

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Skaitome suprasdami

9–10 klasė

Užduočių atsakymai ir metodinės rekomendacijos

Ugdymo plėtotės centras
Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

2015

Rengė
REDA KAUPINIENĖ
IEVA KRIVICKAITĖ
MINDAUGAS KVIETKAUSKAS
MODESTA LIUGAITĖ-ČERNIAUSKIENĖ
AUŠRA MARTIŠIŪTĖ-LINARTIENĖ
ŽIVILĖ NEDZINSKAITĖ
JURGA SADAUSKIENĖ

Dailininkas
ROKAS GELAŽIUS

Recenzavo
DAIVA BRIEDIENĖ
MEILĖ ČEPONIENĖ

Siūlymus teikė
ASTA NIDA PODERIENĖ
ALDONA KRUŠEVIČIŪTĖ

© Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija

© Ugdymo plėtotės centras

© Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

ISBN 978-609-425-170-2

Turinys

9 klasė

Žmogus ir tėvynė	6
1. Gintaras Beresnevičius „Medžio funkcijos. Kosmogoninė* funkcija“. Teksto suvokimo testas. Aušra Martišiūtė-Linartienė	6
2. Gintaras Beresnevičius „Medžio funkcijos. Ideologinė medžio funkcija“. Teksto suvokimo testas. Aušra Martišiūtė-Linartienė	8
3. Sigitas Geda „Giesmė apie pasaulio medį“. Kompleksinė tekstų lyginimo užduotis. Mindaugas Kvietkauskas. Aušra Martišiūtė-Linartienė	10
4. Gintaras Grajauskas „Lietuviai“. „Būti poetu“. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė. Ieva Krivickaitė	11
Dialogas su tradicija: mitas, tautosaka, literatūra	13
5. Leonardas Sauka <i>Lietuvių tautosaka</i> (ištrauka). Teksto suvokimo testas. Modesta Liugaitė	13
6. Motiejaus Valančiaus „Senovės žemaičių tikėjimas“. Teksto suvokimo testas. Modesta Liugaitė	15
7. Motiejaus Valančiaus „Žemaičiai patampa katalikais“. Teksto suvokimo testas. Modesta Liugaitė	16
Kūryba žmogaus gyvenime	17
8. Maironis „Nuo Birutės kalno“. Karolina Šiaulytė „Peisijaukinta vienatvė. Tekstų lyginimo užduotis. Reda Kaupinienė	17
9. Antanas Baranauskas „Anykščių šilelis“. Adomas Mickevičius „Ponas Tadas“. Tekstų lyginimo užduotis. Reda Kaupinienė	19
Mitai aiškina pasaulį	21
10. „Pasakojimas apie Sovijų“. Teksto suvokimo testas. Modesta Liugaitė	21
11. Lietuvių mitologinės sakmės. Tekstų atrankos užduotis. Modesta Liugaitė	23
Pasakos gyvybingumas	24
12. Pasakos struktūros analizė. Tekstų lyginimo užduotis. Modesta Liugaitė. Jurga Sadauskienė	24
13. Lietuvių pasaka „Šalčio dovanos“. Teksto suvokimo testas. Jurga Sadauskienė	26
14. Kazys Saja „Po to, kai jie pavirto medžiais“. Eugenijus Žmuida „Eglė žalčių karalienė“: gyvybės ir mirties domenai“. Tekstų lyginimo užduotis. Reda Kaupinienė	28

15. Justinas Marcinkevičius „Devi broliai“. Giedrė Šmitienė „Grupės „Skylė“ dvidešimtmečiui, arba Laisvės kovų tema II“. Tekstų lyginimo užduotis. Reda Kaupinienė	30
16. Vladas Braziūnas „Vainikų šventė“. Elena Baliutyte „Etninės kultūros intertekstas Vlado Braziūno kūryboje“. Tekstų lyginimo užduotis. Reda Kaupinienė	33
Liaudies daina ir dainiškoji poezija	35
17. Tekstų atrankos užduotis pagal lietuvių senųjų dainų žanrą (darbo, kalendorinių apeigų, vestuvinės, karinės-istorinės). Modesta Liugaitė	35
18. Lietuvių žiemos ciklo kalendorinių apeigų daina „Oi, ir atbėga bistrus alnelis“. Teksto suvokimo testas. Modesta Liugaitė	37
19. Marcelijus Martinaitis „Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoje“. Lietuvių liaudies daina „Vai tu vyšnia, vyšne žalioji“. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė. Ieva Krivickaitė	38
20. Kūrybinė komandinė užduotis. Vaidybinė diskusija apie lietuvių kalendorinių apeigų dainą <i>Oi, ir atbėga bistrus alnelis (Atbėga elnias devyniaragis)</i> . Modesta Liugaitė	40

10 klasė

Antika ir jos ženklai literatūroje	41
1. Antikos mitai. Mitas apie Orfėją ir Euridikę. Teksto suvokimo testas. Živilė Nedzinskaitė	41
2. Ovidijus <i>Metamorfozės</i> (ištrauka apie Orfėją ir Euridikę). Teksto suvokimo testas. Živilė Nedzinskaitė	44
3. Orfėjo ir Euridikės mito interpretacija XX a. poetų kūrinuose (R. M. Rilke, J. Vaičiūnaitė, S. Parulskis). Tekstų lyginimo užduotis. Živilė Nedzinskaitė	48
4. Antikos mitai. Tekstų atrankos ir kūrybinė užduotis. Živilė Nedzinskaitė	50
5. Antikos mitai. Vizualioji užduotis. Živilė Nedzinskaitė	51
Herojinis epas	52
6. Homeras <i>Odiseja</i> (ištraukos). Gintaras Grajauskas <i>Odisejo sugrįžimas</i> . Tekstų lyginimo užduotis. Živilė Nedzinskaitė	52
7. Odisejo mito interpretacijos šiuolaikinėje lietuvių poezijoje. Savarankiško darbo užduotis. Živilė Nedzinskaitė	52
Laisvo žmogaus laikysenos	53
8–10. Sofoklis „Antigonė“. Mahatma Gandis „Kalba Didžiąjame teisme“ (1922). N. Sadūnaitė „Gynimosi kalba“ (1975). Kompleksinė tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	53

Biblija ir jos tradicija	57
11. Enzo Bianchi „Kodėl negalime nepažinti Biblijos“. Dalia Čiočytė „Biblija lietuvių literatūroje. Įvadas“. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	57
12. K. Donelaitis „Metai“. Psalmė 139. Dalia Čiočytė „Dekalogas ir Dievo tėviškumas Kristijono Donelaičio <i>Metuose</i> “. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	62
13. Antanas Strazdas „Giesmė prieš mišią“ („Pulkim ant kelių“). Brigita Speičytė „Antano Strazdo giesmės šventos. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	65
14. Abraomo auka ir bandymas. E. Auerbachas <i>Odisėjo randas</i> (iš <i>Mimezis</i>). Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	67
15. Abraomo auka ir bandymas. S. Parulskis „P. S. Byla O. K.“. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	69
Viduramžiai ir jų palikimas	
Viduramžių Lietuva: senojo ir krikščioniškojo pasaulių susidūrimas	71
16. Vytauto laiškas Jogailai po Lucko suvažiavimo 1429, vasario 17. Teksto suvokimo testas. Aušra Martišiūtė-Linartienė	71
17. Balys Sruoga „Milžino paunksmė“. Vytauto laiškas Jogailai po Lucko suvažiavimo 1429, vasario 17. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	73
Viduramžių pasaulis, herojai ir idealai	75
18. Genovaitė Dručkutė „Žodis apie vagantų poeziją“. „Daina apie atmainingą likimą“. „Pavasario linksmybės“. Kompleksinė teksto suvokimo ir tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	75
19. „Karnavalas“. Teksto suvokimo testas. Aušra Martišiūtė-Linartienė	77
20. Rimantas Kmita „Groteskas kaip modernėjimo veiksnys Marcelijaus Martinaičio Kukučio baladėse“. „Karnavalas – <i>carnival</i> “. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	79
Naujas santykis su tradicija: ginčas ir žaidimas	
Tradicijos provokavimas	82
21. Kostas Ostrauskas „Jūratė ir Kastytis“. Maironis „Jūratė ir Kastytis“. Tekstų lyginimo užduotis. Aušra Martišiūtė-Linartienė	82

Žmogus ir tėvynė

1. Gintaras Beresnevičius „Medžio funkcijos. Kosmogoninė* funkcija“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Su kokiais vaizdiniais medis siejamas kalendorinėse dainose? Pateikite dainų pavyzdžių.	Medis kalendorinėse dainose siejamas su kalno, vandens, tėvelio dvaro vaizdiniu.	Išvardina tris vaizdinius (kalnas, vanduo, tėvelio dvaras), su kuriais medis siejamas kalendorinėse dainose, pateikia pavyzdžių. Išvardina du vaizdinius, pateikia pavyzdžių. Pamini vieną vaizdinį, pateikia pavyzdį. Atsakymai neteisingi arba užduotis neatlikta.	3 2 1 0
2.	Pateikite dainos pavyzdį ir savais žodžiais apibūdinkite pirmą kosmogoninę erdvę.	Pateikia dainos pavyzdį ir apibūdina pirmą kosmogoninę erdvę – pavasario vandenys arba jūrėlės, marelės neapsėmė vieno kalnelio, ant kurio auga putinas, ąžuolas ar kitas medis. Yra dainų, kuriose medis auga vidury tėvelio dvaro.	Pateikia dainos pavyzdį ir apibūdina kosmogoninę erdvę. Pateikia dainos pavyzdį, netiksliai apibūdina kosmogoninę erdvę. Atsakymai neteisingi arba užduotis neatlikta.	2 1 0
3.	Įrašykite bent keturis medžius, kurie apdainuojami kalendorinėse dainose? Pateikite dainų pavyzdžių.	Putinas, ąžuolas, jieveras, liepa, obelis, grūšia, eglė ir kt.	Įrašo keturis ir daugiau medžių, kurie apdainuojami kalendorinėse dainose. Pateikia dainų pavyzdžių. Įrašo tris medžius, kurie apdainuojami kalendorinėse dainose. Pateikia dainų pavyzdžių. Įrašo du medžius, kurie apdainuojami kalendorinėse dainose. Pateikia dainų pavyzdžių. Įrašo bent vieną medį ir pateikia dainos pavyzdį. Atsakymai neteisingi arba užduotis neatlikta.	4 3 2 1 0

4.	Įrašykite keturis pasaulio medžio požymius.	<p>1. Medis yra pasaulio ašis, centras.</p> <p>2. Medis išauga sausumos lopelyje, iškilusiame iš vandenų.</p> <p>3. Prieš medžio atsiradimą pasaulyje viešpatavo chaosas.</p> <p>4. Medžio atsiradimas leidžia orientuotis pasaulyje – nustato viršų ir apačią, keturias pasaulio šalis.</p>	<p>Įrašo keturis pasaulio medžio požymius. 4</p> <p>Įrašo tris pasaulio medžio požymius. 3</p> <p>Įrašo du pasaulio medžio požymius. 2</p> <p>Įrašo 1 pasaulio medžio požymį. 1</p> <p>Atsakymai neteisingi arba užduotis neatlikta. 0</p>	
5.	Paaiškinkite savais žodžiais, ką reiškia „kosmogonija“, kokia yra kosmogoninė medžio reikšmė. mitologijoje.	Supranta, kad „kosmogonija“ reiškia „pasaulio atsiradimą“, pasaulio kūrimą. Paaiškina, kad prieš medžio atsiradimą pasaulyje egzistavo chaosas. Medis žymi pasaulio kūrimosi pradžią.	<p>Supranta žodžio „kosmogonija“ reikšmę. Paaiškina, kad prieš medžio atsiradimą pasaulyje egzistavo chaosas, kad medis žymi pasaulio kūrimosi pradžią. 2</p> <p>Paaiškina arba žodžio reikšmę, arba kosmogoninę medžio reikšmę mitologijoje. 1</p> <p>Atsakymai neteisingi arba užduotis neatlikta 0</p>	

Iš viso 15 taškų. Surinkta....

2. Gintaras Beresnevičius „Medžio funkcijos. Ideologinė medžio funkcija“. Teksto suvokimo testas.

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Pacituokite ir savais žodžiais paaiškinkite, kas yra būdingiausias baltų pasaulėžiūros ir socialinės diferenciacijos bruožas.	Baltų pasaulis buvo orientuojamas pagal pasaulio medžio provaizdį. Baltų teritorijose galima išvelgti tarsi „paguldyto medžio“ atvaizdą. Šaknimis jis remtųsi į vakarus, Prūsiją, šakomis apimtų Aukštaitiją ir apskritai rytines baltų teritorijas, kamienas, arba vidurys, būtų tarsi pereinamoji, vidurinė trinarės struktūros dalis.	Pacituoja ir paaiškina baltų pasaulio orientavimąsi pagal pasaulio medžio provaizdį. Paaiškina šaknų, kamieno, šakų sąsają su baltų pasaulio teritorija. Pacituoja ir (arba) paaiškina ne visus pasaulio medžio dėmenis. Užduotis neatlikta.	2 1 0
2.	Pacituokite ir paaiškinkite, kas yra būdinga vakarų, vidurio, rytų baltų arealų mitologijai (gyvūnams, medžiams, augalams)?	Pacituoja ir paaiškina, kad 1) vakarų arealo mitologijoje, tautosakoje, visoje mitinėje poetinėje pasaulėžiūroje dominuoja tie gyvūnai, medžiai ir augalai, kurie siejami su požemio, 2) vidurio arealo mitologijoje – su žemės, 3) rytų arealo mitologijoje – su dangaus sfera.	Pacituoja ir paaiškina trijų arealų mitologijai būdingus vaizdinius. Pacituoja ir paaiškina ne mažiau kaip dviejų arealų mitologijai būdingus vaizdinius. Pacituoja ir paaiškina bent vieno arealo mitologijai būdingus vaizdinius. Užduotis neatlikta.	3 2 1 0
3.	Paaiškinkite, kaip su pasaulio medžio vaizdiniu yra susijęs socialinis gyvenimas?	Paaiškina, kad 1) rytų areale vyravo karių luomas, 2) vidurio – žemdirbių luomas, 3) vakarų areale – žynių luomas.	Paaiškina trijų arealų sąsajas su luomais. Paaiškina bent dviejų arealų sąsajas su luomais. Paaiškina bent vieno arealo sąsajas su luomais. Užduotis neatlikta.	3 2 1 0

4.	Paašškinkite teiginį – „mitologiniai dalykai koreliuoja ne tik su socialiniais, bet ir ūkiniais“. Pateikite pavyzdžių, kaip duoną sau pelnė vakarų, vidurio, rytų arealų gyventojai? Kokias augalų kultūras ir kokius gyvulius jie augino?	Paašškina, kad vakarų areale šalia žynių turėjo gyventi nemaža žmonių, sau duoną pelnusių iš požemių ir vandens (žvejai, upeiviai ir jūreiviai, gintaro rinkėjai ir kt.), iš kultūrinių augalų čia daugiau turėjo būti auginami šakniavaisiai, o iš gyvulių – kiaulės. Rytų areale populiarsnė turėjo būti medžioklė, iš kultūrinių augalų daugiausia turėjo būti auginami rugiai, iš gyvulių – stambieji raguočiai ir avys, nes šiuos augalus ir gyvulius linkstama priskirti dangaus dievams. Vidurio areale gyvulininkystė turėjo būti labiau paplitusi negu žemdirbystė, iš kultūrinių augalų daugiau buvo auginama miežių, avių ir ankštinių javų, iš gyvulių – arklių ir ožkų.	<p>Paašškina teiginį ir pateikia pavyzdžių apie visų trijų arealų gyventojų darbus, auginamas kultūras bei gyvulius.</p> <p>Paašškina teiginį ir pateikia pavyzdžių bent apie dviejų arealų gyventojų darbus, auginamas kultūras bei gyvulius.</p> <p>Paašškina teiginį ir pateikia pavyzdžių bent apie vieno arealo gyventojų darbus, auginamas kultūras bei gyvulius.</p> <p>Užduotis neatlikta.</p>	<p>6</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>0</p>
5.	Paašškinkite teiginį – „medis, kaip religinis kulto reikšmės, atspindintis kosmogoninius archetipus, tuo savo funkcijų iki galo neatskleidžia“. Įvardinkite tris medžio funkcijas.	Paašškina, kad medis atskleidžia religinio, socialinio ir ūkinio gyvenimo sanklodą.	<p>Paašškina tris medžio funkcijas.</p> <p>Paašškina dvi medžio funkcijas.</p> <p>Paašškina vieną medžio funkciją.</p> <p>Užduotis neatlikta.</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Iš viso 14 taškų. Surinkta...

3. Sigitas Geda „Giesmė apie pasaulio medį“. Kompleksinė tekstų lyginimo užduotis

Metodinės rekomendacijos

1. S. Gedos eilėraščių siūloma analizuoti perskaičius abu G. Beresnevičiaus straipsnius ir atlikus teksto suvokimo testų užduotis. Mokiniai turi suprasti ir mokėti savais žodžiais paaiškinti pasaulio medžio vaizdinio reikšmę ir funkcijas, jas susieti su eilėraščio vaizdiniais.
2. Rekomenduojama mokiniams skirti rašinio užduotį. Rašinyje mokiniai turėtų apibrėžti pasaulio medžio sąvoką, pasaulio medžio vaizdinius atpažinti S. Gedos eilėraštyje. Mokiniams siūloma analizuoti ir interpretuoti eilėraščio vaizdinius, susietus su pasaulio medžio šaknų, kamieno, šakų reikšmėmis.
3. Kūrybinė projektinė užduotis. Sudarykite liaudies dainų, kuriose apdainuojamas pasaulio medis, rinkinį.
4. Kūrybinė užduotis. Parašykite esė „Ką pasaulio medžio simboliai byloja šiuolaikiniam žmogui“.

4. Gintaras Grajauskas „Lietuviai“. „Būti poetu“. Tekstų lyginimo užduotis

1 tekstas

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokios literatūros rūšies šis tekstas? Kokia konkreti detalė tai rodo?	Dramos tekstas. Personażas kreipiasi į teatro publiką, – remarkoje rašoma „žvalgosi po salę“.	Atsako į abu klausimus. Atsako į vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0
2.	Kaip apibūdintumėte Dariaus kalbą – kokia ji? Išrašykite tai rodančių pavyzdžių.	Dariaus kalba buitinė, familiari. „Net nežinau...“, „Darius mano vardas, jei ką. Ką? Na nežinau. Maža ką.“, „Na tiek to, gal sakykim – beveik. Beveik kaip namie.“	Apibūdina personażo kalbą ir pateikia keletą pavyzdžių. Apibūdina personażo kalbą ir pateikia vieną pavyzdį. Užduotis neatlikta.	3 2 0
3.	Ar Darius pažįsta savo adresatą? Iš ko sprendžiate?	Personażas pažįsta publiką, bendrauja su ja familiariai, jaučiasi teatro scenoje „kaip namie“, tačiau epizodo pabaigoje kiek suabejoja, – „(Apsižvalgo, trumpa pauzė) Na tiek to, gal sakykim – beveik. Beveik kaip namie. (Pauzė, žvalgosi po salę)“.	Atsako į abu klausimus. Atsako į vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0

2 tekstas

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Įvardinkite pagrindinę eilėraštyje iškeliamą problemą.	Poezijos skaitytojo / adresato problema.		2
2.	Paaiškinkite posakį „mirusiom kalbom“. Koks tokios kalbos pavyzdys jums žinomas iš baltų istorijos?	Mirusi kalba – kalba, kuria niekas nebekalba kaip gimtąja kalba. Kalbos gali išnykti dviem būdais: išnykus ja kalbėjusiai tautai ir kalbai evoliucionuojant į kitas kalbas. Iš baltų kalbų yra išnykusi prūsų kalba. Kryžiuočių ordinui XIII a. užkariavus prūsus (1230–1283), prūsų kalba pradėjo nykti. Paskutiniai prūsai išnyko maždaug didžiojo maro metu (apie XVIII a. pradžią). Lietuvių kalboje yra du ryškesni prūsų kalbos skoliniai: <i>malūnas</i> ir <i>savitė</i> .	Paaiškina posakį „mirusi kalba“. Pateikia prūsų kalbos pavyzdį. Paaiškina posakį. Užduotis neatlikta.	3 2 0
3.	Ką reiškia paskutinė eilėraščio eilutė? Interpretuokite.	Eilutė „įdomu įdomu“ atskleidžia poeto ironizuojamą skaitytojo santykį su poetiniu tekstu. Ironizuoja įdomumo kriterijų, vertinant poeziją, literatūrą.	Paaiškina, ką reiškia paskutinė eilėraščio eilutė. Interpretuoja ją. Paaiškina, ką reiškia paskutinė eilėraščio eilutė. Užduotis neatlikta.	2 1 0

Bendrieji klausimai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kuo Dariaus situacija skiriasi nuo poeto situacijos? Įvardinkite du skirtumus.	Darius kreipiasi į teatro salėje sėdinčius žmones, jis jaučia, kad kreipiasi į jį suprantančius, jam palankius žmones. Poetas jaučia, kad skaitytojai jo nesupranta, tarp poeto ir skaitytojų nėra betarpiško supratimo, skaitytojai sutrikę, suka akis, iš aukšto vertina knygą.	<p>Įvardinti du Dariaus ir teatro žiūrovų, poeto ir skaitytojų santykių skirtumai.</p> <p>Įvardytas bent vienas Dariaus ir teatro žiūrovų, poeto ir skaitytojų situacijų skirtumas.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
2.	Kuo Dariaus ir poeto situacijos panašios? Įvardinkite du panašumus.	Abiem svarbus adresatas – žiūrovas, skaitytojas, abu nori būti suprasti.	<p>Įvardinti du panašumai.</p> <p>Įvardintas bent vienas panašumas.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>2</p>
3.	Įvardinkite du stilius, kurie yra būdingi abiem tekstams.	Abiejuose tekstuose vartojamas buitinis ir meninis stilius.	<p>Įvardinti abu stiliai.</p> <p>Įvardintas bent vienas stilius.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Pirmas testas (7 taškai). Surinkta taškų

Antras testas (7 taškai). Surinkta taškų

Bendras testas (6 taškai). Surinkta taškų

Iš viso 20 taškų. Surinkta taškų

Dialogas su tradicija: mitas, tautosaka, literatūra

5. Leonardas Sauka *Lietuvių tautosaka* (ištrauka). Teksto suvokimo testas

Atsakymai

[Bendra paveldima kūryba]

1. Viena vertus, tautosaka remiasi *kartojimu, kanonu*. Folkloro kūrinių tradiciškumą rodo gana ryškūs pastovūs tekstai. Antra vertus, tradicija atskleidžia ir tautosakos *nuolatinio kitimo* apraiškas, kadangi tautosaka gyvuoja daugybe variantų. Vis dėlto vyrauja pastovumas, tradiciškumas, nes ir daugelį variantų galime atpažinti kaip iš esmės *vieno* kūrinio pavidalus.
2. Tautosakos kūrinių variantai atsiranda dėl to, kad šie kūriniai gyvuoja ilgus amžius, juos kuria ir atkuria skirtingomis sąlygomis gyvenantys, įvairaus amžiaus, lyties, nevienodo patyrimo, talento žmonės. Įvairių žmonių kūrybinės galios reiškiasi skirtingai. Variantai yra bendros kūrybos reiškinys.
3. Tautosakos kūrinių supratimas, jų reikšmės aiškinimas paprastai pakinta visuomenės gyvenimo lūžių metu, kai keičiasi žmonių santykiai, pasaulėžiūra, kultūra. Tokiais laikotarpiais imamos kritiškai vertinti praeities nuomonės.

[Pirmapradis meno ryšys su gyvenimu]

4.

Vestuvės	Vestuvinės dainos, linkėjimai...
Rugiapjūtė	Rugiapjūtės dainos, sakmės...
Mažo vaiko auginimas	Lopšinės, kėkavimai, mylavimai, ratavimai, žaidinimai, erzinimai, vaikų dainos, piemenų dainos, žaidimai...
Jaunimo vakaronė	Jaunimo dainos, meilės dainos, pasakos, anekdotai, mįslės...
Joninės	Kalendorinės Joninių dainos, padavimai...
Vaišės	Vaišių dainos, pasakojimai...
Liga	Užkalbėjimai

[Ištakų ir raidos beiėškant]

5. Tautosakos tyrimus galima palyginti su archeologų pastangomis iš šukių atkurti ankstesnes kultūras. Šį darbą labiausiai sunkina tai, kad folkloru buvo susidomėta tik XIX amžiuje: tautosakos užrašymai yra palyginti vėlyvi.
6. Pasak archeologų, pirmykštės bendruomenės istorikų, folkloras – šokiai, mitai, dainos – atsirado dar akmens amžiuje.

7. Lietuvių tauta, kaip ir lietuvių kalba, kilusi iš indoeuropiečių. Šios kilmės faktų galima aptikti mūsų tautosakoje – pasakose, sakmėse, apeiginėse dainose, mįslėse ir kituose žanruose.
8. Hetitų, senųjų indų, graikų kultūros buvo senosios indoeuropiečių kultūros. Jei jų folklorą pabandytumėme palyginti su lietuvių folkloru, išryškėtų didžiuliai pasaulėvaizdžio skirtumai. Keičiantis epochoms neabejotinai kito ir tautosaka.
9. Ir taip, ir anaip. Tautosaka perimama iš anksčiau gyvenusių kartų, tačiau perimant perprasminama, kad taptų suprantama ir įdomi amžininkams. Tad neprarasdama ankstesnių epochų atgarsių, tautosaka yra ir savo epochos menas.

Metodinės rekomendacijos

Atsakydami į teksto suvokimo testo klausimus ir atlikdami užduotį, mokiniai gali remtis vien pateikta ištrauka. Testu siekiama, kad mokiniai pirmiausia įsiskaitytų į pateiktą tekstą ir jį suvoktų.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į klausimą skiriama po **1** tašką, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – **0** taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami ne tik remtis tekstu, bet atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali šiek tiek skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – **14** taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

6. Motiejus Valančius. „Senovės žemaičių tikėjimas“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai ir metodinės rekomendacijos

1.

Neigiamas vertinimas	Teigiamas vertinimas
Tas tikėjimas buvo klaidingas, sieloms negalėjo atnešti išganymo, tačiau Lietuvos kunigaikštystei turėjo didelę vertę, daug reiškė.

2.

***	1	2	3
Senajo tikėjimo „nauda“	Tas tikėjimas darė, kad žemaičiai buvo drąsūs ir stiprūs mūšiuose, buvo svarbiausi Lietuvos didžiųjų kunigaikščių kariai.	Tas tikėjimas darė, kad jie, nors būdami išsibarstę po miškus, per vieną naktį galėdavo susirinkti į būrį, kad atkeršytų priešams.	Tas tikėjimas žadino juose didelį laisvės troškimą, kurio kurstomi jie įstengė atremti vokiečių puldinėjimus ir išlikti laisvi.

Už tinkamą kiekvienos skilties užpildymą savais žodžiais skiriama po 1 tašką.

3. Pats Motiejus Valančius buvo krikščionis, be to, kunigas, Žemaičių vyskupas.

4. „[...] turėjo prapulti, o į savą vietą leisti katalikų tikėjimą.“

5.

Eil. Nr.	Valančiaus teksto frazė	Žodžio, išskirto <i>kursyvu</i> , sinonimas
1.	<i>klaidus</i> tikėjimas	<i>klaidingas, neteisingas, klystantis, ...</i>
2.	žemaičiai, <i>išskydę</i> po miškus	<i>išsisklaidę, išsiskirstę, ...</i>
3.	<i>vienos nakties būvy</i>	<i>per vieną naktį, pernakt...</i>
4.	<i>kutino</i> didį norą, ...	<i>žadino, kėlė...</i>
5.	... katruo <i>šildyti</i>	<i>kurstomi, palaikomi</i>
6.	<i>stengė</i> atsiremti	<i>pajėgė, įstengė, sugebėjo, galėjo...</i>
7.	<i>griaunantiems</i> į Žemaičių žemę vokiečiams	<i>besibraunantiems, besiveržiantiems, puolantiems...</i>

Už tinkamus sinonimus, surastus *kursyvu* išskirtiems žodžiams, skiriama po 1 tašką.

7. Motiejus Valančius. „Žemaičiai patampa katalikais“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai ir metodinės rekomendacijos

1. Žemaitiškai.

2.

1	2	3	4
Neteks laisvės ir turės vergauti.	Kunigai privers juos pamiršti savo kalbą, lieps mokytis vokiškai ar lenkiškai.	Turės išsižadėti senų papročių ir mėgdžioti svetimų kraštų papročius.	Moterys nebegalės nešioti nuometų ir skarų, dėvėti drabužių iš savo pačių austų drobių, bet viską turės pirkti iš vokiečių.

Už kiekvieną savais žodžiais tinkamai užpildytą skiltį skiriama po 1 tašką.

3. Nes visa tai buvo patyrę, kai buvo kryžiuočių verčiami priimti katalikų tikėjimą.

4. Po krikšto

(a)	vokiečiai jų nebepuls,
(b)	laisvė, valdžia, seni papročiai ir žemaičių kalba bus jiems palikta,
(c)	moterims niekas nedraus dėvėti drobių.

Už kiekvieną savais žodžiais tinkamai atsakytą punktą skiriama po 1 tašką.

5. Liepė daug plonos drobės suraizyti ir apkrikštytosioms mergaitėms išdalyti, įsakydamas, kad iškart jo dovanomis pasipuoštų.

Maksimali taškų suma už abiejų ištraukų klausimus ir užduotis – 24 taškai. Taškai perskaičiuojami į balus pagal šią lentelę:

Surinkti taškai	Balai
22–24	10
19–21	9
18–20	8
15–17	7
12–14	6

Surinkti taškai	Balai
9–11	5
6–8	4
3–5	3
0–2	2

Kūryba žmogaus gyvenime

8. Maironis „Nuo Birutės kalno“. Karolina Šiaulytė „Peisijaukinta vienatvė. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Maironis „Nuo Birutės kalno“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Atskleiskite eilėraščio temą.	Vienatvė; liūdesys; ilgesys; skausmas; žmogaus ryšys su gamta.	1. Atsakymas teisingas 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
2.	Kokius jausmus žmogus išgyvena vienatvės valandą? Atskleiskite teigiamą vienatvės poveikį.	Vienatvę patiriantis žmogus neturi su kuo pasidalinti savo išgyvenimais; vienatvę patirti verta, nes tada žmogus įsigilina į savo išgyvenimus, analizuoja savo poelgius, bręsta dvasiškai.	1. Atskleisti vienišo žmogaus išgyvenimai ir teigiamas vienatvės poveikis. 2. Atsakyti vienišo žmogaus išgyvenimai arba teigiamas vienatvės poveikis. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
3.	Kuo ypatinga eilėraščio vieta? Nurodykite dvi ypatybes.	„Nuo Birutės kalno“ – sakrali vieta, susijusi su mitiniais (vaidilutė Birutė – šventosios ugnies saugotoja) ir istoriniais (kunigaikštienė Birutė – kunigaikščio Vytauto motina) motyvais.	1. Nurodytos dvi ypatybės. 2. Nurodyta viena ypatybė. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
4.	Kodėl savo išgyvenimams atskleisti lyrinis subjektas renkasi išskirtinę vietą?	Ypatinga vieta leidžia giliau pajusti savo išskirtinumą, jausmų sudėtingumą.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
5.	Profesorė V. Daujotytė eilėraštyje išskiria tris „troškimo intonacines bangas“. Mokslininkės teiginį paremkite citatomis.	„Ko ta trokšta širdis“, „betgi trokštu sau marių prie šono arčiau“, „trokštu draugo arčiau“.	1. Teisingai nurodytos trys citatos. 2. Teisingai nurodytos dvi citatos. 3. Teisingai nurodyta viena citata. 4. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
6.	Kuo lyrinio subjekto išgyvenimai panašūs į jūros stichiją?	Troškimai platūs, begalinai kaip jūros; sielvartas gilus kaip jūros; skausmo ašaros sūrios.	1. Nurodytas bent vienas panašumas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
7.	Įrodykite, kad ketvirtoje strofoje eilėraščio žmogus paguodžiamas.	„Nujaus mano sielos skausmus“, „paslapties neišduos“; jis išklaudytas jūros.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
8.	Nurodykite bent du Romantizmo bruožus, atpažintus eilėraštyje „Nuo Birutės kalno“.	Kitų nesuprastas, vienišas žmogus; maištaujantis, neramus; besiilgintis plačių gyvenimo horizontų; išgyvenantis konfliktą, ieškantis paguodos gamtoje.	1. Nurodyti du teisingi bruožai. 2. Nurodytas vienas teisingas bruožas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Karolina Šiaulytė „Prisijaukinta vienatvė“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kodėl paauglystėje stengiamasi bėgti nuo vienatvės?	Paauglystėje jaunuoliai ypač nepakantūs vienatvei.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
2.	Kodėl nepritariama paauglių antrosios pusės paieškoms?	Neatitolina vienatvės; besąlygiškas pasitikėjimas gali skaudžiai nuvilti, sužaloti besiformuojančią asmenybę.	1. Nurodytos dvi priežastys. 2. Nurodyta viena priežastis. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
3.	Kaip suprantate posakį „prisijaukinti vienatvę“?	Žmogus turi nebijoti vienatvės.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
4.	Nurodykite vienatvės privalumus.	Žmogus geriau pažįsta save; suvokia, ką turi veikti dabar ir ko tikisi iš ateities.	1. Nurodyti abu vienatvės privalumai. 2. Nurodytas vienas vienatvės privalumas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
5.	Kodėl kūrėjui būtina kūrybinė vienatvė?	Tik vienatvėje sukuriama talentingiausi darbai: nutapomi šedevrai, sukuriama iškalbingiausios eilės, parašomos kvapą gniaužiančios knygos, gimsta genialiausios idėjos.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
6.	Atskleiskite požiūrio į vienatvę dvilypumą.	Vienatvė leidžia pažinti save, atskleisti savo talentus, pailsėti dvasiškai, tačiau gali būti ir pesimizmo pagrindas.	1. Dvilypumas atskleistas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

7.	Kas sieja ir kas skiria nagrinėjamus tekstus.		1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
7.1.	Kokia tema sieja eilėraščių ir straipsnį?	Vienatvės tema.		
7.2.	Kuo skiriasi poeto vienatvės interpretacija ir psichologės požiūris į vienatvę?	Eilėraštyje nuo vienatvės skundžiamasi, ieškoma draugo, o psichologė teigia, kad vienatvė gali būti ne tik slegianti, bet ir prasminga.	1. Atskleista ir poeto interpretacija, ir psichologės požiūris. 2. Atskleista poeto interpretacija arba psichologės požiūris. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Iš viso 24 taškai. Surinkta...

9. Antanas Baranauskas „Anykščių šilelis“. Adomas Mickevičius „Ponas Tadas“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Antanas Baranauskas. „Anykščių šilelis“

r.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokia poemos „Anykščių šilelis“ tema?	Miško tema; miško likimo tema.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
2.	Nurodykite poemos „Anykščių šilelis“ žanrą ir pagrįskite bent dviem argumentais.	Poema; eiliuota, atpažįstamas siužetas, lyrinis subjektas.	1. Nurodytas žanras, pateikti du bruožai. 2. Nurodytas žanras, pateiktas vienas bruožas. 3. Nurodytas žanras. 4. Nurodytas tik bruožas, atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
3.	Medžių paveikslas kuriamas pasitelkiant pasakų motyvus. Kokios pasakos motyvą atpažinote 67 - 76 eilutėse? Atsakymą argumentuokite bent dviem citatomis.	„Eglė žalčių karalienė“; „„kožnoj klaiką nekantrios žalktyčios atrandi“, „ąžuolai ir uosiai prie eglių sustojo“, „lyg tartum čia žalktienė patį apraudojo“, „kai pieno putos vietos kraujo puta plūdo“, „su vaikais iš savo motiniško sūdo medžian gailysta virto – pati eglė tapo“.	1. Nurodyta pasaka, argumentuota dviem tinkamomis citatomis. 2. Nurodyta pasaka, argumentuota viena tinkama citata. 3. Nurodyta pasaka. 4. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
4.	Metafora – žodžio reikšmės perkėlimas, pagrįstas daiktų, reiškinių ar jų savybių panašumu. Iš 60 – 70 ir 80 – 90 eilučių išrašykite medžius apibūdinančias metaforas. Ką tekstui suteikia šios meninės priemonės vartojimas?	„Putinai krauju varva“; „žiedų varške šakos obelų pražyla“. Minėtos metaforos padeda sukurti įtaigų medžių aprašymą ir atskleisti poemos subjekto potyrius.	1. Išrinktos tinkamos citatos, tinkamai atskleista metaforų reikšmė. 2. Nurodyta tinkama citata ir atskleista jos reikšmė. 3. Nurodyta tinkama citata. 4. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
5.	Poemoje kuriamas ne tam tikro laiko, o apibendrintas gamtos paveikslas. 85 – 92 eilutėse raskite šiam teiginiui argumentų.	„Kai juos dengia apveizda žalių lapų stogu“, kai kožna burbuolytė išsprogsta , suskyla, kai žiedų varške šakos obelų pražyla “, „kai pervasara žaliuoja “, „Kai pliki stabarai pavasario laukia “.	1. Nurodyti bent du argumentai, atskleidžiantys skirtingus metų laikus. Nurodytas vienas argumentas, atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
6.	Pušų aprašyme pajuntame subtilų gimtosios kalbos grožį. Išrinkite vaizdingus apibūdinimus. Kokias pušų ypatybes nori išskirti poetas?	„Kaip rūtos žaliuoja“, „liemuo liemenį plaka“, „kaip mendrės siūruoja“; amžiną žaliavimą, aukštumą, lygumą, tankumą.	1. Nurodyti bent du vaizdingi apibūdinimai ir paaiškinti. 2. Nurodytas vienas vaizdingas apibūdinimas ir paaiškintas. 3. Nurodytas apibūdinimas. 4. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
7.	Kokius Romantizmo bruožus atpažįstate poemoje? Atsakymą pagrįskite bent dviem argumentais.	Idealizuojama praeitis; atsiveria vaizduotės, jausmų galia; gamtos ir žmogaus dvasinis ryšys; dėmesys liaudies kūrybai	1. Nurodyti du argumentai. 2. Nurodytas vienas argumentas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Mickevičius „Ponas Tadas“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kodėl lenkiškai rašiusio A.Mickevičiaus kūryboje aktuali lietuviška tematika?	Lietuva – poeto gimtinė.	1. Atsakyta teisingai. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
2.	„Miškai – yra tarsi istorijos sergėtojai“, – teigia prof. V. Daujotytė. Kokį istorinį laikotarpį mena Lietuvos miškai nurodytoje ištraukoje? Argumentuokite.	Viduramžius; ištraukoje minimi Mindaugas, Vytautas, Jogailaičiai.	1. Atsakymas teisingas, argumentuota. 2. Atsakymas teisingas, tačiau neargumentuojama. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
3.	Lietuvos medžių galybę atskleisti padeda Baublio įvaizdis. Ką žinote apie Baublį?	Baublys – tūkstantmetis ąžuolas, kurio kamiene Dionizas Poška įrėngė pirmąjį senienų muziejų Lietuvoje.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
4.	Kokia meninė priemonė pasitelkiama norint įrodyti Baublio „drūtumą“? Atsakymą argumentuokite citata.	Hiperbolė; „Ar gyvas dar Baublys, kurio liemens drūtumas/ Senatvėj taip išpurto, lyg erdviausias rūmas?“	1. Nurodyta meninė priemonė, atsakymas pagrįstas citata. 2. Nurodyta meninė priemonė. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
5.	Kodėl pranykusi Lietuvos miškų galybė? Kaip miškų likimą galima būtų sieti su Lietuvos likimu?	Miškai iškirsti, sunaikinti; ir miškas, ir tėvynė patiria nuosmukį.	1. Atsakyme nurodyta priežastis ir sąsaja. 2. Atsakyme nurodyta tik priežastis. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
6.	Miškai ir girios – romantikų įkvėpimo šaltinis. Įrodykite bent dviem ištraukos pavyzdžiais.	„Juk liepa Kochanovskiui įkvėpė tiek rimų“; „Aš svajones medžiojau“; „Tyloj ant kupsto sėdęs miško tankumyne,/ Aš, būdavo, raizgiau svajų žavingą pynę“.	1. Nurodyti du pavyzdžiai. 2. Nurodytas vienas pavyzdys. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
7. 7.1.	Kas sieja ir kas skiria nagrinėjamus tekstus. Kokia tema sieja A. Mickevičiaus ir A. Baranausko poemų ištraukas?	Praeities miško galybė, grožis.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
7.2.	Kuo skiriasi dviejų romantikų miško vaizdavimas?	A. Baranausko gamtovaizdis epinis, o A. Mickevičiaus lyrinis; A. Baranausko miško aprašyme remiamasi baltiško tikėjimo apraiškomis (pagarba gamtai, tikėjimu persikūnijimo galia), o A. Mickevičius sutelkia dėmesį į garbingą tėvynės istoriją.	1. Nurodyti du skirtumai. 2. Nurodytas vienas skirtumas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Iš viso 29 taškai. Surinkta...

Mitai aiškina pasaulį

10. „Pasakojimas apie Sovijų“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

1. Sovijaus mitas buvo įterptas į Bizantijos kronikininko Jono Malalos (gyvenusio VI^oa.) kronikos vertimą į slavų kalbą – vadinamąjį *1262 metų chronografą*. Intarpas pavadintas *Sakme apie pagonišką paklydimą, kaip Sovijų dievu vadina*.

2.

	***	Nuo kurio iki kurio sakinio apima
1	Įžanginė dalis	1–7
2	Pagrindinė dalis	8–17
3	Pabaigoje pridurti rašiusiojo samprotavimai	18–22

3. Įžanginę dalį būtų galima išskaidyti į šiuos tris mįslingus motyvus:

- 1) Sovijus, pagavęs laukinį šerną ir išėmęs iš jo devynias blužnis, davė jas vaikams iškepti, bet šie jas suvalgė.
- 2) Sovijus supyko ant vaikų ir mėgino nužengti į pragarą. Pro aštuonerius vartus nepateko, pro devintuosius, padedant vienam iš sūnų, pateko.
- 3) Kiti sūnūs supyko ant šio brolio, tada jis pasisiūlė tėvą surasti ir atėjo į pragarą.

4.

	Sovijaus „miegojimo“ (mirties poilsio) būdas	Ar gerai pailsėjo? Kodėl?
1	Padarius guolį, palaidotas žemėje.	Ne. Buvo ėdamas kirminų ir šliužų.
2	Įkeltas į medį ir ten paguldytas.	Ne. Buvo ėdamas bičių ir uodų daugybės.
3	Sukūrus didžiulį laužą, įmestas į ugnį.	Taip. Kaip vaikelis lopšyje saldžiai miegojo.

5. Šiuo mitu siekta iškelti ir pateisinti mirusiųjų deginimo paprotį. Tai ryšku iš pagrindinės mito dalies, kurioje pasakojama, kaip Sovijus neradęs atilsio nei palaidotas žemėje, nei įkeltas į medį, o tik įmestas į ugnį „kaip vaikelis lopšyje saldžiai miegojo“.
6. Išvardijamos šios Sovijaus tautos (giminės): lietuviai, jotvingiai, prūsai, jemiai, lybiai ir „daug kitų tautų“. „Jos Sovijų, gyvenusį Abimelecho laikais, laiko savo vėlių vedliu į pragarą ir iki šiol savo mirusiųjų kūnus degina ant laužų.“
7. Šios tautos deginančios mirusiųjų kūnus kaip kadaise Achilas ir Ajantas (prieš Troją kovojusieji graikų didvyriai), t. y. senovės graikai.

8. Šį paprotį Sovijus įvedė, kad būtų aukojama naujo panteono „nelabiems dievams“: Andajui ir Perkūnui, Žvorūnai, Teliaveliui.
9. Įterpiamas kito mito fragmentas: kalvis Teliavelis nukalė saulę, kad šviestų virš žemės, ir numetė saulę ant dangaus.
10. Vieni mokslininkai Sovijaus vardą kildina iš arabų ir kitų Rytų kalbų, kiti sieja su lietuvišku žodžiu „saulė“, dar kiti – su lietuviškais žodžiais „šovà“ (anga) arba „sāvas“.

Metodinės rekomendacijos

Atsakydami į teksto suvokimo testo klausimus bei atlikdami užduotis, mokiniai gali remtis pateiktu mito tekstu ir svetainėje www.saltiniai.info pateikta informacija apie Sovijaus mitą. Testu siekiama, kad mokiniai įsiskaitytų į tekstą ir jį suvoktų.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į klausimą skiriama po 1 tašką, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – 0 taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami remtis tekstu, bet atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali šiek tiek skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – 18 taškų. Taškai perskaičiuojami į balus pagal šią lentelę:

Surinkti taškai	Balai
16–18	10
13–15	9
11–12	8
9–10	7
7–8	6
5–6	5
3–4	4
1–2	3

Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

11. Lietuvių mitologinės sakinės. Tekstų atrankos užduotis

Atsakymai

1.

Sakinės nr.	1	2	3	4	5	6
Grupė pagal mitines būtybes	6)	9)	6)	5)	6)	5)

Už kiekvieną tiksliai priskirtą sakmę skiriamas 1 taškas.

2.

a) Pirmoje sakmėje *Bulvių kapliuotoja*: „Kai gyvenau Laukininkuose, mūsų bulves pradėjo laumė kapliuot...“

Už teisingai nurodytą sakmę skiriamas 1 taškas, už citatą – dar 1 taškas.

b)

	Sakinės ar sakmių nr.
yra asmeninis santykis	1
asmeninio santykio nėra	2, 3, 4, 5, 6

Už kiekvieną tiksliai priskirtą sakmę skiriamas 1 taškas.

3.

Susidūrimas su mitine būtybe...	Sakmių nr.
... baigiasi laimėjimu	1, 2, 5, 6
... baigiasi nuostoliu	3, 4

Už kiekvieną tiksliai priskirtą sakmę skiriamas 1 taškas.

Metodiniai nurodymai

Maksimali taškų suma – 20 taškų. Taškai konvertuojami į balus pagal šią lentelę:

Surinkti taškai	Balai
20–19	10
18–17	9
16–15	8
14–13	7
12–11	6
10–9	5
8–7	4
6–5	3
4–3	2
2–1	1

Pasakos gyvybingumas

12. Pasakos struktūros analizė. Tekstų lyginimo užduotis

	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimas	
1.	Čia pateikti keli skirtingi pasakos „Eglė žalčių karalienė“ variantai. Varijavimas – viena būdingiausių tautosakos ypatybių. Įvardykite, kuo skiriasi šie variantai.	Pasakos variantuose skiriasi veiksmo pradžios vieta ir laikas, susitikimo su žalčiu situacijos, skiriasi veikėjų išvaizda, pabaigoje nurodomi skirtingi objektai, į kuriuos paverčiami herojai, skiriasi veikėjų skaičius, žalčio (lydžio) nužudymo vieta, vardas.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Neatsakyta	2 1 0
2.	Kas bendra visiems šiems tekstams?	Visuose variantuose rasime tą pačią temą – santuoką su gyvūnu vyru, gyvenančiu vandenyje. Dar bendra tai, kad herojė nusikelia gyventi į vandenį. Variantus sieja dramatiška pabaiga, brolių kerštingumas.	Išsamus atsakymas Neišsamus atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
3.	Vienas iš pasakos variantų turi įžangą. Nurodykite, kuris, ir pacituokite.	Įžangą turi baltarusių pasaka (pirmi du sakiniai).	Teisingas atsakymas Nepateikia atsakymo	1 0
4.	Kiek variantų turi išbandymo motyvą? Nurodykite.	Ryškus išbandymo motyvą turi estų variantas: brolis liepia potencialiems jaunikams atspėti, iš ko pasiūta nuotakos skranda. Vos užčiuopiami dar du išbandymo epizodai estų ir baltarusių variantuose, kur minima, kad vienas vaikas neišduoda tėvo, o kitas išduoda. Čia juos esant žinome tik iš kituose šaltiniuose skaitytų kitų pasakos variantų.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
5.	Palyginkite pasakų atomazgas. Paaiškinkite, kas, jūsų manymu, nulėmė jų skirtumus.	Atomazga reiktų laikyti pasakos dalį po žalčio (lydžio) nužudymo. Tai, kad jos įvairuoja, dažniausiai yra nulemta pateikėjų atminties galimybių, jų išmonės, fantazijos, jų gyvenamosios aplinkos realijų, klausytojų auditorijos ir pan.	Išsamus atsakymas Neišsamus atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
6.	Nurodykite, kurio varianto pabaiga būdinga stebuklinėms pasakoms, o kurių – artimos sakmėms.	Lietuviškojo pasakos varianto pabaiga yra kaip stebuklinės pasakos, kitų variantų – artima sakmės žanro pabaigai.	Teisingas atsakymas Nepateikia atsakymo	1 0
7.	Ar šie pasakų variantai pagrindžia teiginį, kad liaudies pasakų stiliui būdingas glaustumas ir neapibrėžtumai? Įrodykite pavyzdžiais.	Taip, šie pasakų variantai yra glausti ir jų stilius gali būti laikomas neapibrėžtu. Glaustumą rodo tai, kad nė viena pasakos kompozicinė dalis nėra išplėtotą, kai kurios perteikiamos net vienu sakiniu. Glaustumą ir neapibrėžtumą rodo ir tai, kad nedetalizuojama nei vyksmo vieta, nei laikas, herojų išvaizda ir charakteriai neapibūdinami, labai glaustai perteikiami herojų vidiniai išgyvenimai.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	4 1–3 0

Metodinės rekomendacijos

Skaitant pasakas, reikėtų mokiniams išsiaiškinti jiems nesuprantamus žodžius ir tarmines lytis. Reti žodžiai paaiškinti po tekstais; jei daugiau žodžių būtų nesuprantamų, jų reikšmes būtų galima kartu patikrinti *Lietuvių kalbos žodyne* (www.lkz.lt/startas/). Kartu galima mokinius paskatinti prirėikus ir ateityje šiuo žodynu naudotis.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į vieną klausimą skiriama po **1** tašką, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – **0** taškų. Lentelėje pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – **13** taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

13. Lietuvių pasaka „Šalčio dovanos“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimas	
1.	Ar šią pasaką galima vadinti stebukline? Pagrįskite.	Taip, pasaka gali būti laikoma stebukline, nes joje veikia personifikuota šalčio figūra; šaltis elgiasi kaip stebuklinių pasakų pagalbininkas – teikia dovanas.	Teisingas išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
2.	Apibūdinkite senelę. Kokios charakterio savybės jai būdingos? Pagrįskite.	Senelai būdingas kantrumas, nuolankumas, susitaikymas su esama padėtimi, pakantumas aplinkiniams ir esamai situacijai. Tai rodo toks jos elgesys: ji nesipriešina seneliui, kai šis veža ją į mišką sušalti, mandagiai bendrauja su nepažįstamu ponu, pripažįsta šalčio teisę šaldyti žmones, atleidžia seneliui, kai grįžta namo.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
3.	Apibūdinkite senelį. Kuo jo elgesys neetiškas?	Senelis yra nejautrus senelės negaliai, nes negaili jos, o pyksta, kad ji nedirba, jis žiaurus, beširdis, kai ryžtasi ją sušaldyti miške, jis neturi sąžinės, nes neatgailauja išvežęs senelę, o tik bijo būti nubaustas pono.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
4.	Kodėl šaltis nubaudžia kaimynus?	Kaimynai sumano apgaule iš šalčio išpešti naudos; kaimynė senelė plūstasi užkalbinta ir nerodo pagarbos nepažįstamajam.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
5.	Kaip pasakoje perteikiama tam tikra moralinė vertybinė pozicija? Pagrįskite.	Vertybinė pozicija perteikiama siužetu, nes šiame tekste tik įvykių eiga (tiksliau – veikėjų elgesio ir jo pasekmių vaizdavimas) leidžia spręsti, koks elgesys yra teisingas, o koks – ne.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0
6.	Ar būtų galima teigti, kad pasakoje aukštinamos krikščioniškos moralinės vertybės? Atsakymą pagrįskite.	Taip galima teigti, kadangi pasakoje apdovanojama senelė, kuri yra itin kantri, neburnoja prieš pasaulio tvarką, yra pakanti, moka atleisti savo artimui. Visos šios savybės yra laikomos krikščioniškomis dorybėmis. Tuo tarpu už tokias savybes kaip godumą, melą, kurios krikščionių laikomos ydomis, pasakos herojai yra skaudžiai baudžiami.	Išsamus atsakymas Nepilnas atsakymas Nepateikia atsakymo	2 1 0

Metodinės rekomendacijos

Perskaičius pasaką, reikėtų su mokiniais išsiaiškinti, ar tekste yra jiems nesuprantamų žodžių, ir juos išsiaiškinti. Nežinomų žodžių reikšmes galima kartu patikrinti *Lietuvių kalbos žodyne* (www.lkz.lt/startas/), paskatinti mokinius prirėikus ir ateityje šiuo žodynu naudotis.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į vieną klausimą skiriama po 1 tašką, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – 0 taškų. Lentelėje pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – 12 taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

14. Kazys Saja „Po to, kai jie pavirto medžiais“. Eugenijus Žmuida „Eglė žalčių karalienė“: gyvybės ir mirties domenas“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

1 tekstas

Kazys Saja „Po to, kai jie pavirto medžiais“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Ką išgyvena Drebulė, pavirtusi medžiu?	Sutrikusi, stebisi, nežino, džiaugtis ar liūdėti. Nepyksta, nemaištauja.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
2.	Kaip Drebulė vertina savo pokyčius?	Ji mano, kad surimtėjo, išaugo ir pasidarė protinga. Teigiamai, džiaugiasi, kad subrendo.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
3.	Kokios priežastys paskatino dukrelę išduoti savo tėvą?	Ne fizinis, o dvasinis skausmas; dėdžių klasta; išgąstis, noras įrodyti, kad tėvas nėra žaltys.	1. Nurodytos dvi priežastys. 2. Nurodyta viena priežastis. 3. Neatsakyta, nurodyta netinkama priežastis.	2 1 0
4.	Kaip vertinate Drebulės poelgį?	Galima pateisinti, nes ji nori apginti savo tėvą. Ji išduoda ne dėl fizinio skausmo, bet patikėjusi dėdžių klasta.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
5.	Įrodykite, kad Ažuolas yra vyriškumo, stiprybės pavyzdys.	Nesididžiuoja savo drąsa, nesmerkia silpnesnio, nori atkeršyti už tėvą.	1. Nurodyti trys bruožai. 2. Nurodyti du bruožai. 3. Nurodytas vienas bruožas. 4. Neatsakyta, nenurodyta.	3 2 1 0
6.	Kokio likimo nusipelnė Žilvino žudikai? Atsakymą pagrįskite citata.	Jie nusipelnė kančių, skausmo, paniekos; citata: „Kodėl jie nepavirto smiltyse merdinčiais gluosniais, bangų graužiamais akmenimis, dvėseliena mintančiais juodvarniais?“	1. Teisingas atsakymas ir nurodyta citata. 2. Teisingas atsakymas arba nurodyta citata. Atsakymas neteisingas, citata nenurodyta.	2 1 0
7.	Kokia menine priemone atskleidžiamas toks moralinis vertinimas?	Retorinis klausimas.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0

2 tekstas

Eugenijus Žmuida. „Eglė žalčių karalienė“: gyvybės ir mirties domenas“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kodėl Eglės broliai kankina vaikus?	Jie kupini įtarumo ir neapykantos, nori atskleisti gyvybės paslaptį.	1. Nurodo du teisingus argumentus. 2. Nurodo vieną teisingą argumentą. 3. Neatsakyta, atsakyta neteisingai.	2 1 0
2.	Kokią paslaptį išduoda Drebulė?	Eglės vaikų tėvas ne žaltys, bet žmogus.	1. Atsakymas teisingas. 2. Neatsakyta, atsakymas neteisingas	1 0
3.	Kodėl Eglės sūnūs, anot E. Žmuidos, neišduoda paslapties? Argumentuotai įvertinkite autoriaus nuomonę?	Jie jos nežino.	1. Atsakymas teisingas ir nurodytas argumentuotas vertinimas. 2. Atsakymas teisingas, bet nėra argumentuoto vertinimo. 3. Atsakymas neteisingas.	2 1 0
4.	Kokiam funkciniam stiliui priskirtumėte šią ištrauką? Argumentuokite.	Moksliniam. Vartojami terminai, tarptautiniai žodžiai, kalba glausta, aiški, dalykiška, pateiktos susistemintos ir apibendrintos žinios.	1. Nurodytas funkcinis stilius ir pateikti du argumentai. 2. Nurodytas funkcinis stilius, pateiktas vienas argumentas. 3. Nurodytas funkcinis stilius. 4. Nenurodytas funkcinis stilius, atsakymas neteisingas.	3 2 1 0

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Įvardykite temą, kuri sieja abu tekstus.	Išdavystės tema.	1. Atsakymas teisingas. 2. Neatsakyta, atsakymas neteisingas.	1 0
2.	Atskleiskite Drebulės išdavystės interpretacijos skirtumus.	1 tekste teigiama, kad Drebulė nori įrodyti, jog tėvas žmogus; 2 tekste paaiškėja, kad Drebulė išduoda todėl, jog tik ji žino paslaptį.	1. Rasti skirtumai. 2. Nurodytas vienas aspektas. 3. Neatsakyta, atsakymas neteisingas.	2 1 0

Metodinės rekomendacijos

Pasiūlyti mokiniams **įsivertinti**. Vertinama remiantis surinktų balų procentu.

Pvz., mokiny surinko **19** balų iš **22**. Tai sudaro **86,36 %**. Vadinasi, mokiny gauna **9** balus.

Tie mokinių surinkti balai gali sudaryti dalį kaupiamojo pažymio – pagal mokytojo ir mokinių susitarimą.

15. Justinas Marcinkevičius „Devyni broliai“. Giedrė Šmitienė „Grupės „Skylė“ dvidešimtmečiui, arba Laisvės kovų tema II“. Tekstų lyginimo užduotis

1 tekstas

Justinas Marcinkevičius „Devyni broliai“

PIRMAS ATSIDUSIMAS

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Pirmame eilėraščio posme galima nuspėti istorinį laiką. Įvardykite, koks tai laikas. Kokia meninė priemonė padėjo atskleisti? Pagrįskite.	Pokaris; įsmeninimas; „krūpteli miškai“, „kažką baisaus [...] atsiminę“, „atmintį medinę“.	1. Įvardytas istorinis laikas, nurodyta meninė priemonė, pagrįsta pasirinkta citata. 2. Įvardytas istorinis laikas, pagrįsta citata arba įvardytas istorinis laikas, nurodyta meninė priemonė. 3. Įvardytas istorinis laikas/ nurodyta meninė priemonė/ parinkta tinkama citata. 4. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	3 2 1 0
2.	Kokios pasakos motyvą atpažinote antrame eilėraščio posme? Kas padėjo atpažinti?	„Eglė žalčių karalienė“; pasakos motyvai; „nuo jūros grįžta broliai devyni, sunkius dalgius į klevą sukabina“, „ir išplakė į krantą kraujo putą“.	1. Nurodyta pasaka, savais žodžiais atskleista, kas padėjo atpažinti, ir parinkta tinkama citata arba tik parinkta tinkama citata. 2. Nurodyta pasaka. 3. Neatsakyta, atsakymas neteisingas.	2 1 0
3.	Kaip pasakos motyvas padeda atskleisti praeities kraupumą?	Pasirenkami tragiškiausi pasakos momentai.	1. Teisingi visi tinkamai argumentuoti atsakymai. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
4.	Išrašykite metaforą, atskleidžiančią brolių susipriešinimą.	„Ir maudosi rūstybės vandeny“.	1. Pasirinkta tinkama citata. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
5.	Kokios pasakos motyvą atpažinote trečiame posme? Kas yra šios strofos lyrinis subjektas?	„Devyniabrolė“; sesuo.	1. Atpažinta pasaka ir nurodytas lyrinis subjektas. 2. Atpažinta pasaka arba nurodytas lyrinis subjektas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
6.	Kokį vaidmenį turi atlikti lyrinis subjektas? Kuo toks vaidmuo artimas tautosakos kūriniiui?	Pasirūpinti, sutaikyti brolius; ir pasakoje „Devyniabrolė“ mylinti, ištikima sesuo nori atlikti savo pareigą – išlaikyti stiprius šeimos ryšius.	1. Teisingai nurodytas lyrinio subjekto vaidmuo, atskleistas lyrinio subjekto ir pasakos veikėjos panašumas. 2. Teisingai nurodytas lyrinio subjekto vaidmuo. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

7.	Apie kokios vertybės išsižadėjimą kalbama ketvirtame posme?	Atsižadėta mirusiųjų apraudojimo tradicijos.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
8.	Kokias pagoniško tikėjimo apraiškas atpažįstate šioje strofoje?	Baltams būdingas tikėjimas sielos nemirtingumu. Tikėta, kad mirusiojo siela persikelia į medį, augalą.	1. Tinkamai nurodyta baltų tikėjimo ypatybė. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
9.	Penktame posme gretinami vienas kitam prieštaraujantys dalykai: „Kaip sunkiai šiandien kaimo kraivėžiai/ pušų kalnelin tris karstus atgieda...“ Ko siekiama šia įtaigia menine priemone (oksimoronu)?	Sugretinti du vienas kitam prieštaraujantys kontekstai – šeimos kūrimo („kraitvežiai“) ir gyvenimo pabaigos („karstus“) – pabrėžia vertybių susimaišymą / pokario tragizmą.	1. Teisingai nurodytas meninės priemonės poveikis. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
10.	10. Kaip istorinis laikas veikia vertybes ir žmogaus pasirinkimą?	Pokaris iškreipia vertybes; žmogus sutrikęs, priverstas rinktis – prisitaikyti ar nepabūgti, apginti ar išduoti, tikėti ar išsižadėti, prievarta gimdo prievartą.	1. Nurodytas pokario poveikis vertybėms ir žmogaus apsisprendimui. 2. Nurodytas poveikis vertybėms arba žmogaus apsisprendimui. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Giedrė Šmitienė „Grupės „Skylė“ dvidešimtmečiui, arba Laisvės kovų tema II“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kodėl Aistės Smilgevičiūtės ir grupės „Skylė“ albumas „Broliai“ yra metų nacionalinės reikšmės įvykis?	Albumas „Broliai“ prisideda prie kultūrinės atminties, meilės tėvynei ir patriotiškumo puoselėjimo.	1. Atsakymas teisingas, nurodytas bent vienas argumentas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1
2.	Kodėl straipsnio autorė teigia, kad patriotiškumą šiandien suvokiame paradoksaliai? Kuo ši situacija primena pasakas?	Nors meilė tėvynei visiems žinomas jausmas, bet retai patiriamas; ir stebuklinėse pasakose užburti lobiai yra šalia, bet pasiekti labai sunku.	1. Atskleistas patriotiškumo sampratos paradoksas ir palyginta su panašia pasakų situacija. 2. Atskleistas patriotiškumo sampratos paradoksas. 3. Atsakyta neteisingai, neatsakyta.	2 1 0
3.	Kodėl pokario pasipriešinimui skirti vos keli tyrimai? Nurodykite du argumentus.	Vyrauja nuomonė, kad ši tema ištyrinėta, atskleista.	1. Nurodyti abu argumentai. 2. Nurodytas vienas argumentas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

4.	Kaip į unikalų istorijos laiką atsigręžia menininkai? Kodėl ši tema labiau domina emigrantus ir imigrantus? Nurodykite dvi priežastis.	Daugėja kūrinių pokario tema: „Skylės“ albumas „Broliai“, A. Šileikos romanas „Pogrindis“, V. Sruoginio ir J. Ohmano filmas „Nematomas frontas“, I. Šerpytytės fotografijos, J. Ohmano dokumentiniai filmai, V. V. Landsbergio darbai; užsieniečiams pokario tema patrauklesnė, Lietuvoje gyvenantiems sunkiau vertinti.	1. Atskleistas menininkų dėmesys, nurodytos dvi priežastys. 2. Atskleistas menininkų dėmesys, nurodyta viena priežastis. 3. Atskleistas menininkų dėmesys arba nurodyta viena priežastis. 4. Atsakyta neteisingai, neatsakyta.	3 2 1 0
5.	Kodėl šia tema turėtų domėtis menininkai?	Menininkų darbai pokario tema gaivina, saugo istoriją, taiko priešingų pažiūrų žmones.	1. Atskleista menininkų darbų pozityvi įtaka. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
7.	Baigdami sakinius, paaiškinkite, kas sieja ir kas skiria šiuos du tekstus. 7.1. Šiuos tekstus sieja tai, kad juose atskleidžiamas menininkų požiūris į	Pokarį.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1
	7.2. Šie tekstai skiriasi tuo, kad pirmasis priklausorūšiai, o antrasis – rūšiai.	Lyrikos; epikos.	1. Nurodytos abi rūšys. 2. Nurodytas viena rūšis. 3. Atsakyta neteisingai, neatsakyta.	2 1 0

Iš viso 30 taškų. Surinkta...

16. Vladas Braziūnas „Vainikų šventė“. Elena Baliutytė „Etninės kultūros intertekstas Vlado Braziūno kūryboje“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Vladas Braziūnas „Vainikų šventė“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Tradiciiniame lietuvių kalendoriuje balandžio 23-ioji – Jurginės. Kokių šios šventės užuominų randame pirmame eilėraščio posme? Ką žinote apie šią šventę?	„Galvijai ėjo pirmąkart į žolę“, Jurginės – gamtos pabudimo šventė, pirmąkart po žiemos galvijai išgenami į pievas, šventei būdingos tam tikros apeigos, draudimai bei tikėjimai.	1. Tekste rasta užuomina apie Jurginės, nurodo bent vieną šventės paprotį. 2. Tekste rasta užuomina arba nurodytas bent vienas šventės paprotys. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
2.	Eilėraštyje nujaučiamas nykimo motyvas. Apie kokį nykimą kalbama? Kodėl tai svarbu poetui?	Kalbama apie senųjų tradicijų nykimą; poetas save suvokia kaip tautinės bendruomenės žmogų ir nori saugoti senuosius papročius.	1. Įvardyta, apie kokį nykimo motyvą kalbama eilėraštyje, ir teisingai nurodyta priežastis. 2. Įvardyta, apie kokį nykimo motyvą kalbama eilėraštyje. 1. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
3.	Vienas iš V. Braziūno kūrybos bruožų – folkloro motyvų perkūrimas. Kokios pasakos siužetą atpažįstate? Kuriomis citatomis pagrįstumėte atsakymą?	„Eglė žalčių karalienė“; „keliu atsikratys žaltys – už ko ji ištekėjo“, „į juosvą kraują brolių dalgiai nyra“.	1. Nurodyta pasaka ir bent viena citata. 2. Nurodyta pasaka. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
4.	Literatūrologas K. Urba teigia, kad „užkeiktas vardas“ meistriškai jungia pasakos ir sakinės motyvus. Kaip paaiškintumėte šį teiginį?	Vardo ištarimas pasakose ir sakmėse turėjo magiškos galios.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakyta neteisingai, neatsakyta.	1 0
5.	Poetas žaidžia, eksperimentuoja su kalba. Pagrįskite šį teiginį dviem skirtingais (leksikos ir sintaksės) argumentais.	Vartojami archajiški žodžiai („atotvynis“, „blėsavo“), gretinami skirtingos reikšmės, bet vienodai skambantys žodžiai (homonimai): „paprotys“ – „paprotyš“, nepaisoma skyrybos ženklų.	1. Nurodytas ir leksikos, ir sintaksės argumentas. 2. Nurodytas arba leksikos, arba sintaksės argumentas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
6.	V. Braziūnas Lietuvos nacionaline kultūros ir meno premija apdovanotas už „poetinius atradimus, gilinantis į lietuvių kalbos lobyną ir baltiškąją pasaulėjautą“. Pasiūlykite savo formuluotę, perteikiančią šio menininko kūrybos esmę.		1. Formuluotėje atsispindi svarbiausi poeto kūrybos bruožai, formuluotė stilistiškai taisyklinga. 2. Formuluotėje atsispindi poeto kūrybos bruožai, randama stiliaus klaidų. 3. Formuluotėje nėra užuominų apie poeto kūrybos bruožus.	2 1 0

Elena Baliutytė „Etninės kultūros intertekstas Vlado Braziūno kūryboje“

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kuo ypatingas V. Braziūno kūrybos laikas?	Poeto kūryboje nėra istorinio laiko ženklų, dažniausiai jis kalba apie būtąjį nebaigtinį laiką – ciklinį gamtos laiką.	1. Atsakyme minimi abu laikai. 2. Atsakyme minimas vienas laikas. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
2.	Koks yra vienas esminių poeto kūrybos bruožų?	Vienas esminių V. Braziūno kūrybos bruožų – dėmesys liaudies kūrybai, tradicijoms.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
3.	Kodėl etnografiška V. Braziūno kūryba būtent dabar patiria ryškų pakilimą? Kokiais darbais poetas tai gali įrodyti?	Tautinės kultūros išsaugojimas Europoje tapo tautos prestižu; Braziūnas – produktyvus poetas, jo kūriniai verčiami į kitas kalbas, pats gausiai verčia, sėkmingai inicijavęs jau ne vieną tarptautinį meno projektą.	1. Nurodyta poeto kūrybos pakilimo priežastis ir įvardytos bent dvi meninės veiklos sritys. 2. Nurodyta poeto kūrybos pakilimo priežastis arba įvardytos bent dvi meninės veiklos sritys. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0
4.	Kaip poetas stiprina dialogą su savo kūrybos adresatu?	Orientuojasi ne tik į knygos skaitytoją, bet ir į klausytoją: leidžia poezijos rinkinius su įskaitytomis kompaktinėmis plokštelėmis.	1. Atsakymas teisingas. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
5.	Baigdami sakinius, paaiškinkite, kas sieja ir kas skiria šiuos du tekstus.			
5.1.	Šiuos tekstus sieja	V. Braziūno kūrybos tema, kūrybos etniškumas.	1. Nurodyta sąsaja. 2. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	1 0
5.2.	Šie tekstai skiriasi, nes pirmasis priklauso rūšiai. o antrasis rūšiai.		1. Įvardytos abi rūšys. 2. Įvardyta viena rūšis. 3. Atsakymas neteisingas, neatsakyta.	2 1 0

Iš viso 20 taškų. Surinkta...

Liaudies daina ir dainiškoji poezija

17. Tekstų atrankos užduotis pagal lietuvių senųjų dainų žanrą (darbo, kalendorinių apeigų, vestuvinės, karinės-istorinės)

Atsakymai

1.

***	Dainos nr.	Dainos nr.	Dainos nr.
Kalendorinės dainos	1	7	8
Darbo dainos	5	6	
Vestuvinės dainos	2	4	
Karinė-istorinė daina	3		

2.

Dainos įrašas	a)	b)
Dainos tekstas	Nr. 1	Nr. 8

3.

a)

Kalendorinės dainos	Žiemos ciklo: advento–Kalėdų	Nr. 7
	Pavasario–vasaros ciklo: Velykų (sūpuoklinės)	Nr. 1 ir nr. 8

b)

Darbo dainos	Šienapjūtės	Nr. 5
	Linų darbų	Nr. 6

c)

Vestuvinės dainos	Išvažiavimo į jungtuves	Nr. 2
	Išvažiavimo pas jaunąjį	Nr. 4

Metodinės rekomendacijos

Už kiekvieną kart teisingai priskirtą dainą skiriamas **1** taškas, už neteisingai priskirtą – **0** taškų. Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – **18** taškų. Taškai perskaičiuojami į balus pagal šią lentelę:

Surinkti taškai	Balai
17–18	10
15–16	9
13–14	8
11–12	7
9–10	6
7–8	5
5–6	4
3–4	3
1–2	2

Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

18. Lietuvių žiemos ciklo kalendorinių apeigų daina „Oi, ir atbėga bistrus alnelis“. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

1. Nagrinėjamoje dainoje nesama jokių užuominų apie kalėdojimą, tik jos atlikimo proga buvo kalėdojimas. Taigi, ji priskirtina (b) kalėdotojų dainų pluoštui.
2. Įžanginis vaizdas (piešiamas 1–3 posmeliuose) – atbėgantis elnias devyniaragis, ant kurio devinto rago kala kalviai – savaimė suprantama, fantastinis. 7–8 posmelių vaizdas (pušų, eglių karpymas aukso žirkklėmis) – irgi fantastinis. Pabaigos vaizdas – tėvulio dvaras, panos, varinėjančios povus, renkančios plunksnas, iš kurių gamins patalus – tikroviškesnis už pirmąjį, tačiau ir jame esama fantastinio elemento, būtent, povų, kurie būdavo itin retas paukštis lietuvių valstiečių kiemuose.
3. Dainos lyrinis subjektas galėtų būti mergelė, kuriai jau laikas tekėti, nes ji prašo kalvių brolelių nukalti jai sidabro žiedą. Bet nelaikyti klaida ir kitokių atsakymų (pvz., bernelis kaip lyrinis subjektas), jei mokinys bando savais žodžiais pagrįsti savo nuomonę.
4. Tam, kad pamatytų tėvulio dvarą ir kas jame dedasi.
5. Taip. Galėtume teigti, kad šioje dainoje irgi esama poetinės vizijos. Tai mergelės vizija, kaip ji, nukarpiusi eglių šakeles ir pušų viršūnes, regi savo tėvulio dvarą ir jį poetizuoja. Tėvulio dvarą, su kuriuo galbūt ruošiasi atsisveikinti.
6. Apie vedybų perspektyvą sufleruotų dainoje minimas sidabro žiedas ir *panų* ruošiami (pilami) plunksnų patalai.
7. Povas – nebūdingas lietuvių valstiečio aplinkai paukštis. Tačiau dainose povo vaizdinys dažnas.
8. Deminutyvai suteikia dainai intymumo ir švelnumo nuotaiką.

Metodinės rekomendacijos

Prieš klausant dainos įrašo (klausant tekstą galima sekti akimis), reikėtų su mokiniais išsiaiškinti jiems nesuprantamas tarmines lytis ir retus žodžius. Trys žodžiai yra paaiškinti; jei būtų daugiau nesuprantamų žodžių, jų reikšmės galima patikrinti *Lietuvių kalbos žodyne* (www.lkz.lt/startas/). Galima atkreipti dėmesį į būdingą pietų aukštaičių tarmės bruožą – raidės **I** kietinimą prieš priešakinės eilės balsius, žymimą **I** arba keičiant po jos einančius balsius į užpakalinės eilės balsius. Pvz.: *pylė – pylė, kavolėliai – kavolėliai; broleliai – brolaliai, žirkles – žirklas, plunksnelės – plūksnelas* ir t. t. *Alnelis* tarmiškai – *elnias, elnelis*.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į vieną klausimą skiriama po 1 tašką, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – 0 taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – 13 taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

19. Marcelijus Martinaitis „Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoje“. Lietuvių liaudies daina „Vai tu vyšnia, vyšnele žalioji“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

1 tekstas

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokios spalvos dominuoja tekste? Kokie įvaizdžiai jas padeda matyti?	Raudonos vyšnios, lelijos (baltos), dobimas (žalia), vandenys (balta-mėlyna), dulkės (gelsva, pilkšva), pelenai (pilka, juoda).	Įvardija bent keturias spalvas ir įvaizdžius.	4
			Įvardija bent tris spalvas ir įvaizdžius.	3
			Įvardija bent dvi spalvas ir įvaizdžius.	2
			Įvardija bent vieną spalvą ir įvaizdį.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
2.	Ką jaučia lyrinis subjektas? Interpretuodami eilėraščių įvardinkite tris jausmines būsenas.	Graudulį, širdies skausmą, artimųjų ilgesį.	Įvardija lyrinio subjekto jaučiamus jausmus.	3
			Įvardija bent du lyrinio subjekto jaučiamus jausmus.	2
			Įvardija bent vieną lyrinio subjekto jaučiamą jausmą.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
3.	Paaiškinkite savais žodžiais dvi paskutines eilėraščio eilutes.	Ir dulkės vieškelių dar šiltos – tarsi sodybų pelenai.	Paaiškinta savais žodžiais šiltų vieškelių dulkių ir sodybų pelenų vaizdiniai, jų keliamos asociacijos.	2
			Įvardinti vaizdiniai, vent vienas paaiškintas.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0

2 tekstas

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokia pagrindinė paralelė šioje dainoje?	Vyšnelės ir mergelės paralelė.	Paralelė įvardyta.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
2.	Kas netrukus įvyks mergelės gyvenime? Iš ko tai sprendžiate? Pacituokite.	Merelė netrukus turi ištekti: – Vai mergele, mergele jaunoji, Kaip tau sunku už našlelio aitie, Teip man sunku rudenį žydėti.	Įvardyta, kad mergelė turės ištekti. Paaiškinta, kodėl šis įvykis kelia skausmą. Pacituota.	2
			Įvardyta, kad mergelė turės ištekti. Pacituota.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0

3.	Kokią nuotaiką dainoje kuria jaustukai?	Jaustukai <i>vai, oi</i> kuria graudulio, skundo, raudos nuotaiką.	Paaiškinti nuotaikos niuansai, įvardyti jaustukai.	3
			Paaiškinta nuotaika, įvardyti jaustukai.	2
			Įvardyti jaustukai, nuotaika neapibūdinta.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0

Bendrieji klausimai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Koks vaizdinys kartojasi abiejuose tekstuose?	Abiejuose tekstuose kartojasi vyšnios vaizdinys.	Vaidinys įvardytas.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
2.	Kuo abiejuose tekstuose skiriasi šio vaizdinio vaidmuo? Remkitės citatomis.	Pirmame tekste žydinčių vyšnių vaizdinys žymi laiką, nuotaiką: „Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoje, raudonos, kad pravirkti gali“, antrame tekste kuriamas dialogas, mergelės ir vyšnelės pokalbis, vyšnelė užjaučia mergele: – Vai tu vyšnia, vyšnele žalioji, Ko nežydi rudens dienele? – Vai mergele, mergele jaunoji, Kaip tau sunku už našlelio aitie, Teip man sunku rudenį žydėti.	Paaiškintas vaizdinio vaidmuo abiejuose tekstuose, pasiremta citatomis.	3
			Paaiškintas vaizdinio vaidmuo bent viename tekste, pasiremta citatomis.	2
			Pacituota, tačiau nepaaiškinta, kuo skiriasi vaizdinio vaidmuo.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
3.	Kokiais epitetais apibūdinumėte abiejų tekstų meninę raišką? Kaip manote, kodėl ji skiriasi? Pasamprotaukite 2–3 sakiniais.	Pirmasis tekstas atskleidžia jausmus, lyrinio subjekto būsenų niuansus ir kuriamo pasaulio vaizdinius, spalvas, atspalvius, antrasis – lakoniškai apibūdina situaciją, mergelės būseną. Liaudies dainoje jausmai reiškiami tradicine žmogaus ir medžio paralele, emociniai niuansai neišolėtojami ar pan.	Išsamiai apibūdinta pirmojo ir antrojo teksto meninė raiška, remiamasi citatomis, paaiškinta, kodėl ji skiriasi.	4
			Apibūdinta pirmojo ir antrojo teksto meninė raiška, paaiškinta, kodėl ji skiriasi.	3
			Apibendrintai apibūdinta abiejų tekstų raiška, paaiškint skirtumai.	2
			Apibendrina abiejų tekstų raišką.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0

Iš viso 23 taškai. Surinkta...

20. Kūrybinė komandinė užduotis. Vaidybinė diskusija apie lietuvių kalendorinių apeigų dainą „Oi, ir atbėga bistrus alnelis“ („Atbėga elnias devyniaragis“)

Kūrybinė užduotis

Išklausiusi visus dainos variantus, klasė pasiskirsto į penkias grupes. Kiekviena grupė turi prisiimti atitinkamą vaidmenį ir pabandyti argumentuoti bei įtaigiai apginti savąjį požiūrį, kaip turi būti suprantama liaudies daina:

1 grupė: liaudies dainininkai ir tradicinio folkloro šalininkai

2 grupė: šiuolaikiniai atlikėjai (vokalistai, gitaristai, perkusininkai etc.), savaip interpretuojantys tradicinę muziką

3 grupė: poetai, literatai, folkloristai, besidomintys ir tyrinėjantys daugiausia tautosakos tekstus

4 grupė: muzikai, etnomuzikologai, tyrinėjantys folkloro kūrinių melodiką, ritmiką ir pan.

5 grupė: „taikdariai“, gražbyliautojai, savo iškalba bandantys įtikinti, kad visų nuomonės iš dalies teisingos.

Iš pradžių mokiniai tariasi grupelėse. Siūlomi argumentai, kodėl šios grupės atstovams turėtų būti teikiama pirmenybė, kodėl jie teisūs. Tegu mokiniai panaudoja kuo daugiau išmonės, kad klasės draugai tai išgirdę ar pritariamai palinguotų galvas, ar susijuoktų, ar suklustų ir pan. Argumentai gali būti visokie – ir tikri, ir net šiek tiek laužti iš piršto.

Paskui pradedama pati diskusija. (Spektaklis todėl, kad niekas *kol kas* tikrai nemano taip, kaip kalba, tačiau kaip tik sugeba vaidina, kad būtent taip mano.) Nederėtų pamiršti, kad diskusijos išeities taškas – lietuvių daina „Oi, ir atbėga bistrus alnelis“.

„Liaudies dainininkai“, pvz., įrodinėja, kad nieko nėra didingiau už autentišką dainos skambėjimą.

„Šiuolaikiniai atlikėjai“, priešingai, gali pašiepti, kokia atgyvena esąs tradicinis dainų atlikimas.

„Tautosakininkai“ gali pakalbėti apie aptariamą dainos teksto grožį.

„Etnomuzikologai“ supeikia „tautosakininkus“ teigdami, kad dainos tekstas tikrai nėra vertas tiek dėmesio, kiek melodija.

Spektaklyje grupės turi iš eilės išsakyti savo argumentus, atsiliepti į kitos grupės argumentus, klausiti, replikuoti ir pan. Kas nors, pavyzdžiui, klasės seniūnas galėtų diskusiją moderuoti.

Penktoji grupė – „taikdariai“ – diskusijos metu turi viską, kas sakoma, dėti į galvą ir paskui apibendrinti išsakytas nuomones, kai ką pacituoti, pritarti, pagirti ir pan.

Tada būtų gražu visiems sutartinai padainuoti šią dainą.

Antika ir jos ženklai literatūroje

1. Antikos mitai. Mitas apie Orfėją ir Euridikę. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

1. Mito struktūra:

Pagrindiniai momentai	Šalutinės linijos
Orfėjo kilmė (motina – Mūza, arba mūza Kaliopė, tėvas – upių dievas Ojagras iš Trakijos arba Apolonas)	
	Orfėjo dalyvavimas argonautų žygyje
	Orfėjo gabumai ir talentas
Orfėjas ir nimfa Euridikė	
Euridikės mirtis	
Orfėjo kelionė į požemio pasaulį	
Euridikės atgavimas ir praradimas	
Orfėjo mirtis	
	Orfėjo tradicijos tąsa (Lesbo sala, lyrinės poezijos atsiradimas ir vystymasis)
	Orfėjo ir Euridikės susitikimas požemio pasaulyje

- Orfėjas buvo mūzos Kaliopės ir upių dievo Ojagro (arba Apolono) sūnus, gyvenęs Graikijoje, Trakijoje. Jis buvo vienas žymiausių Antikos dainių, kurio dainavimas ir grojimas darė stebuklus.
- Orfėjo žmonai Euridikei įgėlė gyvatė ir ji mirė. Negalėdamas susitaikyti su mylimos žmonos netektimi, Orfėjas nusprendė nukeliauti į mirusiųjų, arba požemio pasaulį, ir ją atgauti.
- Į požemio pasaulį per Stikso ir Acheronto upes valtimi sielas perkelia Charonas.
- Požemio pasaulio valdovai yra Hadas ir jo žmona Persefonė.
- Orfėjas visus požemio pasaulio gyventojus ir jo valdovus sugraudino savo daina.
- Orfėjas gavo leidimą išsivesti Euridikę į gyvųjų pasaulį su sąlyga, kad neatsisuks ir į ją nepažvelgs, kol nepasieks žemės paviršiaus ir dienos šviesos.

8. Orfėją vedė dievas Hermis.
9. Orfėjas prarado Euridikę, nes nesilaikė susitarimo sąlygų ir neiškentęs atsisuko dar jiems nepasiekus žemės paviršiaus ir neišvydus saulės šviesos.
10. Orfėją sudraskė Dioniso palydovės mainadės, jo galvą ir kitarą jos įmetė į Hebro upę, kuri nuplukdė jas į Lesbo salą.
11. Mite minimi vietovardžiai ir veikėjai

Vietovardžiai	Veikėjai
Trakija – sritis Graikijos šiaurėje tarp Makedonijos ir Juodosios jūros.	Mūzos – devynios poezijos, meno bei mokslų deivės, Apolono palydovės.
Požemio karalystė (pasaulis) – mirusiųjų buveinė, dar vadinama Hadu, Tartaru.	Mūza Kaliopė – epinės poezijos deivė, vaizduojama su ritinėliu ir rašikliu.
Acherontas – požemio pasaulio upė, pavadinimas reiškia „liūdesio upė“, ją turėdavo perplaukti vėlės Charono valtimi, juo galima pakliūti į požemio pasaulį.	Apolonas – saulės, gėrio, grožio, muzikos ir menų dievas.
Aornas (Avernas) – Averno ežeras Kampanijoje netoli Kūmų, jo pakrantėje buvusi anga į požemio karalystę.	Charonas – keltininkas, laiveliu keliantis į požemio pasaulį mirusiųjų vėles.
Hebras – upė Trakijoje, dabar Marica.	Kerberas (Cerberis) – trigalvis šuo, saugantis požemio karalystės vartus.
Lesbo sala – viena iš Egėjo jūros salų, joje atsirado lyrinė poezija, kurios žymiausi atstovai Alkajas ir Sapfo.	Persefonė – žemdirbių deivės Demetros duktė, pagrobta Hado tapo jo žmona ir požemio pasaulio valdove.
Tenaras – kyšulys ir miestas Lakonijoje.	Hadas – požemio pasaulio valdovas.
Stiksas – viena iš požemio pasaulio upių, pati baisiausia priesaika – prisiekti Stikso vandenimis.	Mainadės (arba bakchantės) – dievo Dioniso (Bakcho) palydovės.
	Argonautai – grupė jaunuolių, kurių vadas buvo Jasonas, keliavę Argo laivu į Kolchidę parsivežti aukso kailio.
	Radamantas, Ajakas, Minojas – požemio pasaulio teisėjai.
	Dionisas – vyno ir linksmybių dievas.
	Helijas – saulės ir šviesos dievas, kartais tapatinamas su Apolonu.
	Ojagras – upių dievas, Orfėjo tėvas.
	Nimfa – upių deivė.
	Tantalas – požemio pasaulyje atlieka bausmę: kenčia amžiną troškulį, alkį ir baimę.
	Sizifas – nubaustas amžinai ridenti į kalną akmenį.

	Danaidės – seserys, nubaustos amžinai pilti vandenį į kiaurus indus.
	Hekatė – sutemų, šmėklų ir kerėjimo deivė.
	Erinijos – keršto deivės.
	Hermis – dievas-pasiuntinys, vedantis mirusiųjų vėles į požemio pasaulį.

Savarankiškos užduotys

1. Kas buvo argonautai ir kuo žymus jų žygis? Kas buvo argonautų vadas? Ką argonautų žygyje veikė Orfėjas?

Rekomenduojama literatūra:

Aleksandra Veličkienė *Antikos mitologijos žinynas*, Kaunas: Šviesa, 1996.

N. Kunas *Senovės Graikijos legendos ir mitai*, Kaunas: Šviesa, 1998.

Vanda Markovska *Graikų mitai*, Vilnius: Vaga, 1971.

Aleksandra Veličkienė *Ariadnės siūlas: Antikos mitai ir legendos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998

2. Kokie Antikos herojai yra nusileidę į požemio pasaulį? Kodėl? (Galima minėti Heraklį, Tesėją, Odiseją).

Rekomenduojama literatūra:

Aleksandra Veličkienė *Antikos mitologijos žinynas*, Kaunas: Šviesa, 1996.

N. Kunas *Senovės Graikijos legendos ir mitai*, Kaunas: Šviesa, 1998.

Vanda Markovska *Graikų mitai*, Vilnius: Vaga, 1971.

Aleksandra Veličkienė *Ariadnės siūlas: Antikos mitai ir legendos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998.

Metodinės rekomendacijos

Atsakydami į teksto suvokimo testo klausimus ir atlikdami užduotį, mokiniai gali remtis vien pateikta ištrauka. Testu siekiama, kad mokiniai pirmiausia įsiskaitytų į pateiktą tekstą ir jį suvoktų.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į klausimą skiriama po **1** tašką, už sudėtingesnius, ilgesnio pasirengimo reikalaujančius – **2** taškai, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – **0** taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami ne tik remtis tekstu, bet atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali šiek tiek skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – **14** taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

Už atliktas savarankiškas užduotis siūloma papildomai skirti po **3** taškus.

2. Ovidijus „Metamorfozės“ (ištrauka apie Orfėją ir Euridikę). Teksto suvokimo testas

Atsakymai

1. Siūloma pirmiausia išmokti tekstą skaityti kartu su mokytoju, suprasti pagrindinius skaitymo hegzametru ypatumus, išsiaiškinti, kaip sudarytas hegzametas (daktilis, spondėjas), kada ir kodėl reikalinga cezūra.
2. Pagrindiniai Ovidijaus naudojami mito momentai: Euridikės mirtis nuo gyvatės įkandimo, Orfėjo kelionė į požemio pasaulį, Orfėjo daina požemio dievams, Euridikės grąžinimas, kelionė atgal ir Euridikės praradimas, Orfėjo skausmas.
3. Ovidijus mini:

Hadas	Požemio pasaulio valdovas
Persefonė	Požemio pasaulio valdovo žmona
Cerberis (Kerberos)	Trigalvis šuo, saugantis įėjimą į požemio pasaulį
Bekraujės vėlės	
Tantalas	Už dievų paslapčių viešinimą ir norėjimą jiems prilygti nubaustas amžinu troškuliu, alkio ir baime
Iksionas	Gyrėsi savo ryšiu su Hera, todėl Dzeusas liepė jį pririšti prie besisukančio ugninio rato ir nutrenkė į Tartarą
Titijas	Į Latonės garbę pasikėsinęs Titijas gavo tokią bausmę: požemio pasaulyje jo kepenis drasko nesudrasko du pesliai, nes kepenys vėl atauga (prisiminti Prometėją, kuris nubaustas, nes pavogė iš dievų ugnį ir atnešė ją žmonėms. Kenčia prikaltas prie uolos. Kas rytą erelis kapoja jo kepenis, kurios per naktį atauga)
Belidės (danaidės)	Belo vaikaitės, Danajo dukterys Danaidės už vyrų nužudymą buvo pasmerktos amžinai pilti vandenį į bedugnius indus
Sizifas	Korinto įkūrėjas, gudrus apgavikas, nebijantis net dievų. Puldinėjo Atiką ir keleivius užversdavo didžiuliu akmeniu. Po mirties už visus nusikaltimus turėjo risti į kalną didžiulį akmenį, kuris vis nurieda žemyn. Jis simbolizuoja beviltiškas Sizifo pastangas apgauti dievus.
Eumenidės	Erinijos, arba Furijos, keršto deivės, gyvenančios Hado karalystėje. Baudžia tuos, kurie nužudo (ypač gimines), nesilaiko priesaikų, nesvetingi.

4. Orfėjui leidžiama išsivesti Euridikę atgal į žemę, nes požemio pasaulio valdovus sugraudino jo giesmė (meno galia).
5. Požemio pasaulis. Į jį patenkama pro Tenaro vartus, prie Averno ežero, nusileidžiama giliai po žeme, kur teka Stikso upė, skirianti mirusių pasaulį nuo gyvųjų. Per upę vėles kelia keltininkas Charonas. Mirusiųjų pasaulyje gyvena tik bekraujės vėlės ir šešėliai. Ten tylu, tamsu ir liūdna. Požemio pasaulis vadinamas Hado karalyste, Tartaru, Erebu.
6. Orfėjas-Euridikė ir Hadas-Persefonė.
7. Pagrindinė kūrinio idėja: tikrosios meilės galia (meilė nugali visas kliūtis) ir žmogiškosios prigimties silpnumas (nepasitikėjimas, aistra, abejonės, nekantrumas); likimas ir žmogus Antikos pasaulėžiūroje: to, kas skirta, išvengti jokiais būdais negalima. Galima prisiminti ir aptarti Oidipo mitą.
8. Antikinės realijos:

Himenėjas	Vestuvių, santuokos dievas.
Himenėjas skenda iš ten	Iš Kretos, kur dalyvavo Ifio ir Jantės vestuvių šventėje.
Kikonai	Trakų gentis.
Šaukiamas balso Orfėjo, kuris nūn veltui jį kvietė	Orfėjas kvietė dievą Himenėją į savo vestuves, bet tas kvietimas buvo beprasmiškas: visi ženklai šventės metu nelėmė sutuoktiniams laimės.
Net ir žibintas [...] degt nenorėjo	Žibintas vestuvių šventėje buvo svarbus atributas: žibintų apšviesta eisena lydėjo jaunąją iš tėvo į vyro namus, su žibintu atskrieja Himenėjas, iš žibintų šviesumo buvo sprendžiama apie jaunavedžių gyvenimo laimę.
Jaunamartė	T. y. Euridikė.
Najadės	Šaltinių ir upių nimfos, siejamos su menu, poezija, dainavimu.
Trakija	Orfėjo gimtinė, esanti Graikijos šiaurėje.
Trakijos dainius	T. y. Orfėjas.
Šešėlių šalis	T. y. požemio, mirusiųjų pasaulis.
Tenaras	Kyšulys ir miestas Lakonijoje.
Tenaro vartai	Įėjimas į požemio pasaulį.
Stigė (Stiksas)	Požemio karalystės upė, pati baisiausia priesaika – prisiėkti Stikso vandenimis.
Persefonė	Požemio karalystės valdovė.
Vėlių karalystės valdovas	T. y. Hadas.
Tartaras	Apatinė, giliausia požemio pasaulio dalis. Ten gyvena Kronas ir titanai, taip pat Sizifas, Tantalas.
Cerberis (Kerberos)	Trigalvis požemio karalystės vartus saugantis šuo. Čia užuomina į mitą apie Heraklį, kuris per vieną iš savo žygdarbių sugavo ir parvedė Cerberį į žemę.

Medūza	Viena iš trijų Gorgonių, pabaisa su žvynuotais sparnais ir iltimis, baisiomis akimis, gyvatėmis vietoj plaukų. Kas į ją pažvelgdavo, virsdavo akmeniu. Jai galvą nukirto Persėjas.
Medūzos gentai	Cerberis buvo Medūzos ir titano Tifono sūnus.
Meilė	T. y. meilės deivė Afroditė.
[...] ką sako apie pagrobimą	Hadas pagrobė Sicilijos saloje gėles skynusią Persefonę.
Meilė sujungė ir jus	Užuomina į Persefonės pagrobimo mitą. Meilė sujungė Persefonę ir Hadą.
Chaosas	Pirmykštė beformė tuščia erdvė, romėnų literatūroje labai artimas Hadui.
Siūlą gyvybės sumegzkite	Kalbama apie likimo deives Moiras (Lachesė – skiria lemtį, Kloto – verpia likimo siūlą, Atropė – nukerpa).
Tantalas	Dėl dievų apgavystės kentėjo amžiną troškulį, alkį ir baimę.
Iksionas	Ėmė girtis savo ryšiu su Hera, tada Dzeusas liepė jį pririšti prie besisukančio ugninio rato ir nutrenkė į Tartarą.
Paukščiai pamiršo draskyt jeknas	Į Latonės garbę pasikėsinęs Titijas gavo tokią bausmę: požemio pasaulyje jo kepenis drasko nesudrasko du pesliai, nes kepenys vėl atauga (prisiminti Prometėjo bausmę).
Belidės	Belo vaikaitės, Danajo dukterys danaidės už vyrų nužudymą buvo pasmerktos amžinai pilti vandenį į bedugnius indus (šules).
Sizifas	Korinto įkūrėjas, gudrus apgavikas, nebijantis net dievų. Puldinėjo Atiką ir keleivius užversdavo didžiuliu akmeniu. Po mirties už visus nusikaltimus turėjo risti į kalną didžiulį akmenį, kuris vis nurieda žemyn. Jis simbolizuoja beviltiškas Sizifo pastangas apgauti dievus.
Eumenidės	Furijos, keršto deivės, gyvenančios Hado karalystėje. Baudžia tuos, kurie nužudo (ypač gimines), nesilaiko priesaikų, nesvetingi.
Rodopietis	Trakijoje buvusio Rodopės kalno gyventojas.
Avernas	Averno ežeras Kampanijoje, netoli Kūmų, jo pakrantėje buvusi anga į požemio karalystę.
Šuo trigalvis	Cerberis.
Kai kūnas akmeniu virsta	Mažai žinomas mitas apie kažkokį žmogų, pamačiusį požemio pasaulio sargą Cerberį ir iš siaubo suakmenėjusį.
Olenas ir Letėja	Oleno žmona Letėja labai didžiavosi grožiu, dievams panorėjus ją nubausti už puikybę, Olenas prisiėmė jos kaltę, ir abu buvo paversti akmenimis Idos kalne.
Ida	Kalnas Kretoje, kur gimė Dzeusas.
Charonas (Charontas)	Keltininkas į požemio pasaulį.
Erebas	Požemio karalystės sinonimas.

Savarankiškos užduotys

1. Surasti ir papasakoti mitus apie požemio pasaulyje kenčiančius veikėjus, išsiaiškinti kodėl ir už ką jie nubausti (Tantalas, Sizifas, Iksionas, danaidės ir pan.).

Rekomenduojama literatūra:

Aleksandra Veličkienė *Antikos mitologijos žinynas*, Kaunas: Šviesa, 1996.

N. Kunas *Senovės Graikijos legendos ir mitai*, Kaunas: Šviesa, 1998.

Vanda Markovska *Graikų mitai*, Vilnius: Vaga, 1971.

Aleksandra Veličkienė *Ariadnės siūlas: Antikos mitai ir legendos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998.

2. Antikos požemio pasaulis ir jo skirstymas. Kuo panašus ir kuo skiriasi nuo krikščioniškojo sampratos ir vaizdavimo? (Svarbiausia, kad Antikoje nėra nei dangaus, nei skaistyklos sąvokos. Po mirties visos vėlės keliauja į požemio pasaulį, tik į skirtingas jo vietas).

Rekomenduojama literatūra:

Aleksandra Veličkienė *Antikos mitologijos žinynas*, Kaunas: Šviesa, 1996.

Aleksandra Veličkienė *Ariadnės siūlas: Antikos mitai ir legendos*, Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1998.

N. Kunas *Senovės Graikijos legendos ir mitai*, Kaunas: Šviesa, 1998.

3. Kaip atrodo Vergilijaus „Eneidoje“ (VI giesmė) vaizduojamas požemio pasaulis?

Rekomenduojama literatūra:

Vergilijus *Eneida*, Vilnius: Vaga, 1989.

Metodinės rekomendacijos

Atsakydami į teksto suvokimo testo klausimus ir atlikdami užduotį, mokiniai turi susirasti Ovidijaus Metamorfozių tekstą ir perskaityti nurodytą ištrauką.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į klausimą skiriama po 1 tašką, už sudėtingesnius, ilgesnio pasirengimo reikalaujančius – 2 taškai, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – 0 taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami ne tik remtis tekstu, bet atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali šiek tiek skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – 12 taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

Už atliktas savarankiškas užduotis siūloma papildomai skirti po 3 taškus.

3. Orfėjo ir Euridikės mito interpretacija XX a. poetų kūrinuose (R. M. Rilke, J. Vaičiūnaitė, S. Parulskis). Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

1. Į šį klausimą galima atsakyti labai plačiai. Antikinis mitas vaizduoja Orfėjo ir Euridikės meilę, tos meilės jėgą, dėl jos atliekamą žygdarbį – nusileidimą į požemio pasaulį ir prarastos meilės atgavimą. Tačiau tai ir mitas apie žmogaus silpnybes ir ydas (nekantrumas, nepasitikėjimas, aistra), kurios pražudo tai, kas sunkiai pasiekta. Rilke pateikia labiausiai Antikos mitui artimą interpretaciją, tačiau labiau gilinasi į Euridikės jauseną – ji nenori grįžti į žmonių pasaulį. Vaičiūnaitė pateikia šiuolaikinį pasaulį ir jame pasimetusius žmones kaip tam tikrą požemio pasaulio versiją, tačiau žmones tame beprotiškame pasaulyje ieškoti vienas kito vis dar verčia meilė. Parulskis vaizduoja cinišką pasaulį, kuriame meilė jau nieko nebereiškia.
2. Rilkės požemio pasaulis panašus į Antikoje vaizduotą. Blyškios bekūnės vėlės (Ovidijus) Rilkės poezijoje lyginamos su sidabro gyslomis, kurios tviska tamsybėse. Tas pats tamsos tylos ir liūdesio permelktas peizažas: uolos, niūrūs miškai, tuštumoj kabantys tiltai, niekur nevedantys. Vienintelis skirtumas tas, kad Rilke vietoj požemio pasaulio upių ir per jas keliančio keltininko Charono vaizduoja didelį tvenkinį, kuris tarsi apverstas dugnu aukštyn.
3. Hermis Rilkės eilėraštyje vaizduojamas su klajūno gobtuvu, lazda, sparneliais prie čiurnų. Kaip ir Antikoje jis vadinamas „eikliakoju žinių ir kelio dievu“, lazda ir sparnai prie sandalų – jo atributai, vaizduojami visuose Antikos mituose.
4. Pirma užuomina į Euridikę Rilkės poezijoje tradicinė: ji eina Hermiui prie šono, suvaržyta įkapių, nedrąsiai ir švelniai. Tačiau toliau Rilke pateikia Euridikės būseną mirusiųjų pasaulyje, kuri niekur nerandama Antikoje. Euridikei mirties būseną yra visai nauja ir įdomi, įdomesnė už buvusį gyvenimą, kurio ji neprisimena ir visai nenori į jį sugrįžti, o kiekvienas, net dievo, prisilietimas ją žeidžia. Žeidžia kaip gyvųjų pasaulis, kaip prisiminimai.
5. Vaičiūnaitės pomirtinis pasaulis – tai šiuolaikinis didmiestis su dangoraižiais, gatvių labirintais, švie-soforais, vitrinomis, tiltais, tramvajais. Vaičiūnaitė kuria visiškai priešingą Antikos požemio pasaulio peizažą: tylą jame keičia didmiesčio triukšmas ir džiazos garsai, tamsą – vitrinų, kavinių ir gatvių švie-sos, liūdesį – beprotiškas tempas kaip besisukančioje karuselėje. Vaičiūnaitė mini Letos upę. Atsigėręs jos vandens žmogus pamiršta, kas buvo.
6. Minimas JAV prezidento Dž. Kenedžio nužudymas 1963 m.. Jį galima nuspėti iš žodžių „kulka“ ir „Žaklina“ (Kenedžio žmonos vardas). Šį įvykį galima traktuoti kaip šiuolaikinę mito apie Orfėją ir Euridikę versiją, kitokį mito perskaitymą.
7. Tiesioginė sąsaja – pasakojimas apie Orfėjo mirtį, jis buvo užmuštas akmenimis ir sudraskytas į ga-balus įsiutusį bakchančių per bakchanalijas.
8. Tuščiagarbis cinikas, kuriam garbė rūpi labiau nei meilė. Jis nenori, kad Euridikė grįžtų, nes ji – tai tyrumas, tikrumas, švelnumas, kurie trukdo ciniko gyvenime.

Metodinės rekomendacijos

Lygindami tekstus ir atlikdami užduotį, mokiniai gali remtis vien pateiktais eilėraščiais.

Už kiekvieną teisingą atsakymą į klausimą skiriama po **1** tašką, už sudėtingesnius, ilgesnio pasirengimo reikalaujančius – **2** arba **4** taškai, už neteisingą arba nepateiktą atsakymą – **0** taškų. Po klausimų pateikti *galimi* atsakymai. Kadangi mokiniai skatinami ne tik remtis tekstu, bet atsakyti savais žodžiais, tai ir jų atsakymai gali šiek tiek skirtis.

Bendra maksimali už testą pelnomų taškų suma – **12** taškų. Vertinama balais pagal surinktų taškų skaičių: pvz., surinkęs 10 taškų mokinys gauna 10 balų, surinkęs 9 taškus – 9 balus ir t. t. Šis testas leidžia mokiniui keletą kartų suklysti ir vis dėlto būti įvertintam 10 balų.

4. Antikos mitai. Tekstų atrankos ir kūrybinė užduotis

1. Atsirinkite lietuvių autorių tekstus, kuriuose minimi Antikos mitai (Prometėjas, Sizifas, Narcizas, Orfėjas ir Euridikė, Ikaras ir Dedalas, Oidipas ar kiti) ir parašykite tiriamąjį darbą pasirinkto mito interpretacijų literatūroje tema. Galite pateikti ir savo šio mito traktuotę.
2. Parenkite pasirinkto mito interpretacijų literatūroje, dailėje, muzikoje, teatre, kine pristatymą (skaidres, aplanką).

Mokiniai gali atlikti pirmą arba antrą užduotį, už kurias galėtų surinkti maksimalų 5 taškų skaičių. Pateikiami keli lietuvių autorių kūriniai Antikos mitų tema.

5. Antikos mitai. Vizualioji užduotis.

Atsakymai

1. Orfėjas – išskirtinio talento dainius (5 pav.)
2. Orfėjas – išskirtinio talento dainius (9 pav.)
3. Orfėjo dainų klauso žvėrys ir paukščiai (8 pav.)
4. Euridikei pievoje įkanda gyvatė (13 pav.)
5. Euridikės mirtis nuo gyvatės įkandimo (14 pav.)
6. Orfėjas dainuoja požemio dievams ir gyventojams (11 pav.)
7. Orfėjas vedasi Euridikę iš požemio pasaulio (6 pav.)
8. Orfėjas stengiasi nežiūrėti į Euridikę (1 pav.)
9. Orfėjas atsisuka (12 pav.)
10. Orfėjas praranda Euridikę, nes per anksti atsisuko (7 pav.)
11. Hermis nešasi Euridikę atgal į požemio pasaulį (11 pav.)
12. Orfėjo mirtis nuo įtūžusių mainadžių rankų (4 pav.)
13. Orfėjo mirtis (3 pav.)
14. Orfėjo galva, kuri bus įmesta į upę ir nuplauks į Lesbo salą (2 pav.)

Už kiekvieną teisingą atsakymą – 1 taškas. Jei mokinys iš Ovidijaus teksto pritaikys tinkamas prie dailės kūrinio eilutes, siūloma pridėti po 1 balą.

Herojinis epas

6. Homeras „Odisėja“ (ištraukos). Gintaras Grajauskas „Odisėjo sugrįžimas“. Tekstų lyginimo užduotis.

Atsakymai

1. Situacijos skirtingos. Homeras vaizduoja po ilgų klajonių namo grįžusį Odisėją, kuris išsiilgęs savo žemės ir žmonos, pilnas noro ir jėgų gyventi, atsikovoti, ką yra praradęs per 20 metų. Grajausko Odisėjo niekas nedžiugina: žmona nepanaši į valdovę, širdy neliko meilės, jis mąsto, kad geriau jau būtų pasilikęs pas Kalipsę, kur gyvena be rūpesčių. Nedžiugina jo ir buvimas karaliumi, nes vėl kartojasi tie patys nuobodūs rūpesčiai. Motyvas, jungiantis abu pasakojimus – gyvenimas kaip kelionė.
2. Homeras vaizduoja Penelopę protingą, išradingą, per 20 metų nepraradusią grožio ir vilties sulaukti Odisėjo. Penelopė Grajausko kūrinyje visai nesvarbi. Poetas tik pamini, kad Odisėjui ji nepasirodė panaši į valdovę. Tad Homero kūrinyje Penelopė yra viena pagrindinių veikėjų, o Grajauskui – šalutinė. Homero kūrinyje Penelopė – ištikimybės simbolis, o Grajausko – tik menkas nesvarbus epizodas.
3. Jų daug. Galima minėti kelis: Penlopei besiperšantys jaunikiai, niokojantys Odisėjo namus; senas šuva, kuris pamatęs Odisėją nudvėse iš džiaugsmo, kad pagaliau sulaukė savo šeimininko; nimfa Kalipsė, kurios saloje Odisėjas išbuvo 7 metus; Atėnė, kuri buvo Odisėjo globėja ir pagalbininkė; randas ant Odisėjo kojos (nuo grumtynių su šernu), kuri pamatė kojas mazgodama auklė Euriklėja; Itakė – sala, Odisėjo gimtinė.
4. Odisėjas Homero kūrinyje apsukrus, ryžtingas, negailestingas, pasiryžęs atsiimti savo turtą, susigrąžinti žmoną ir sūnų. Grajausko Odisėjas pavargęs nuo gyvenimo, jo nedžiugina sugrįžimas, gimtosios vietos, jis visur jaučia tą patį nuobodulį, nykumą ir kasdienybę.
5. Itakė, Atėnė, Penelopė, Kalipsė.

Už atliktą savarankišką užduotį siūloma skirti 4 taškus.

7. Odisėjo mito interpretacijos šiuolaikinėje lietuvių poezijoje. Savarankiško darbo užduotis.

Surasti eilių, kuriose interpretuojamas Odisėjo mitas. Paaiškinti skirtingas mito interpretacijas, pasvarstyti, kodėl ir kaip jos keitėsi, kokias vertybes ir žinias jos mums simbolizuoja ir neša šiandien.

Laisvo žmogaus laikysenos

8–10. Sofoklis „Antigonė“. Mahatma Gandis „Kalba Didžiajame teisme“ (1922).

N. Sadūnaitė „Gynimosi kalba“ (1975) Kompleksinė tekstų lyginimo užduotis

Metodinės rekomendacijos

Šią užduotį galima padalinti į tris užduotis ir skirti mokiniams atskirai. Išanalizavus tekstus, siūloma skirti bendrą lyginimo užduotį. Galima lyginti Sofoklio „Antigonę“ su viena pasirinkta kalba, arba recenzijos ištrauka. Galima lyginti abi kalbas.

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokius 3 klausimus Kreontas užduoda Antigonei? Pacituokite Kreonto klausimus ir savais žodžiais paaiškinkite, kodėl Kreontui yra svarbus įstatymas, aprkite Kreonto argumentus.	„prisipažįsti darius tai ar ne?“ „Įsakymą žinotai, jog to nevalia daryti?“ „Tai kaip drįsai įstatymui tu nusižengti?“ Kreontui svarbiausia – tvarka ir drausmė, jo žodžiais tariant, anarchija žlugdo valstybes, piliečiai turi laikytis įstatymų. Minimą įstatymą sukūrė ir išleido Kreontas. Jo požiūriu, piliečiai turi galvoti apie savojo polio interesus, todėl tas, kuris yra atsidavęs miestui, ir gyvas, ir miręs bus pagerbtas, o priešas ir po mirties lieka priešas ar pan.	Pacituoti Kreonto klausimai ir savais žodžiais paaiškinta, kodėl Kreontui yra svarbus įstatymas, aptarti ne mažiau kaip du argumentai. Pacituoti Kreonto klausimai ir savais žodžiais paaiškinta, kodėl Kreontui yra svarbus įstatymas, aptartas ne bent vienas argumentas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
2.	Ką ir kaip Kreontui atsako Antigone? Pacituokite Antigonės atsakymus ir savais žodžiais paaiškinkite, kas yra svarbu Antigonei, aprkite jos argumentus. Kokia nuostata vadovaujasi Kreontas, kokia – Antigone?	„Prisipažįstu. Padariau ir nesakau, jog ne.“ „Žinotai. Kaipgi nežinosiu. Skelbė jį.“ „Ne Dzeusas tą įstatymą paskelbė man. Ne Teisingumas, kurs su požemių dievais Gyvena, duodamas įstatymus žmonėms. Įsakymo gi tavo nelaikau aš taip Galingu, jog, mirtingas, menkas būdamas, Pranoktų nerašytą amžiną dievų Įstatymą, kuris ne šiandien ir ne vakar Mums duotas ir kurio pradžios nežino niekas.“ Antigonės atsakymas paneigia Kreonto teiginių logiką, – vadovaudamasis savo protu, žmogus gali privalvoti įstatymų, neatitinkančių dievų duotų amžinųjų papročių, dėsnių. Antigone laikosi dievų įstatymams esminio, amžino meilės principo, Kreontas – ką tik įteisinto bausmės, neapykantos principo. Choras palaiko Antigonę, vadina ją atkaklia, nemokančia nusilenkti blogiui.	Pacituoti Antigonės atsakymai ir savais žodžiais paaiškinta, kas yra svarbu Antigonei, aptarti jos argumentai. Paaiškinta, kokia nuostata vadovaujasi Kreontas, kokia – Antigone. Pacituoti Antigonės atsakymai ir savais žodžiais paaiškinta, kas yra svarbu Antigonei, aptartas bent vienas argumentai. Paaiškinta bent vieno personažo nuostata, – kokia nuostata vadovaujasi Kreontas, kokia – Antigone. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0

3.	Savo žodžiais paaiškinkite, kokie įvykiai paskatino Kreontą priimti įstatymą? Kuo Kreonto įstatymas yra geras ir kuo yra ydingas?	Polineikas užpuola Tėbų miestą, Eteoklis miestą gina. Kovoje žuvus abiem broliams, Kreontas išleidžia įstatymą. Jis siekia, kad piliečiai būtų ištikimi miestui, kad miestas klestėtų, tačiau, siekdamas gero, pažeidžia humanizmo, tiesos, laisvės principus: „nepridera Per daug sau leisti tam, kas kito valdžioje“; „Dabar, po pikto darbo, vėl ji įžūli, Didžiuojasi žygiu ir juokias į akis“; „Ne vyras būsiu aš ir didvyrė bus ji, Jei panieka ši valdžiai liks nenubausta.“	Paaškinta, kuo Kreonto įstatymas yra geras ir kuo yra blogas. Paaškintas bent vienas aspektas, – arba kuo Kreonto įstatymas yra geras, arba – kuo yra blogas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
4.	Savo žodžiais paaiškinkite, kaip tragedijouje keičiasi Kreontas, apibūdinkite, jo kaltę, kurią jis suvokė tragedijos pabaigoje.	Kreontas tragedijos pradžioje siekia savo piliečiams gera, tačiau konflikte su Antigone išryškėja tironiški valdovo bruožai: jis nepaiso piliečių nuomonės, yra nelankstus, nesugeba pripažinti savo klaidų. Tragedijos pabaigoje jis suvokia, kad tiesa – aiški, amžina, nekintama. Dievų duotų gyvenimo dėsnių tiesą tragedijoje gina Antigone, o ne valdžią ir galią turintis valdovas. Jis žino, kad niekas nepritaria jo sprendimui, tačiau užsispyręs laikosi savo duoto įstatymo. Pabaigoje, praradęs artimiausius žmones, pripažįsta, kad nebuvo protingas, kad buvo ir yra niekas.	Savais žodžiais apibūdinami trys Kreonto pasikeitimo etapai – nuo gera savo miesto piliečiams trokštančio valdovo, iki tironiškų bruožų atsiskleidimo, ir iki savo neprotingumo, neteisumo suvokimo. Savais žodžiais apibūdinamas bent vienas Kreonto pasikeitimo etapas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
5.	Savo žodžiais paaiškinkite, kodėl Sofoklis neužrašo dievų įstatymo, kurio Antigone laikosi. Pamėginkite savais žodžiais nusakyti dievų įsakymą, juo puoselėjamas vertybes.	Sofoklis įamžina ne įstatymo raidę, o drąsius laisvo žmogaus – Antigonės pasirinkimus, ginant vertybes. Graikams buvo neabejotinai aišku, kad lavono išniekinimas yra nuodėmė, tačiau Antigone yra ištikima kur kas bendresniems – humanistiniams principams – meilės žmogui, tiesos sakymo, laisvės gyventi pagal savo įsitikinimus, drąsos ginti humanizmą, laisvę ir tiesą.	Paaškinta, kodėl Sofoklis neužrašo dievų įstatymo, remiantis Antigonės elgesiu, įstatymas apibūdinamas, nusakytos vertybės, kuriomis savo poelgius grindžia Antigone. Samprotaujama, kodėl Sofoklis neužrašo dievų įstatymo, įvardintos pagrindinės vertybės. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
6.	Susiekite M. Gandžio posakį „nebendradarbiauti su blogiu – tokia pat pareiga, kaip ir bendradarbiauti su gėriu“ su Sofoklio tragedijos „Antigonė“ personažų laikysena.	Su M. Gandžio posakiu galima susieti Sofoklio tragedijos „Antigonė“ choro, Ismenės elgesio ir mąstymo problemas. Nors tiesiogiai jie nedaro blogio, tačiau nesipriešina Kreontui, tokiu būdu su juo bendradarbiauja, neapgina Antigonės. Posakis paaiškina Antigonės laikyseną, – ji ryžtingai atsako paklusti, pritari Kreonto įsakymui.	Su M. Gandžio posakiu susietas ne mažiau kaip dviejų personažų mąstymas ir elgesys. Su M. Gandžio posakiu susietas bent vieno personažo mąstymas ir elgesys. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0

7.	Pacituokite, ko atsisakyti reikalauja nebendradarbiavimas su blogiu? Susiekite šį M. Gandžio posakį su Sofoklio tragedijos personažų nuostatomis.	„Kadangi blogis gali būti palaikomas tik prievarta, tai nebendradarbiavimas su juo reikalauja visiškai atsisakyti prievartos“. Pavyzdžiui, Sofoklio tragedijoje prievartą renkasi Kreontas ir tai atskleidžia jo santykį su blogiu. Antigonė, Teiresijas, Haimonas pasisako prieš prievartą.	Pateikta tinkama citata. Posakis susietas bent su dviejų tragedijos veikėjų nuostatomis. Pateikta tinkama citata. Posakis susietas bent su vieno tragedijos veikėjo nuostatomis. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
8.	Išvardinkite, už kokias vertybes kovoja „Gynimosi kalbos“ autorė? Palyginkite N. Sadūnaitės kalbos tekstą su Sofoklio Antigonės žodžiais: įvardinkite bent tris vertybes, kurios sieja abu tekstus.	N. Sadūnaitės kalboje kovojama už žmogaus teises: „žmogaus laisvę ir garbę, už teisę naudotis sąžinės laisve, kuri visiems piliečiams, nežiūrint jų įsitikinimų, garantuoja Konstitucija, įstatymais ir Žmogaus teisių deklaracija“. Su Sofoklio tragedijos „Antigonė“ ginamomis vertybėmis kalbą sieja meilės, gyvybės, tiesos, laisvės, drąsos ir pasiaukojimo temos.	Atpažintos vertybės, už kurias kovoja „Gynimosi kalbos“ autorė, įvardintos bent trys vertybės, kurios sieja Antiko ir XX a. tekstus. Atpažintos vertybės, už kurias kovoja „Gynimosi kalbos“ autorė, įvardinta bent viena vertybė, kuri sieja Antikos ir XX a. tekstus. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
9.	Palyginkite, ko bijo Antigonę teisinatis Kreontas ir ko bijo teisėjai, kuriems sakoma „Gynimosi kalba“.	Teisėjai ir Kreontas bijo viešai kalbančio žmogaus, kuris gina bendražmogiškas vertybes.	Paašškinta, ko bijo teisėjai ir Kreontas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0
10.	Savo žodžiais paašškinkite, kas yra svarbiausia gyvenime. Suraskite, kaip ši mintis išreiškta N. Sadūnaitės, M. Gandžio tekstuose.	Paašškintos citatos: pvz., „Svarbiausia gyvenime išlaisvinti širdį ir protą nuo baimės, nes nuolaidžiauti blogiui yra didelis nusikaltimas“ (N.Sadūnaitė). / „Mano nuomone, nebendradarbiauti su blogiu – tokia pat pareiga, kaip ir bendradarbiauti su gėriu“ (M. Gandis).	Surastos citatos ir paašškintos. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0
11.	Paašškinkite, kuo panaši šiuose trijuose tekstuose asmenybių laikysena.	Visos trys asmenybės nevensgia bausmės, priešingai, bausmė yra priimama su pasididžiavimu, džiaugsmu.	Paašškinta trijų asmenybių laikysena. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0
12.	Išvardykite ir savais žodžiais paašškinkite sąvokas, kuriomis apibūdinama Antigonės reikšmė Vakarų kultūrai.	Išvardytos ir paašškintos sąvokos: 1. kritinė refleksija, 2. konformistinei moralei ir elgesiui nepasiduodantis individualus etinis sąmoningumas, 3. etinės pozicijos radikalumas, 4. individualumas, 5. minios spaudimo nepaisantis individualus sąmoningumas, 6. asmeninė iniciatyva, 7. įsipareigojimas, 8. laisvės troškimas, 9. siekis laisvai apsispręsti.	Paašškintos visos straipsnio ištraukoje vartojamos sąvokos. Paašškintos bent 6 sąvokos. Paašškintos bent 4 sąvokos. Paašškintos bent 2 sąvokos. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	4 3 2 1 0

Iš viso 22 taškai. Surinkta...

Rašinio užduotys

1. Kuo ypatinga Antigonės laikysena? Pasvarstykite, kodėl ji siekia viešumo (du kartus atlieka simbolinę laidojimo apeigą) ir tiesiai prisipažįsta, kad pažeidė Kreonto įstatymą.
2. Sofoklio „Antigonė“ – politinė tragedija. Remdamiesi M. Gandžio, N. Sadūnaitės kalbomis parašykite rašinį, kuriame ieškokite atsakymo į klausimą, – kodėl tragedija „Antigonė“ yra pavojinga visiems politiniams režimams?

Kūrybinė užduotis

Parašykite esė arba samprotavimo rašinį apie vertybes, kurios yra bendros skirtingų epochų ir kultūrų asmenims: antikinei Antigonei, XX a. asmenybėms M. Gandžiui, N. Sadūnaitei?

Projektinis darbas

1. Susipažinkite su Mahatmos Gandžio biografija, jo asmenybės reikšme pasaulio istorijoje, idėjų šalininkais ir tęsėjais Lietuvoje. Parenkite pristatymą.
2. Susipažinkite su Nijolės Sadūnaitės biografija, jos asmenybės indėliu į pasipriešinimo totalitarizmui istoriją, su šios asmenybės vertinimu pasaulyje. Parenkite pristatymą.

Rekomenduojama perskaityti

Vincas Mykolaitis-Putinas „Vivos plango, mortuos voco“ („Gyvuosius apraudu, mirusiuosius šaukiu“).

Biblija ir jos tradicija

11. Enzo Bianchi „Kodėl negalime nepažinti Biblijos“. Dalia Čiočytė „Biblija lietuvių literatūroje. Įvadas“. Tekstų lyginimo užduotis.

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Savais žodžiais paaiškinkite, kaip suprantate abiejuose tekstuose pavartotą apibūdinimą – Biblija – „didysis meno kodas“.	Kòdas [pranc. code < lot. codex — sąrašas] – simbolių, sutartinių ženklų sistema informacijai apdoroti, perduoti, laikyti, slėpti. Biblijos įvaizdžiai ir motyvai laikomi archetipais, kurie formuoja kultūros vaizdinius, pasakojimo modelius, Biblijos stilius kuria naują literatūros stilių, kuris pakeičia Antikai būdingą žemojo ir aukštojo stiliaus skirtį.	Užduotis atlikta. Užduotis neatlikta.	1 0
2.	Palyginkite 1 ir 2 teksto stilių. Savais žodžiais paaiškinkite, kas yra būdinga publicistiniam stiliui, kas būdinga moksliniams stiliui. Paaiškinkite bent 3 požymius, kad pirmasis tekstas parašytas publicistiniu stiliumi, antrasis – moksliniu.	Publicistikos tikslas – ne tik išdėstyti faktus, bet ir atitinkamai nuteikti, įtikinti skaitytoją, todėl jai būdinga komunikatyvinės ir ekspresyvinės funkcijų darna. Publicistikos kūrinys turi būti ne tik logiškas, tikslus, dalykiškas, bet ir įspūdingas, emocionalus, vaizdingas. Publicistinis tekstas derina intelektualines ir emocines, vaizdines kalbos priemones. Publicistinių tekstų turinys – aktualios visuomenei kultūros, moralės temos. Dalykas, apie kurį kalbama, vertinamas ne vieno asmens, bet visos visuomenės ar socialinių grupių požiūriu. Mokslinis stilius atlieka vieną funkciją – komunikatyvinę. Ryškiausios stilistinės ypatybės yra šios: apibendrinimas, pabrėžtas dėstymo logiškumas (nuoseklumas, rišlumas), dalykinis tikslumas ir aiškumas, objektyvumas, glaustumas, išsamumas ir aiškumas. Būdingi terminai.	Paaškina, kas yra būdinga publicistiniam stiliui, kas būdinga moksliniams stiliui. Paaškina bent 3 požymius, kad pirmasis tekstas parašytas publicistiniu stiliumi, antrasis – moksliniu. Paaškina, kas yra būdinga publicistiniam stiliui, kas būdinga moksliniams stiliui. Paaškina bent 1 požymį, kad pirmasis tekstas parašytas publicistiniu stiliumi, antrasis – moksliniu. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
3.	Suformuluokite 1-ojo ir 2-ojo teksto temą, problemas, pagrindinę mintį.	1 teksto <i>tema</i> – Biblijos pažinimo reikšmė šiuolaikiniam žmogui; <i>problemos</i> – Biblijos pažinimo ugdymas iki šiol yra apleistas Vakarų šalių mokyklose, Biblijos nepažįstantis ir nesuprantantis žmogus negali tinkamai prientuotis Vakarų kultūroje, neįgyja šaknų; nepažįstant Biblijos užsiveria galimybe suprasti daugybę mūsų kasdienio gyvenimo reiškinių; <i>pagrindinė mintis</i> – Bibliją būtina pažinti Vakarų kultūroje gyvenančiam, ar Vakarų kultūrą norinčiam pažinti žmogui.	Suformuota 1-ojo ir 2-ojo teksto tema, problemos, pagrindinė mintis.	3

4.	Kodėl šiuolaikiniam žmogui yra būtina pažinti Bibliją? Pacituokite 1 straipsnio argumentus.	Biblija – raktas, padedantis „skaityti ir suprasti daugybę meninių ir kultūrinių reiškinių“;	Paaishkina ir pacituoja bent tris straipsnio argumentus.	3
		Biblijos pažinimas atveria „galimybę suprasti daugybę mūsų kasdienio gyvenimo reiškinių“;	Paaishkina ir pacituoja bent du straipsnio argumentus.	2
		Biblijos pažinimas padeda iš kitų kultūrų atvykusiems žmonėms paaishkinti šaltinius ir veiksnius, kurie „amžiams bėgant suformavo vietinius papročius ir tradicijas“;	Paaishkina ir pacituoja bent vieną straipsnio argumentą.	1
		Biblijos pažinimas padeda suprasti supantį pasaulį ir asmeninę patirtį – „vaikas ar paauglys, kuris prisiartina prie jos pirmą kartą, gali išmokti pažinti jį supančios realybės prasmę, tuo tarpu suaugęs gali atrasti giją, kuri susiejo daugybę gyvenimų“.	Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
5.	Paaishkinkite savais žodžiais, kaip suprantate 1 straipsnio mintį, kad Biblija – raktas, padedantis skaityti ir suprasti daugybę meninių ir kultūrinių reiškinių, kurių apstu visame Vakarų pasaulyje. Pateikite tokio supratimo pavyzdžių iš savo patirties.	Paaishkina, kaip Biblijos pažinimas padeda suprasti architektūros, pastatų paskirtį, interpretuoti skulptūras, paveikslus ir vaizdus, kurie mus supa, padeda suprasti, ką sako liaudies patarlės ir ką reiškia intelektualų posakiai, kokią reikšmę turi kalendorinės šventės ir iškilmės ir pan.	Paaishkina, kad Biblijos pažinimas padeda suprasti meninius ir kultūrinius reiškinius. Paaishkina bent trijų kultūros sričių pavyzdžius. Pateikia asmeninės patirties pavyzdžių.	3
			Paaishkina, kad Biblijos pažinimas padeda suprasti meninius ir kultūrinius reiškinius. Paaishkina bent dviejų kultūros sričių pavyzdžius. Pateikia asmeninės patirties pavyzdžių.	2
			Paaishkina, kad Biblijos pažinimas padeda suprasti meninius ir kultūrinius reiškinius. Paaishkina bent vienos kultūros srities pavyzdį. Pateikia asmeninės patirties pavyzdžių.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
6.	Paaishkinkite savais žodžiais, kaip suprantate 1 tekste minimą Biblijos pažinimo ir asmens tapatybės, šaknų ryšį?	Paaishkina, pvz., tapatybės sąvoką, aptaria, kas formuoja žmogaus tapatybę, aptaria Biblijos teksto specifiką, Vakarų kultūrai būdingą sąsają tarp vertybių ir meno, kultūros, paaishkina, kad Biblijos tekstui būdinga dvejopa – apreiškininė ir kultūrinė reikšmė, kuri formuoja žmogaus vertybinį ir kultūrinį tapatumą.	Paaishkina ir argumentuoja žmogaus tapatybės, šaknų ir Biblijos pažinimo ryšį.	2
			Paaishkina Biblijos ryšį bent su vienu – žmogaus tapatybės, žmogaus šaknų aspektu.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0

7.	Kokiems kasdienio gyvenimo ženklams, reiškiniams yra būtinas Biblijos pažinimas? Pateikite pavyzdžių iš 1-ojo straipsnio teksto ir asmeninės patirties, paaiškinkite jų ryšį su Biblija.	Pateikia pavyzdžių iš 1-ojo straipsnio teksto, pvz., „Ir kurie iš šių istorinių ar legendinių pasakojimų, istorijų, personažų dar ir šiandien kalba visiems suprantamu būdu, kaip kad, pavyzdžiui, nemirtingi klasikinio teatro herojai ar subtili Rytų išmintis?“ Pateikia pavyzdžių ir juos susieja su Biblija.	Pateikia bent du pavyzdžius ir juos paaiškina, remdamiesi žiniomis iš Biblijos. Pateikia bent vieną pavyzdį ir jį paaiškina žiniomis iš Biblijos. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
8.	Pacituokite, kaip 1 straipsnyje pagrindžiamas teiginys, kad „visą Biblijos istoriją galima perskaityti kaip didingą pasakojimą apie šeimą“. Savais žodžiais paaiškinkite, kaip šioje citatoje atskleidžiamas Biblijos ryšys su asmenine žmogaus patirtimi ir su kultūra.	Pateikia citatą: „džiaugsmo ir skausmo akimirkos, karas ir smurtas, viltis ir meilė, istorijos apie apleistas ir pažadėtas žemes, tremtis ir sugrįžimus pasakojamos su visais žmogaus kalbėsenai būdingais tembrais. Čia kronika užleidžia vietą poezijai, malda susipina su mokymu, pasaka keičiasi vietomis su pranašyste: tokia yra Biblija, nes toks yra žmogaus gyvenimas, ir vaikas ar paauglys, kuris prisiartina prie jos pirmą kartą, gali išmokti pažinti jį supančios realybės prasmę, tuo tarpu suaugęs gali atrasti giją, kuri susiejo daugybę gyvenimų.“ Paaiškina citatoje žmogaus patirčių ir kultūros įvairovę.	Pateikia citatą ir paaiškina Biblijos ryšį su asmenine žmogaus patirtimi ir su kultūra. Pateikia citatą ir paaiškina Biblijos ryšį arba su asmenine žmogaus patirtimi, arba su kultūra. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
9.	Paaiškinkite, kaip suprantate 1 straipsnio apibendrinimą – Biblija gali padėti „pažinti kultūrinės ir istorines šaknis, kurios maitina vertybių sistemą, kuria kiekvienas tikime“.	Paaiškina, kas yra vertybės, vertybių sistema, susieja su dekalogo diegiamomis vertybėmis, paaiškina jų universalumą, aktualumą dabarčiai.	Paaiškina, kas yra vertybės, vertybių sistema, susieja su dekalogo diegiamomis vertybėmis, argumentuotai pagrindžia 10 Dievo įsakymų universalumą, aktualumą dabarčiai. Paaiškina, arba kas yra vertybės arba kas yra vertybių sistema, arba kas yra dekalogas, argumentuotai pagrindžia keletą iš 10 Dievo įsakymų universalumą arba aktualumą dabarčiai. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
10.	Paaiškinkite, kaip 2-ame tekste pagrindžiamas teiginys, kad Biblija „per šimtmečius yra intensyviai veikusi Vakarų literatūrą“.	Chronologiškai, nuo ankstyvosios krikščionybės iki dabarties, pristatoma literatūra, interpretavusi Biblijos temas.	Atpažintas ir įvardintas chronologinis pavyzdžių pateikimo principas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0

11.	Kokias Biblijos realijas akcentuoja literatūros kūrėjai? Pateikite pavyzdžių iš skaitytų literatūros kūrinių.	Kūrėjai akcentuoja Biblijos realijas, kurios atskleidžia reikšmių opozicijas – susvetimėjimą ir vienybę, mirtį ir prisikėlimą, pragarą ir dangų, prarastą ir atgautą rojų ir pan.	Pateikia ne mažiau kaip dvi Biblijos realijas ir pavyzdžius iš skaitytų literatūros kūrinių. Pateikia ne mažiau kaip vieną Biblijos realiją ir pavyzdį iš skaityto kūrinio. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
12.	Paašškinkite savais žodžiais, kaip suprantate sąvoką „archetipas“, pakomentuokite teksto mintį apie archetipinę Biblijos įtaką literatūrai ir pateiktą pavyzdį.	Paašškina sąvoką „archetipas“ (pvz., archetipas (sen. gr. <i>arkhētypos</i> = αρχή ‘pradžia’ + τύπος ‘pavyzdys’) – originalus modelis, idealus pavyzdys, prototipas, kolektyvinės pasąmonės vaizdinys, nepriklausomas nuo individualaus pažinimo, kopijuojamas visos visuomenės, sudarantis žmonijos psichosocialinės sanklodos pagrindą. Bendrai suprantamas, universalus simbolis. Pasireiškia ir per religinius pasakojimus, mitus, folklorą, stereotipus, literatūrą, kalbą, sapnus. Tačiau nei mitas, nei religija pilnai neapima archetipo prasmės, tik iš dalies jį paašškina.). Pakomentuoja straipsnyje pateiktą archetipinio Biblijos poveikio pavyzdį: „Akivaizdi archetipinė Biblijos įtaka: žmogus, dramatišku nuopoliu praradęs pradinę laimės būseną, privalo sunkiai piligrimiškai klajoti, ieškodamas naujosios Jeruzalės“.	Paašškina archetipo sąvoką, atpažįsta ir paašškina pateiktą pavyzdį. Paašškina archetipo sąvoką arba atpažįsta ir paašškina pateiktą pavyzdį. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
13.	Kaip pagrindžiamas teiginys, kad lietuvių literatūra taip pat užsimezgė ir skleidėsi Biblijos akivaizdoje. Pateikite pavyzdį iš šiuolaikinės literatūros kūrinio, turinčio sąsają su Biblija.	Papasakojama apie Biblijos įtaką įvairių epochų kūrėjams, kūriniams, pastebi, kad įtaka pristatoma remiantis chronologiniu principu: „Biblija formavo krikščionišką ir kultūrinę tautos savivoką, vertimais ugdė literatūrinę kalbą, inspiravo literatūrą. Jau lotyniškuose kunigaikščių laiškuose matyti sporadinių biblinio stiliaus apraiškų [...]. Baroko autoriai [...] Šventajame Rašte ieškojo atsakymų į pasaulio nepatikimumo klausimus. Mažosios Lietuvos surinkimininkų sąjūdis su Dievo žodžiu gimtąja kalba – svarbus Kristijono Donelaičio kūrybos kontekstas. Esama paralelės tarp XIX a. lietuvių kultūros ir biblinės Izraelio istorijos.“ Pateikia pavyzdį iš šiuolaikinės literatūros.	Papasakota apie Biblijos įtaką įvairių epochų kūrėjams, kūriniams, pastebėta, kad įtaka pristatoma remiantis chronologiniu principu. Pateiktas pavyzdys iš šiuolaikinės literatūros. Papasakota apie Biblijos įtaką įvairių epochų kūrėjams, kūriniams, arba pateiktas pavyzdys iš šiuolaikinės literatūros. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
14.	Paašškinkite savais žodžiais, kaip suprantate sąvokas <i>imitacija</i> , <i>transformacija</i> , <i>deformacija</i> . Pateikite po pavyzdį.	Paašškina sąvokų reikšmes: Imitacija – Biblijos iliustravimas, interpretavimas, saugant dvejopą – apreiškininį ir kultūrinį Biblijos pobūdį, saugo pasakojimo bei vaizdinių principus. Transformacija – keičiami Biblijos stiliaus ir prasmės akcentai, išryškinant egzistencinėms problemoms būdingą tragizmą, dramatiškumą. Biblija traktuojama kaip kultūros tekstas, mitas, žmogiškosios išminties lobynas ir pan. Deformacija – ironiška Biblijos traktuotė, perkeliama akcentai iš idealiųjų į vaidžių sritis į demoniškujų vaizdinių sritis, išryškinami absurdo pradai.	Savais žodžiais paašškina visas tris sąvokas. Pateikia pavyzdį. Savais žodžiais paašškina dvi sąvokas. Pateikia pavyzdį. Savais žodžiais paašškina vieną sąvoką. Pateikia pavyzdį. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	3 2 1 0

15.	Paaiškinkite, kuo Biblijos tekstas skiriasi nuo literatūros kūrinio teksto.	Paaiškina dvejopą Biblijos pobūdį – kaip apreiškimo ir kultūros tekstą.	Paaiškina dvejopą Biblijos teksto pobūdį.	2
			Paaiškina bet vieną Biblijos teksto ypatumą.	1
			Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	0
16.	Paaiškinkite sąvoką „literatūrinės Biblijos interpretacijos“ ir pakomentuokite, kokią reikšmę žmonijos kultūros istorijai jos suteikia.	Paaiškina, kad kiekviena karta perrašo Biblijos tekstus, remdamiesi sąvokos „literatūrinė Biblijos interpretacija“ apibrėžimu, paaiškina literatūrinės interpretacijos pobūdį: „literatūrinė Biblijos interpretacija yra dieviško Žodžio nužengimo į rašytinį mirtingųjų skaitytojų žodį forma: skaitytojai Žodį suvokia kaip jiems patikėtąjį ir kiekvienoje kartoje jį atnaujina“.	Paaiškina sąvoką literatūrinė Biblijos interpretacija, paaiškina interpretacijos pobūdį.	2

Iš viso 34 taškai. Surinkta...

Metodinės rekomendacijos

1. Skirti užduotį parengti 1 arba 2 teksto santrauką.
2. Skirti grupinę-projektinę užduotį parengti bibliinių simbolių, Biblijos temų, Biblijos pasakojimų pristatymą.

12. K. Donelaitis „Metai“. Psalmė 139. Dalia Čiočytė „Dekalogas ir Dievo tėviškumas Kristijono Donelaičio *Metuose*“.

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kurias 139 psalmės temas interpretuoja K. Donelaitis? Pacituokite psalmės ir K. Donelaičio teksto fragmentus. Kurių psalmės temų K. Donelaitis neinterpretuoja?	<p>K. Donelaitis, kaip ir psalmininkas, apmąsto tiesą, kad Viešpats mato ir žino, nesvarbu kur jis būtų (I). K. Donelaitis apibendrina: „Bet be tavęs, tu dangiškasis mūsų tėtuti, Nieks negal mums tekt“.</p> <p>Kaip ir psalmininkas, K. Donelaitis pripažįsta Dievo žinojimo gilumą: „⁶ Tavo žinojimas man per nuostabus, – man per gilus, negaliu jo pasiekti“, „¹⁷Kokios nesuvokiamos man tavo mintys, Dieve, ir kiek jų daug!“</p> <p>–</p> <p>„Mes glūpi daiktai n’išmanom tavo davadą; Ir tavo mislys neigi bedugniai mums pasirodo, Kad mes kartais per giliai pasidrašinę žiūrime.“</p> <p>Antrosios psalmės strofos tema – neįmanoma pabėgti nuo visa matančios Dievo akies (II) K. Donelaičio sujungiamo su visa apimančiu Dievo matymu, žinojimu.</p> <p>Trečiosios psalmės strofos tema – žmogaus Kūrėjas teikia žmogui jo likimą (III). K. Donelaitis, kaip ir psalmininkas, pabrėžia visa žinančią ir visa lemiančią, laiminančią Dievo valią: „Vislab bus niekai, ką veiksime argi pradėsime, Kad žegnojanti rankelė tavo negelbės. Tu mus išlaikei per visą prašokusį metą, Tu dar ir toliau mus išlaikyti galėsi“, „Taigi, tėtuti, toliau už kožną reikalą mūsų Rūpink tėviškai“.</p> <p>K. Donelaitis neinterpretuoja dviejų psalmės teminių aspektų: II psalmės strofos temos, plėtojančios mintį, kad neįmanoma pabėgti nuo visa matančios Dievo akies (II); ir IV psalmės strofos temos, kurioje psalmininkas ryžtasi nekęsti nedorėlių (IV).</p>	<p>Įvardina keturias psalmės temas ir jas susieja su K. Donelaičio teksto temomis. Psalmės ir K. Donelaičio temas pagrindžia citatomis. Įvardina, kurių psalmės temų K. Donelaitis neinterpretuoja.</p> <p>Įvardina psalmės temas ir susieja su bent viena K. Donelaičio teksto tema. Įvardina bent vieną psalmės temą, kurios K. Donelaitis neanalizuoja.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

2.	Paaškindite savais žodžiais, kuo skiriasi santykis su Dievu psalmėje ir K. Donelaičio poemos epizode. Susiekite su Senojo Testamento ir Naujojo Testamento tradicija.	<p>Psalmėje vartojami du kreipiniai – Viešpatie, Dieve sukuria pagarbų santykį su Dievu, atskleidžia psalmininko siekimą suprasti ir išreikšti Dievo didybę. K. Donelaičio poemoje vartojamas kreipinys „tu dangiškasis mūsų tėtuti“, „tėtuti“ sukuria pagarbų, tačiau labai šiltą vaiko ir juo besirūpinančio tėvo santykį.</p> <p>Psalmė atskleidžia Senojo Testamento tradiciją, K. Donelaičio žmogaus santykį su Dievu sąlygoja Naujojo Testamento tradicija.</p>	<p>Paaškina, kuo skiriasi santykis su Dievu psalmėje ir K. Donelaičio tekste. Susieja su Senojo Testamento ir Naujojo Testamento tradicija.</p> <p>Teisingai paaškina santykį su Dievu bent viename kūrinyje, susieja su Senojo Testamento ir Naujojo Testamento tradicija.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai, arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
3.	Paaškindite savais žodžiais, kuo skiriasi psalmėje ir K. Donelaičio poemoje į Dievą besikreipiantis žmogus?	<p>Psalmėje kreipiamasi „aš“ vardu, psalmininkas atskleidžia individo asmeninį santykį su Dievu.</p> <p>K. Donelaičio poemoje kalbama „mes“ vardu – t. y. bendruomenės, kaip šeimos, susietos šiltais ir artimais santykiais. Kalbama apie „mums“ suteikiamą Dievo tėvišką rūpestį ir globą. K. Donelaičio poemoje dangiškasis tėtutis atskleidžia šiltą bendruomeninį, tarsi vienos šeimos vaikų santykį su dangiškuoju tėtučiu.</p>	<p>Paaškina savais žodžiais, kuo skiriasi psalmėje ir K. Donelaičio poemoje į Dievą besikreipiantis žmogus.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai, arba neatlikta.</p>	<p>1</p> <p>0</p>
4.	Paaškindite, ką, kur ir kada veikia psalmę giedantis žmogus, ir ką – K. Donelaičio „mes“ – bendruomenė, šeima.	<p>Psalmės komentare paaškinama, kad posakis <i>kada atsisėdu ir kada atsistoju</i> apima visą žmogaus veiklą. Antroje strofoje apibūdinama žmogaus pasaulio erdvė – apimanti Rytus ir Vakarus, dangų ir žemės gelmes, tamsas ir šviesos sritis. Trečioje strofoje – apibūdinamas laikas, žmogaus gyvenimas nuo sukūrimo iki mirties, pastangos suprasti Dievo mintį.</p> <p>K. Donelaičio poemoje žmogaus veikimas susietas su metų laiku: pavasario, vasaros, rudens, žiemos darbais.</p>	<p>Paaškina ką, kur ir kada veikia psalmę giedantis žmogus, ir ką – K. Donelaičio „mes“ – bendruomenė, šeima.</p> <p>Paaškina bent du psalmės žmogaus ir K. Donelaičio bendruomenės veikimo aspektus.</p> <p>Paaškina bent vieną psalmės žmogaus ir K. Donelaičio bendruomenės veikimo aspektą.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai, arba neatlikta.</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
5.	Kuo naujas K. Donelaičio poemoje atskleistas žmogaus, bendruomenės santykis su Dievu? Atsakymą pagrįskite mokslinio teksto citata.	<p>K. Donelaitis pratęsia Naujojo Testamento tradiciją, kurioje atskleidžiamas naujas santykis su Dievu. Moksliniame tekste ši mintis pagrindžiama J. Ratzingerio citata: „Šis intymumas žydų pasaulyje neleido ‚Aba‘ susieti su Dievu, žmogui taip kreiptis netiko. [...] Bet Jėzus meldėsi kaip tik taip. Šiuo žodžiu jis bendravo su Dievu, taip išreiškdamas naują, tik jam būdingą su Dievu intymumo formą. [...] Jėzus įjungia žmones į savąją stovėseną priešais Dievą, kad jie kartu su Jėzumi ir jame galėtų pasakyti Dievui ‚Aba‘“.</p>	<p>Paaškinama, kuo naujas K. Donelaičio poemoje vaizduojamas santykis su Dievu. Parinkta tinkama citata.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai, arba neatlikta.</p>	<p>1</p> <p>0</p>

6.	Savais žodžiais paaiškinkite, kaip moksliniame tekste argumentuojama sąvokos „Aba“ kilmė, vartojimo ypatumai, Naujajame Testamente atskleistas naujas santykis su Dievu.	Paaiškina, kad 1. moksliniame tekste sąvokos „Aba“ kilmė argumentuojama atskleidžiant pirminį šaltinį – Naujajį Testamentą – evangelijas, 2. paaiškina, kad vartojimo ypatumus sąlygoja Jėzui artimų žmonių aplinka, 3. kad intymus kreipinys atrodė nederantis ir dėl to neverčiamas iš aramėjų kalbos, santykio naujumas ir deramumas pagrindžiamas J. Ratzingerio interpretacija.	Savais žodžiais paaiškina, kaip moksliniame tekste argumentuojama sąvokos „Aba“ kilmė, vartojimo ypatumai, Naujajame Testamente atskleistas naujas santykis su Dievu.	3
			Savais žodžiais paaiškina bent du mokslinio teksto aspektus.	2
			Savais žodžiais paaiškina bent vieną mokslinio teksto aspektą.	1
			Užduotis atlikta neteisingai, arba neatlikta.	0

Iš viso 12 taškų. Surinkta...

13. Antanas Strazdas „Giesmė prieš mišią“ („Pulkim ant kelių“). Brigita Speičytė „Antano Strazdo giesmės šventos“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokie du tekstai, kuriais metais publikuoti, žymi svarbias lietuvių literatūros ir kultūros pradžias? Paaiškinkite savais žodžiais, kokias pradžias žymi abu kūriniai?	A. Strazdo <i>Giesmės svietiškos ir šventos</i> , Vilnius, 1814; K. Donelaitis <i>Metai</i> , Karaliaučius, 1818.	Įvardinti A. Strazdo ir K. Doneleičio kūriniai. Paaiškinta, kodėl abu leidiniai laikomi lietuvių literatūros ir kultūros pradžia. Įvardinti A. Strazdo ir K. Doneleičio kūriniai. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
2.	Įvardykite motyvą, kuris išliko giesmėje kaip pats ryškiausias individualaus talento pėdsakas. Paaiškinkite savais žodžiais giesmei būdingą konvencionalumą ir individualaus talento raišką.	„Ypatingas klaupimosi motyvas giesmės pradžioje. Viena vertus, jis ir konvencionalus, būdingas giesmėms, skirtoms Švč. Sakramentui pagerbti. [...] Strazdo giesmė išsiskiria šio judesio raiškiu emociiniu turiniu („Pulkim... trokšdami... su ašaromis, ...su viera“). Šis motyvas išliko kaip pats ryškiausias individualaus talento pėdsakas giesmėje – puolimas ant kelių kaip religinės ekstazės judesys.“ Giesmei būdingas susitarimas, tradicijos saugojimas, tačiau A. Strazdas tradicinį klaupimosi motyvą atskleidžia ekspresyviai, kaip religinės ekstazės judesį.	Įvardintas klaupimosi motyvas. Paaiškintas giesmei būdingas konvencionalumas ir individualaus talento raiška. Įvardintas klaupimosi motyvas. Paaiškintas giesmei būdingas ne mažiau kaip vienas požymis – konvencionalumas arba individualaus talento raiška. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
3.	Savais žodžiais paaiškinkite, su kokia asmenybe siejamas giesmėje minimas prašymas, kokį žmogaus santykį su Dievu įvardija A. Strazdas?	A. Strazdo giesmėje atpažįstamas šv. Augustino „Išpažinimuose“ atskleistas santykis su Dievu: individualus vidinis santykis, intymus pokalbis su Dievu.	Paaiškinkita, kad A. Strazdo sukurtoje giesmėje atpažįstamas šv. Augustino atskleistas santykis su Dievu, apibūdintas santykiui būdingas individualumas, intymumas. Paaiškinkita, kad A. Strazdo sukurtoje giesmėje atpažįstamas šv. Augustino atskleistas santykis su Dievu. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
4.	Pacituokite tris šv. Augustino mintis, kurias giesmėje interpretuoja A. Strazdas. Savais žodžiais paaiškinkite, kokį žmogaus santykį su Dievu siekia ugdyti A. Strazdas.	1. Eilutėje „Malonėj tavo man patį girdži“ („Tavo malonėje girdžiu save patį“) atpažįstama analogiška šv. Augustino „Išpažinimų“ mintis: „Tačiau, jei [žmonės] išgirstų apie save pačius iš tavęs, negalėtų pasakyti: „Viešpats meluoja“. Juk ką reiškia išgirsti iš tavęs apie save, jei ne pažinti save?“ (X, 3.3) 2. Eilutėje „Idant galėčia su tau gyventi“ atpažįstama analogiška „Išpažinimų“ mintis: „įsakei, kad aš tarnaučiau, jei noriu su tavimi gyventi tavimi“ (X, 4.5). 3. Eilutėje „Laikyk mums visus apiekoj savo, Turėk visados po sparnu tavo“ atpažįstama analogiška „Išpažinimų“ mintis: „Ir aš tai [Dievo žodį] vykdau darbais ir žodžiais, tai vykdau po tavo sparnais, ir būčiau pernelyg dideliame pavojuje, jei mano siela nebūtų klusni po tavo sparnais ir jei tau nebūtų žinomas mano silpnumas.“ (X, 4.6)	Pacituotos trys šv. Augustino mintys, kurias giesmėje interpretuoja A. Strazdas. Savais žodžiais paaiškinta, kokį žmogaus santykį su Dievu siekia ugdyti A. Strazdas. Pacituotos ne mažiau kaip dvi šv. Augustino mintys, kurias giesmėje interpretuoja A. Strazdas. Savais žodžiais paaiškinta, kokį žmogaus santykį su Dievu siekia ugdyti A. Strazdas. Pacituota ne mažiau kaip viena šv. Augustino mintis, kurią giesmėje interpretuoja A. Strazdas. Savais žodžiais paaiškinta, kokį žmogaus santykį su Dievu siekia ugdyti A. Strazdas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	3 2 1 0

5.	<p>Paašškinkite, kaip straipsnyje pagrindžiamas poeto ryšys su tradicija? Įvardykite, kokią tradiciją tęsia A. Strazdas?</p>	<p>Straipsnyje A. Strazdas susiejamas su Lietuvos Baroko jėzuitų kultūros tradicija, kuriai taip pat būdingi augustiniškojo religingumo, paremto individualiu asmens santykiu su Dievu, motyvai. Ryškiausias šios tradicijos poetas – Motiejus Kazimieras Sarbievijus, rašęs lotynų kalba.</p>	<p>Paašškinta, kad šv. Augustino diegtas individualus asmens santykis su Dievu yra būdingas Lietuvos Baroko kultūros tradicijai, M. K. Sarbievijaus poezijai. Per šį santykį A. Strazdo poezija susiejama su Baroko kultūros puoselėta tradicija.</p> <p>Įvardintas A. Strazdo ryšys su Baroko tradicija, paminėta, kad su Baroko tradicija A. Strazdo poeziją sieja tapatus santykis su Dievu.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
6.	<p>Paašškinkite savais žodžiais, kaip argumentuojamas straipsnyje teiginys, kad „Vis dėlto šis Strazdo, kaip religinio poeto, profilis nebuvo atpažintas“.</p>	<p>Augustiniškąjį religingumą išreiškiančios eilutės, giesmę spausdinant katalikiškuose giesmynuose nuo XIX a. 3 dešimtmečio, labiausiai keitėsi. Augustiniškoji intymaus santykio su Dievu, savęs girdėjimo (pažinimo) prasmė pakito į įprastesnį Dievo malonės bei amžino gyvenimo danguje prašymo motyvą.</p>	<p>Paašškinta, kad giesmę perspausdinant buvo keičiamos augustiniškąjį religingumą išreiškiančios eilutės, jos pakeistos į įprastesnį Dievo malonės bei amžino gyvenimo danguje prašymo motyvą.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>1</p> <p>0</p>
7.	<p>Pacituokite A. Strazdo giesmės eilutes, kuriose atskleidžiamas augustiniškasis religingumas iš autentiškiausio 1814 m. varianto ir palyginkite, kaip šios eilutės yra pakeisto 1977 m. redakcijoje.</p> <p>Pakomentuokite, kokius minties pokyčius atpažįstate.</p>	<p>„Małaniey tawa man pati girdziu“ / „maldas priimki mūsų karščiausias“ „Pridok man łosku sawi garbintie, Jdant gałecznie su taw giwentie“ / „mus išmokyki Dievą pažinti, * vykdyt jo valią ir jį garbinti.“ „Łaykik mums wisus apie kay sawa, Turiek wisadas po sparnu tawa“ / „duok Tave, Jėzau, karštai mylėti, * paskui per amžius danguj regėti“.</p>	<p>Pacituotos abiejų giesmės variantų eilutės. Savarankiškai mąstoma apie giesmės prasmės pokyčius.</p> <p>Pacituotos abiejų giesmės variantų eilutės.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Iš viso 14 taškų. Surinkta...

14. Abraomo auka ir bandymas. Erikas Auerbachas (Erich Auerbach) „Odisejo randas“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Į kokias biblinio pasakojimo ypatybes tyrinėtojas atkreipia mūsų dėmesį, siekdamas atskleisti antikvinio ir biblinio pasakojimų skirtingumą? Pacituokite tyrinėtojo išvalgas apie biblinį tekstą ir savais žodžiais jas paaiškinkite, pasiremkite Biblijos teksto pavyzdžiais.	E. Auerbachas atkreipia dėmesį į biblinio pasakojimo ypatumus: „apie reiškinius pasakoma tik tai, kas svarbu veiksmo tikslui, visa kita lieka patamsiuose; pabrėžiami tik lemiamieji, svarbiausieji veiksmo momentai, o tam, kas tarp jų, neteikiama reikšmės; vieta ir laikas neapibrėžti, tad juos tenka aiškinti; mintys ir jausmai lieka neišsakyti, juos galima tik numanyti iš tylos ir tiesioginės kalbos nuotrupų; visuma, su didžiausia ir nenutrūkstama įtampa nukreipta į tam tikrą tikslą, todėl kur kas vieningesnė, lieka mįslingu ir tamsiu giluminiu planu (fonu).	Pacituotos tyrinėtojo išvalgos apie biblinį tekstą ir savais žodžiais paaiškintos, pasiremta Biblijos teksto pavyzdžiais. Pacituotos tyrinėtojo išvalgos apie biblinį tekstą, ne mažiau kaip dvi savais žodžiais paaiškintos, ne mažiau kaip du paaiškinimai paremti Biblijos teksto pavyzdžiais. Pacituotos tyrinėtojo išvalgos apie biblinį tekstą, ne mažiau kaip viena savais žodžiais paaiškinta, ne mažiau kaip vienas paaiškinimas paremtas Biblijos teksto pavyzdžiu. Užduotis atlikta netinkamai arba neatlikta.	3 2 1 0
2.	Nuosekliai, laikydamiesi įvykių sekos, papasakokite Biblijos istoriją „Abraomo auka ir bandymas“.	Pasakojimui būdingas nuoseklus pagrindinių įvykių dėstymas: nusakomas tikslas – Abraomas išgirsta Dievo liepimą paaukoti vienatinį savo sūnų, anksti ryte Abraomas ir Izaokas iškeliauja, lydimi dviejų tarnų, trečią dieną Abraomas pamato Dievo nurodytą vietą, palikę tarnus, kopia į kalną, – tikslas pasiekiamas – Abraomas pradeda aukojimą, Viešpaties angelas sustabdo Abraomą, jis pamato aviną, jį paaukoja, apdovanojamas tikslą pasiekęs veikėjas, – Viešpats palaimina Abraomą ir jo palikuonis, Abraomas su tarnais nuėjo į Beer-Šeba ir ten liko gyventi.	Papasakojama žodžiu arba raštu, laikantis pagrindinių įvykių sekos. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0
2.	Žiūrėdami į tekstą papasakokite, apie ką istorijoje nepapasakota, nepateikiama informacijos. Kokios Biblijos teksto detalės nurodo personažų veikimo būdą, jausmus, santykius ir pan.	Pasakojant atkreipiamas dėmesys į veiksmo laiką, vietą, personažų paveikslus, jų veikimo priežastis, veikimo būdą, jausmus. Pastebima ir įvardijama, kokios veiksmo laiko, vietos, personažo paveikslų detalės yra užfiksuotos bibliniame pasakojime. Paaiškinama, kuo detalės yra svarbios teksto suvokimui.	Išsamiai papasakota apie biblinėje istorijoje nepapasakotas realijas. Aptarti veiksmo laiko, vietos, personažų paveikslų aspektai. Pasakojime atkreiptas dėmesys į detales, nurodytas tekste. Paaiškinta, kuo paminėtos detalės yra svarbios teksto suvokimui. Nuosekliai papasakota apie biblinėje istorijoje nepapasakotas realijas. Aptarti ne mažiau kaip du – veiksmo laiko, vietos, personažų paveikslų aspektai. Pasakojime atkreiptas dėmesys į ne mažiau kaip dvi detales, nurodytas tekste. Paaiškinta, kuo paminėtos detalės yra svarbios teksto suvokimui. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0

3.	Kas, kur ir kaip kalba bibliiniame pasakojime? Kokiose situacijose pasitelkiama tiesioginė kalba? Kokią nuotaiką sukuria tiesioginė kalba?	Tiesioginė kalba atskleidžia Dievo ir Abraomo, tėvo Abraomo ir sūnaus Izaoko ryšį.	<p>Aptarti abu tiesioginės kalbos atvejai. Paaiškinta, kokiose situacijose pasitelkiama tiesioginė kalba, kokią nuotaiką ji sukuria.</p> <p>Aptartas bent vienas tiesioginės kalbos atvejas. Paaiškinta, kokioje situacijoje pasitelkta tiesioginė kalba, kokią nuotaiką ji sukuria.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
4.	Pacituokite, ką Izaokas kalba Biblijos tekste. Apibūdinkite situaciją.	Biblijos tekste Izaokas kalba vieną kartą – jis kreipiasi į tėvą ir paklausia, kur yra avis deginamajai aukai. 7 Izaokas kreipėsi į savo tėvą Abraomą: „Tėve!“ „Aš čia, mano sūnau“, – atsiliepė. Jis tarė: „Ugnies ir malkų yra, bet kurgi avis deginamajai aukai?“	<p>Pacituotas Izaoko tekstas, apibūdinta situacija.</p> <p>Arba pacituotas Izaoko tekstas, arba apibūdinta situacija.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>
5.	Pacituokite ir paaiškinkite savais žodžiais tyrinėtojo išskirtus du Europos literatūros pasakojimo tipus.	„Pirmasis – nuodugną aprašinėjimą, vienodą žmonių ir daiktų apšvietimą, nuoseklias sąsajas, laisvą išsakyimą, priekinį planą, ribotą vienareikšmiškumą istorinės raidos bei žmogiškojo problematiškumo srityje; antrasis – vienų dalių išryškiniimą, kitų pritemdymą, fragmentiškumą, sugestyvų neišsakytų dalykų poveikį, giluminį planą, daugiareikšmiškumą ir būtinybę aiškinti, pretenzijas būti svarbiausiam pasaulio istorijoje, istorinio tapsmo vaizdinių formavimąsi ir problemiško gilinimą.“	<p>Pacituota tyrinėtojo išvalga, paaiškinta ne mažiau kaip po tris antikinio ir biblinio pasakojimo ypatybes.</p> <p>Pacituota tyrinėtojo išvalga, paaiškinta ne mažiau kaip po dvi antikinio ir biblinio pasakojimo ypatybes.</p> <p>Pacituota tyrinėtojo išvalga, paaiškinta ne mažiau kaip po vieną antikinio ir biblinio pasakojimo ypatybę.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>3</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

Iš viso 12 taškų. Surinkta...

15. Abraomo auka ir bandymas. S. Parulskis „P. S. Byla O. K.“. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	<p>Suraskite dramos ištraukoje sakinius, kuriuose cituojamas Biblijos tekstas.</p> <p>Kurias teksto vietas S. Parulskis įterpia į personažų dialogą, kurias pasitelkia kaip remarkas?</p>	<p>1. Izaokas. [...] Mano tėve! Abraomas. Ko nori, sūnau? Izaokas. Štai ugnis ir malkos, o kur auka deginimui? Abraomas. Dievas parūpins, mano sūnau, sau auką deginimui.</p> <p>Plg., „Izaokas kreipėsi į savo tėvą Abraomą: „Tėve!“ „Aš čia, mano sūnau“, – atsiliepė. Jis tarė: „Ugnies ir malkų yra, bet kurgi avis deginamajai aukai?“⁸ Abraomas atsakė: „Dievas pats parūpins avį deginamajai aukai, mano sūnau“.</p> <p>2. Angelas. Imk savo vienatinį sūnų ir paaukok jį kaip deginamąją auką kalne, kuri tau nurodžiau.</p> <p>Plg., „Jis tarė jam: „Abraomai!“ Jis atsiliepė: „Aš čia!“ –² „Paimk savo sūnų, – jis tęsė, – savo vienatinį^[12] sūnų Izaoką, kuri myli, nueik į Morijos kraštą ir paaukok jį kaip deginamąją auką ten viename kalne, kuri aš tau nurodysiu“.</p> <p>3. <i>Abraomas suriša Izaoką ir iškelia peilį.</i> [...] <i>Abraomas pamato krūmuose įsipainiojusį aviną.</i> [...] <i>Abraomas paaukoja aviną.</i> [...]</p> <p>Plg., „Jis surišo savo sūnų Izaoką ir paguldė jį ant aukure sukrautų malkų.¹⁰ Tuomet Abraomas ištiesė savo ranką ir pakėlė peilį, kad nužudytų savo sūnų.¹¹ [...] Kai Abraomas pakėlė akis, jis pamatė aviną, ragais įstrigusį krūme. Abraomas tada priėjo, paėmė aviną ir paaukojo jį kaip deginamąją auką vietoj savo sūnaus.¹⁴“</p> <p>Dramoje cituojami dialogo fragmentai (1 ir 3 citatos) ir pasakojimo fragmentai. Pasakojimo fragmentai rašomi kaip remarkos. (2 citata)</p>	<p>Surasti dramos ištraukoje sakiniai, kuriuose cituojamas Biblijos tekstas. Paaiškinta, kad Biblijos citatos pasitelktos dialoguose ir remarkose, kuriose pasakojama apie personažų veiksmus (3 pavyzdys)</p> <p>Surasti dramos ištraukoje ne visi sakiniai, kuriuose cituojamas Biblijos tekstas. Paaiškintas ne mažiau kaip vienas Biblijos citavimo būdas.</p> <p>Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.</p>	<p>2</p> <p>1</p> <p>0</p>

2.	Kelis kartus ir kuriose pasakojimo vietose į Abraomą kreipiasi Dievas, Angelas Biblijos tekste ir dramoje? Pacituokite ir paaiškinkite situaciją.	Biblijos tekste Dievas kreipiasi į Abraomą 3 kartus: pasakojimo pradžioje, kai duoda užduotį, pasakojimo viduryje – pakėlus peilį, kad paaukotų sūnų ir pasakojimo pabaigoje, palaiminant Abraomą už klusnumą. Dramoje Angelas pasirodo vieną kartą – Abraomui ir Izaokui keliaujant į kalną. Angelas pasako žodžius, kuriuos Biblijos pasakojimo pradžioje Abraomui pasako Dievas.	Pacituoti ir paaiškinti visi kreipimosi atvejai, paaiškintos situacijos. Pacituotas ir paaiškintas ne mažiau kaip vienas kreipimosi atvejas, paaiškinta situacija. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
3.	Paaiškinkite, dėl kokios priežasties Angelas pasirodo dramoje. Savo požiūrį pagrįskite dialogo citata.	Dramoje pasirodęs Angelas kaltina Abraomą, kad šis meluoja savo sūnui. „Angelas. Tu savo sūnui meluoji? Abraomas. Mano Dieve, aš nemeluoju, aš tik nesakau tiesos, visos tiesos. Angelas. Argi dalis tiesos yra visa tiesa? Argi nuslėptoji tiesos dalis nevirsta melu?“	Paaiškinta, dėl kokios priežasties Angelas pasirodo dramoje. Požiūris pagrįstas dialogo citata. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	1 0
4.	Papasakokite, kuriuos biblinio pasakojimo epizodus S. Parulskis išplėtoja. Kurių epizodų atsisako?	Išplėtoja Abraomo ir Izaoko kopimo į kalną, palikus tarnus ir asilą, epizodą, aukojimo epizodą. Atsisako Dievo išbandymo, trijų dienų kelionės, Dievo palaiminimo epizodų.	Papasakoja, kuriuos biblinio pasakojimo epizodus S. Parulskis išplėtoja, kurių epizodų atsisako. Papasakoja ne mažiau kaip apie vieną biblinio pasakojimo epizodą, kurį S. Parulskis išplėtoja, ir ne mažiau kaip apie vieną biblinį epizodą, kurio dramoje atsisakys. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
5.	Susiekite Angelo iškeltą problemą su paskutiniu dramos epizodu. Paaiškinkite, kaip šią problemą išsprendžia Izaokas? Paaiškinkite, kuo skiriasi S. Parulskio interpretacija nuo Biblijos teksto?	Angelas iškelia melo ir tiesos problemą, kurią Izaokas išsprendžia dramos pabaigoje. Dramos paskutiniame epizode Izaokas savo apsisprendimą paaukoti tėvą paaiškina žodžiais, kurie kartoja ir praplečia Angelo pasakytus žodžius: „Auka turi būti. Man nereikia simbolinio tikėjimo. Man nusibodo žiūrėti į tave, gyvenantį puse tiesos, slepiantį dalį tiesos, verčiantį dalį tiesos melu“. S. Parulskis renkasi trečiąją Biblijos interpretavimo būdą – deformaciją. Jis apverčia Biblijos situaciją, – Izaokas paaukoja tėvą Abraomą. Apvertimas motyvuojamas sūnaus ir Angelo atstovaujama tiesos vertybe.	Susieta Angelo iškelta Abraomo melo problema su paskutiniu dramos epizodu. Paaiškinta savais žodžiais, kaip šią problemą išsprendžia Izaokas. Paaiškinta, kuo skiriasi S. Parulskio interpretacija nuo Biblijos teksto Susieta Angelo iškelta Abraomo melo problema su paskutiniu dramos epizodu. Paaiškinta savais žodžiais, kaip šią problemą išsprendžia Izaokas. Įvardyta Angelo iškelta Abraomo melo problema ir Izaoko poelgis. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	3 2 1 0

Iš viso 10 taškų. Surinkta...

Viduramžiai ir jų palikimas

Viduramžių Lietuva: senojo ir krikščioniškojo pasaulių susidūrimas

16. Vytauto laiškas Jogailai po Lucko suvažiavimo 1429, vasario 17. Teksto suvokimo užduotis

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kas pradėjo bylą dėl Vytauto karūnacijos?	Bylą dėl Vytauto karūnavimo pradėjo Romos Karalius.	Į klausimą atsakyta. Užduotis neatlikta	1 0
2.	Pacituokite ir savais žodžiais paaiškinkite, kokius Vytauto bruožus atskleidžia atsakymų Romos Karaliui citatos.	Laiškų citatose atskleidžiamas Vytauto kuklumas: „apie šią bylą niekuomet jokiais aplinkybėmis nesame mąstę, ją reikia gerokai apsvarstyti“, „Mes dėl to visai nesukame galvos“, Vytauto sąžiningumas ir draugiškumas Jogailai – „be vieno pritarimo kitas nieko nedaro“.	Pacituota ir savais žodžiais paaiškinti Vytauto bruožai, kuriuos atskleidžia laiškų Romos Karaliui citatos. Paaiškintas Vytauto požiūris į karūnavimą ir bendradarbiavimas su Jogaila. Paaiškintas vienas Vytauto bruožas, pateikta citata. Užduotis neatlikta.	2 1 0
3.	Iš ko Vytautas sužinojo, kad Jogaila pritaria karūnavimui? Apibūdinkite situaciją.	Vytautas sužinojo, kad Jogaila pritaria karūnacijai iš Romos Karaliaus. Laiške aprašomas susitikimas tarpduryje, prie laiptų, pakeliui į Jogailos miegamąjį.	Atsakyta į klausimą ir apibūdinta situacija. Atsakyta į klausimą. Situacija neapibūdinta Užduotis neatlikta.	2 1 0
4.	Kokioje vietoje susitinka Romos Karalius, Vytautas ir Jogaila aptarti karūnavimo klausimo?	Karūnacijos klausimas aptariamas Jogailos miegamajame.	Atsakyta, kokioje vietoje aptarimas karūnacijos klausimas. Užduotis neatlikta.	1 0
5.	Pacituokite, kokia kalba šiame epizode Vytautas kalba su Jogaila.	„Mes lietuviškai jums tarėme“ – Vytautas kalba su Jogaila lietuvių kalba.	Atsakyta teisingai. Užduotis neatlikta.	1 0
6.	Kokie asmenys dalyvauja pasitarime pas Jogailą?	Vytautas, Romos Karalius su savo Ponia, šiems išėjus, atvyksta prelatai ir tarybos nariai.	Atsakyta teisingai. Užduotis neatlikta.	1 0
7.	Savais žodžiais paaiškinkite, kaip į Vytauto karūnavimą reaguoja Jogaila, kaip tarybos nariai.	Jogaila pritaria, Lenkijos tarybos nariai priešinasi, primygtinai prieštarauja, norėdami sutrukdyti karūnavimą.	Atsakyta teisingai į abu klausimus. Atsakyta į vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0

8.	Savais žodžiais papasakokite, kaip laiške aprašomas konfliktas tarp Lenkijos tarybos narių ir Lietuvos kunigaikščių ir baronų? Pacituokite, kaip laiške aprašomas konfliktas.	Lenkijos tarybos nariai išsikvietė Lietuvos kunigaikščius ir baronus. Lenkams prieštaraujant dėl Vytauto karūnavimo, „mūsų kunigaikščiai ir baronai pradėjo žodžiais imtis su Jūsų šviesybės tarybos nariais“. Ginčą nutraukia Vytautas.	Atsakyta į klausimą ir pacituotas konflikto aprašymas laiške. Pacituotas konfliktas arba savais žodžiais papasakota apie konfliktą. Užduotis neatlikta.	2 1 0
9.	Savais žodžiais papasakokite, kokio turinio laišką Romos Karaliui perdavė Jogailos pasiuntiniai? Kokią dilemą svarsto Vytautas, vertindamas Jogailos laišką?	Laiške Romos Karaliui nepritariama Vytauto karūnavimui. Vytautą įžeidžia laiške išdėstytas priešingas požiūris į karūnavimą, nei Jogaila teigė Lucke. Vytautas svarsto, ar Jogaila Lucke viena kalbėjo, o kita galvojo, turėjo širdyje, ar Jogaila pakeitė savo nuomonę ir dėl to, su kuo seniau sutiko, vėliau prisivertė „širdyje kitaip nutarti“.	Užduotis atlikta. Užduotis atlikta nepilnai, atsakyta į ne mažiau kaip vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0
10	Kokią Vytauto reakciją į Jogailos elgesį atskleidžia laiškas?	Vytautui pasipiktinimą sukelia Jogailos negarbingas elgesys, suprantamas kaip Vytauto ir Lietuvos didikų viešas pažeminimas.	Atsakyta į klausimą. Užduotis neatlikta.	1 0
11.	Savais žodžiais aptarkite tris laiško argumentus, kurie pažemina Vytautą, Lietuvos kraštą bei didikus.	Pirmas argumentas – pažeminančiu ir įžeidžiančiu laikomas klausimų sprendimo tradicijos pažeidimas – Jogaila klauso savo patarėjų ir nebesitaria su Vytautu, kaip darydavo anksčiau. Antras argumentas – pažeminančiu laikomas laiške išskeltas pavojus abiejų valstybių susitarimams ir sutartims, kurias, Vytautą karūnavus, galėtų sulaužyti Lietuvos didikai. Trečias argumentas – laiške Romos Karaliui buvo išvardinta, „kokius paveldus ir Jūsų žemes turime laikinai, kol gyvi esame“.	Aptarti trys argumentai. Aptarti du argumentai. Aptartas vienas argumentas. Užduotis neatlikta.	3 2 1 0
11.	Kas ir ką įrašo laiško prieraše, apie kurio turinį Jogaila nieko nežino?	Vytauto laiške minimas „daktaras naujasis pakancleris“, kuris laiške „ pridūrė, Jūsų šviesybei nežinat, apie susitarimus ir sutartis“ tarp dviejų šalių.	Užduotis atlikta. Užduotis neatlikta.	1 0

Iš viso 19 taškų. Surinkta...

17. Balys Sruoga „Milžino paunksmė“. Vytauto laiškas Jogailai po Lucko suvažiavimo 1429, vasario 17. Tekstų lyginimo užduotis

Atsakymai

Nr.	Klausimai	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kas pradėjo bylą dėl Vytauto karūnacijos?	Bylą dėl Vytauto karūnavimo pradėjo Romos Karalius.	Į klausimą atsakyta. Užduotis neatlikta	1 0
2.	Pacituokite ir savais žodžiais paaiškinkite, kokius Vytauto bruožus atskleidžia atsakymų Romos Karaliui citatos.	Laiškų citatose atskleidžiamas Vytauto kulumas: „apie šią bylą niekuomet jokiais aplinkybėmis nesame mąstę, ją reikia gerokai apsvarstyti“, „Mes dėl to visai nesukame galvos“, Vytauto sąžiningumas ir draugiškumas Jogailai – „be vieno pritarimo kitas nieko nedaro“.	Pacituota ir savais žodžiais paaiškinti Vytauto bruožai, kuriuos atskleidžia laiškų Romos Karaliui citatos. Paaiškintas Vytauto požiūris į karūnavimą ir bendradarbiavimas su Jogaila. Paaiškintas vienas Vytauto bruožas, pateikta citata. Užduotis neatlikta	2 1 0
3.	Iš ko Vytautas sužinojo, kad Jogaila pritaria karūnavimui? Apibūdinkite situaciją.	Vytautas sužinojo, kad Jogaila pritaria karūnacijai iš Romos Karaliaus. Laiške aprašomas susitikimas tarpduryje, prie laiptų, pakeliui į Jogailos miegamąjį.	Atsakyta į klausimą ir apibūdinta situacija. Atsakyta į klausimą. Situacija neapibūdinta Užduotis neatlikta.	2 1 0
4.	Kokioje vietoje susitinka Romos Karalius, Vytautas ir Jogaila aptarti karūnavimo klausimo?	Karūnacijos klausimas aptariamas Jogailos miegamajame.	Atsakyta, kokioje vietoje aptarimas karūnacijos klausimas. Užduotis neatlikta.	1 0
5.	Pacituokite, kokia kalba šiame epizode Vytautas kalba su Jogaila.	„Mes lietuviškai jums tarėme“ – Vytautas kalba su Jogaila lietuvių kalba.	Atsakyta teisingai. Užduotis neatlikta.	1 0
6.	Kokie asmenys dalyvauja pasitarime pas Jogailą?	Vytautas, Romos Karalius su savo Ponia, šiemis išėjus, atvyksta prelatai ir tarybos nariai.	Atsakyta teisingai. Užduotis neatlikta.	1 0
7.	Savais žodžiais paaiškinkite, kaip į Vytauto karūnavimą reaguoja Jogaila, kaip tarybos nariai.	Jogaila pritaria, Lenkijos tarybos nariai priešinasi, primygtinai prieštarauja, norėdami sutrukdyti karūnavimą.	Atsakyta teisingai į abu klausimus. Atsakyta į vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0
8.	Savais žodžiais papasakokite, kaip laiške aprašomas konfliktas tarp Lenkijos tarybos narių ir Lietuvos kunigaikščių ir baronų? Pacituokite, kaip laiške aprašomas konfliktas.	Lenkijos tarybos nariai išsikvietė Lietuvos kunigaikščius ir baronus. Lenkams prieštaraujant dėl Vytauto karūnavimo, „mūsų kunigaikščiai ir baronai pradėjo žodžiais imtis su Jūsų šviesybės tarybos nariais“. Ginčą nutraukia Vytautas.	Atsakyta į klausimą ir pacituotas konflikto aprašymas laiške. Pacituotas konfliktas arba savais žodžiais papasakota apie konfliktą. Užduotis neatlikta.	2 1 0

9.	Savais žodžiais papasakokite, kokio turinio laišką Romos Karaliui perdavė Jogailos pasiuntiniai? Kokią dilemą svarsto Vytautas, vertindamas Jogailos laišką?	Laiške Romos Karaliui nepritaria ma Vytauto karūnavimui. Vytautą įžeidžia laiške išdėstytas priešingas požiūris į karūnavimą, nei Jogaila teigė Lucke. Vytautas svarsto, ar Jogaila Lucke viena kalbėjo, o kita galvojo, turėjo širdyje, ar Jogaila pakeitė savo nuomonę ir dėl to, su kuo seniau sutiko, vėliau prisivertė „širdyje kitaip nutarti“.	Užduotis atlikta. Užduotis atlikta nepilnai, atsakyta į ne mažiau kaip vieną klausimą. Užduotis neatlikta.	2 1 0
10	Kokią Vytauto reakciją į Jogailos elgesį atskleidžia laiškas?	Vytautui pasipiktinimą sukelia Jogailos negarbingas elgesys, su prantamas kaip Vytauto ir Lietuvos didikų viešas pažeminimas.	Atsakyta į klausimą. Užduotis neatlikta.	1 0
11.	Savais žodžiais aptarkite tris laiško argumentus, kurie pažemina Vytautą, Lietuvos kraštą bei didikus.	Pirmas argumentas –pažeminančiu ir įžeidžiančiu laikomas klausimų sprendimo tradicijos pažeidimas – Jogaila klauso savo patarėjų ir nebesitaria su Vytautu, kaip darydavo anksčiau. Antras argumentas –pažeminančiu laikomas laiške iškeltas pavojus abiejų valstybių susitarimams ir sutartims, kurias, Vytautą karūnavus, galėtų sulaužyti Lietuvos didikai. Trečias argumentas – laiške Romos Karaliui buvo išvardinta, „kokius paveldus ir Jūsų žemes turime laikinai, kol gyvi esame“.	Aptarti trys argumentai. Aptarti du argumentai. Aptartas vienas argumentas. Užduotis neatlikta.	3 2 1 0
11.	Kas ir ką įrašo laiško prieraše, apie kurio turinį Jogaila nieko nežino?	Vytauto laiške minimas „daktaras naujasis pakancleris“, kuris laiške „ pridūrė, Jūsų šviesybei nežinat, apie susitarimus ir sutartis“ tarp dviejų šalių.	Užduotis atlikta. Užduotis neatlikta.	1 0

Iš viso 19 taškų. Surinkta...

Viduramžių pasaulis, herojai ir idealai

18. Genovaitė Dručkutė „Žodis apie vagantų poeziją“. „Daina apie atmainingą likimą“. „Pavasario linksmybės“. Kompleksinė teksto suvokimo ir tekstų lyginimo užduotis.

Atsakymai

Eil. Nr.	Klausimas	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Paaiškinkite sąvoką „vagantų poezija“. Kur ir kada ji buvo kuriama.	Viduramžių lotyniškoje literatūroje ypatingą vietą užima vagantų (nuo lotynų k. žodžio <i>vagantes</i> – žmonės be vietos, klajūnai, bastūnai) poezija. Ji buvo paplitusi Prancūzijoje, Vokietijoje, Anglijoje ir Šiaurės Italijoje. Vagantai – tai po universitetus keliaujantys studentai, neretai – mokyklų pedagogai ir universitetų dėstytojai, klerikai ne aiškaus užsiėmimo, smulkūs bajorai.	Paaiškinta savoka ir įvardyta kur buvo kuriama. Įvardyta, kur buvo kuriama vagantų poezija. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
2.	Savais žodžiais paaiškinkite, kas yra būdinga vagantų poezijai.	Vagantų poezijai būdingos priešybės, antinomijos, – kiekviena tezė gimdo antitezę, himnas – satyrą, asketizmas – gyvenimo malonumus.	Paaiškinti bent du kas vagantų poezijai būdingi bruožai. Paaiškintas bent vienas vagantų poezijai būdingas bruožas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
3.	Įvardykite bent du vagantų poezijoje apdainuojamus prieštarigus gyvenimo aspektus ir jų vaizdavimo būdus.	Tamsųjį gyvenimo aspektą išreiškia satyra, ironija, parodija, šviesųjį gyvenimo aspektą – šventės džiugesys, gamtos grožis, meilė.	Įvardyti bent du bruožai. Įvardytas bent 1 bruožas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
4.	Išvardinkite ir paaiškinkite, kokius prieštarigus gyvenimo aspektus – tamsųjį ir šviesųjį atskleidžia vagantai eilėraštyje „Daina apie atmainingą likimą“.	Likimas – gyvenimas palyginamas su mėnuliu – „tai iškilęs, / tai išdilęs“. Likimas ir žaloja, ir gydo. Likimas „tirpdo tasi ledą“ ir turtą, ir neturtą. Likimas palyginamas su ratu, kuriam besisukant „ir vargingu, ir turtingu / vis trumpam aš pabūnu“. Besisukančio rato vaizdinys atskleidžia dorybę keičiančias ydas. Likimas palyginamas su atsitiktinumu, nes nuo žmogaus valios ir pastangų nepriklauso laimė ir vargas: „vien dėl juoko / šiandien nuoga / nugara keliauti verti“.	Išvardinti ir paaiškinti bent du aspektai. Paminėtas ir paaiškintas bent vienas aspektas. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0
5.	Paaiškinkite, pasiremdami eilėraščio vaizdiniais, kodėl eilėraščio pabaigoje prašoma nedelsti – „nelaukit ir užgaukit skambią stygą“ ir giesmę apraudoti puolusį žmogų.	Žmogaus nuopolis laikomas atsitiktinumu, likimo rato valia dabar žmogus yra pilnas ydų, puolęs, tačiau, ratui sukantis, jis pakils, taps doru, turtingu. Todėl reikia nedelsti ir apraudoti giesmę žmogų, kol jo likimas nepasikeitė.	Paaiškinama, remiantis eilėraščio vaizdiniais. Paaiškinta savais žodžiais. Užduotis atlikta neteisingai arba neatlikta.	2 1 0

6.	Paašškinkite, kas su atmainingo likimo vaizdiniu sieja eilėraštyje „Pavasario linksmybės“ apdai- nuotą situaciją. Paci- tuokite.	Besisukančio likimo rato vaizdinys.	Paašškinta, remiantis abiejų eilėraščių cita- tomis. Paašškinta, remiantis bent vieno eilėraščio citatomis. Užduotis atlikta netei- singai arba neatlikta.	2 1 0
7.	Paašškinkite mitolo- ginių būtybių vardų reikšmes ir jų atlieka- mas funkcijas: Febas, Flora, Jupiteris, Vene- ra, driadės, oreadės, satyrai, Tempėjai.	<p>1. Febas – Apolonas – buvo garbinamas kaip gyvulių bandų, saulės šviesos dievas, muzikos, poezijos globė- jas, mūzų choro vadovas ir pats įžymus muzikantas. Žinomas kaip dievas pranašautojas ir gydytojas, kaip keliautojų ir jūrininkų globėjas. Graikų Panteone jis įsitvirtino palaipsniui. Vardas „Fe- bas“ reiškia „ryškus, aiškus“, todėl pamažu Apolonas imtas sieti su šviesa. Taip jis išstūmė saulės dievo Heli- jo kultą. Jis tapo saulės dievo personifikacija.</p> <p>2. Flora romėnų mitologijoje (lot. <i>Flōra</i>) – javų, gėlių ir pavasario deivė. Vardas kilo nuo žodžio „žiedas“ – <i>flōs</i>. Vėjo dievo Favonijaus žmona. Ji buvo viena iš keleto romėnų derlingumo deivių, tačiau didžiausia reikšmę įgaudavo pavasarį. Jos garbei skirta šventė Floralijs, kuri vykdavo balandį arba ankstyvą gegužę. Floralijs metu buvo švenčiamas gamtos atsinaujinimo ciklas, buvo daug geriama ir šokama. Jos atitikmuo graikų mitologijoje - deivė Chloridė (<i>Chloris</i>).</p> <p>3. Jupiteris romėnų mitologijoje – dangaus, dienos šviesos, audros dievas. Vyriausias panteono dievas, Romos imperijos globėjas. Jupiterio atitikmuo graikų mitologijoje – Dzeusas. Daugiausia vadinamas Jupite- riu Optimu Maksimu (<i>Jupiter Optimus Maximus</i>), kas reiškia „Jupiteris aukščiausias ir didingiausias“. Vardas kildinamas iš <i>Jove</i> ir <i>pater</i> („tėvas“).</p> <p>4. Venera romėnų mitologijoje (lot. <i>Venus</i>) – meilės, aistros ir sodų deivė. Amoro motina. Identifikuojama su graikų Afrodite.</p> <p>5. Driadės – graikų mitologijoje – medžių dva- sios, nimfos. Iš pradžių driadėmis buvo vadintos ažuolų nimfos, bet vėliau tai tapo terminu, apibūdi- nančiu visas medžių, miško nimfas. <i>Drys</i> graikiškai reiškia ažuolą, žodis kildinamas iš indoeuropietiškos šaknies <i>*drev(o)-</i> reiškiančios ‘medis’ arba ‘miškas’.</p> <p>6. Oreadės (gr. ὄρος, „kalnas“) graikų mitologijo- je – nimfos, gyvenančios kalnuose. Jos minimos kaip Afroditės palydovės.</p> <p>7. Satyrai – pusiau žmonės, pusiau ožiai, gamtos dva- sios graikų mitologijoje. Kartais laikomi vaisingu- mo demonais. Satyrai gyveno miškuose ir kalnuose. Kartu su silenais buvo Dioniso bei Pano palydovai.</p> <p>8. Tempėjų slėnys Bojotijoje nuo Antikos buvo žino- mas kaip visokeriopa maloni, poetų apdainuota vieta.</p>	Po vieną tašką skiria- ma už vienos mitolo- ginės būtybės bei vie- tovbei vietoves vardo ir atliekamų funkcijų paašškiniimą. Užduotis atlikta netei- singai arba neatlikta.	8 0

Iš viso 20 taškų. Surinkta...

19. Karnavalas – *carnival*. Teksto suvokimo testas

Atsakymai

Eil. Nr.	Klausimas	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kam oponavo karnavalo tradicija Viduramžių ir Renesanso kultūroje?	Karnavalo tradicija oponavo rimtam ir oficialiam Viduramžių bažnytinės ir feodalinės kultūros tonui.	Atsakyta teisingai. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	1 0
2.	Savais žodžiais paaiškinkite, kas yra būdinga liaudiškai karnavalo kultūrai.	Karnavalas atsatovauja ypatingai populiarios kultūros formai. Būdingas beribis humoristinių formų ir apraiškų pasaulis.	Paaiškinti abu karnavalinei kultūrai būdingi bruožai. Paaiškintas vienas karnavalinei kultūrai būdingas bruožas. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai	2 1 0
3.	Įvardinkite du skiriamuosius karnavalo kultūros bruožus	Nėra griežto skirtumo tarp aktorių ir žiūrovų, karnavalas įtraukia visus. Skiriamuoju karnavalo bruožu Bachtinas laiko juoką, kuris neleidžiamas oficialiose iškilmėse.	Įvardinti du karnavalo kultūros bruožai. Įvardintas vienas karnavalo kultūros bruožas. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	2 1 0
4.	Kam priešpriešinama karnavalo kultūra žvelgiant plačiau?	Priešpriešinama formaliai ir hierarchinei oficialiajai kultūrai.	Atsakyta teisingai. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	1 0
5.	Įvardinkite, kokių žanrų atsiradimą įtakojo karnavalo kultūrą?	Dėl karnavalo įtakos radosi „rimtai juokingų žanrų“.	Atsakyta teisingai. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	1 0
6.	Įvardinkite ir savo žodžiais paaiškinkite tris bruožus, būdingus žanrams, kurių atsiradimą įtakojo karnavalo kultūra.	Pirma, jų supratimo, vertinimo ir tikrovės vaizdavimo išeities taškas yra dabartis; antra, jie remiasi ne padavimu, o (sąmoninga) patirtimi ir laisva išmone; trečia – sąmoningas visų tų žanrų daugiastiliškumas ir įvairiabalysškumas.	Įvardinti ir paaiškinti trys bruožai. Įvardinti ir paaiškinti 2 bruožai. Įvardinti trys bruožai, tačiau ne visi paaiškinti Įvardintas ir paaiškintas vienas bruožas. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	3 2 2 1 0

7.	Savais žodžiais paaiškinkite, kas būdinga nekarnavalinio gyvenimo santykiams.	Tikimasi, kad mokinys paaiškins, kad nekarnavalinio gyvenimo santykiams būdinga hierarchija, apimanti socialinę, kultūrinę, religinę sferą. Hierarchija sąlygoja rimto ir juokingo stilių vartojimo sritis.	Atsakyta teisingai. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	1 0
8.	Savais žodžiais paaiškinkite, kas būdinga naujam žmonių tarpusavio santykių būdai, kuris klostosi karnavalo kultūroje.	Tikimasi, kad mokinys paaiškins, kad karnavalo kultūrai būdingas <i>demokratiškumas</i> , kurį atskleidžia humoristinis požiūris į oficialią tvarką, religiją, kultūrą. Nauji žmonių tarpusavio santykiai grindžiami bendru dalyvavimu karnavale, oficialiai įteisintų nuostatų, stereotipų pajuokimu, parodijavimu.	Atsakyta teisingai. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	1 0

Iš viso 12 taškų. Surinkta...

20. R. Kmita „Grotiskas kaip modernėjimo veiksnys Marcelijaus Martinaičio Kukučio baladėse“. Karnavalas – *carnival*. Tekstų lygimimo užduotis

Atsakymai

Eil. Nr.	Klausimas	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Paašškinkite savokas, kuriomis apibūdinamas karnavalo kultūrai būdingas grotiskas: ambivalentiškumas, metamorfozė, parodija, karikatūra.	Ambivalentiškas, dvipusiškas – dvilypis, turintis prieštarinių elementų. Metamorfozė – vienos formos vartimas kita, ko nors pasikeitimas. Parodija – stilizacijos atmaina, kurioje pamėgdžiojamas kito kūrinio stilius, idėjos, autoriaus pažiūros ar pan. ir išryškinamos juokingosios pusės. Parodijos objektas gali būti ne tik konkretus kūrinys ar autorius, bet ir literatūros kryptis, tradicija ir pan. Karikatūra – juokingas kieno nors panašumas; sekimas, iškraipantis originalą.	Paašškina visas keturias sąvokas. Paašškina tris sąvokas. Paašškina dvi sąvokas. Paašškina vieną sąvoką. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	4 3 2 1 0
2.	Paašškinkite kokios „Lietuvių kalbos žodyne“ nurodomos Kukučio vardo reikšmės atskleidžia žmogaus ir daikto, žmogaus ir augalo supynimą, graudulio bei ironijos dermę.	Žmogaus ir daikto supynimą atskleidžia reikšmės: nekrikštytas kūdikis, užkukučiuoti – užguiti, nuskriausti (užkukučiuotas žmogus); kablys, kabliukas nerti, meškerės kabliukas, plaktukas. Žmogaus ir augalo supynimą atskleidžia reikšmės: nekrikštytas kūdikis, užkukučiuoti – užguiti, nuskriausti (užkukučiuotas žmogus); kankorėžis, bulvinis pelėžirnis. Graudulio bei ironijos dermę atskleidžia reikšmės: nekrikštytas kūdikis, užkukučiuoti – užguiti, nuskriausti (užkukučiuotas žmogus), pasigerti.	Paašškina žmogaus ir daikto, žmogaus ir augalo supynimą, graudulio bei ironijos dermę. Paašškina bent dvi reikšmes Paašškina bent vieną reikšmę Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	3 2 1 0
3.	Išvardinkite 3 metamorfozes, kurios būdingos Kukučiui.	Metamorfozės tarp gyvybės ir mirties, tapatybės susidvejinimas, žmogaus ir daikto, žmogaus ir augalo supynimas, graudulio bei ironijos dermė.	Išvardina tris ir daugiau metamorfozės apraiškų. Išvardina bent dvi metamorfozės apraiškas. Pamini bent vieną metamorfozės apraišką. Užduotis neatlikta.	3 2 1 0
4.	Savais žodžiais paašškinkite karnavolinei kultūrai būdingą ambivalentiškumą, remdamiesi R. Šilbajorio citata: „Kukutis – lyg satyra, lyg grotiskas, lyg kažkas giliai ir švelniai švento, sakykim, nelyg kokio kaimo dievdirbio su meile vienoje figūroje išdrožtas graudus Rūpintojėlis ir linksmas pagoniškas velnias“.	Karnavalo kultūrai būdingas ambivalentiškumas apima komiškumą, šurkštumą, kūniškumą, žemiškumą (satyra, grotiskas) ir lyrizmą, švelnumą, šventumą, graudų rūpintojėlį ir linksmą velnią.	Paašškina abu ambivalentiškumo bruožus. Paašškina vieną ambivalentiškumo bruožą. Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.	2 1 0

12 taškų. Surinkta...

Bendrieji klausimai

Eil. Nr.	Klausimas	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Kokius karnavalo kultūros bruožus atskleidžia abu tekstai. Apibendrintai nusakykite ir argumentuodami pacituokite, parinkdami citatų iš abiejų tekstų.	<p>Karnavalo kultūra oponuoja oficialiai tvarkai, kultūrai.</p> <p>Pvz., 1 tekstas, pasak Bachtino, „beribis humoristinių formų ir apraiškų pasaulis oponavo rimtam ir oficialiam Viduramžių bažnytinės ir feodalinės kultūros tonui“.</p> <p>2 tekstas: „Groteskiškas santykis su mirtimi, groteskiška kūno koncepcija, tapatybės komplikacijos gali būti interpretuojamos ir socialiniu, politiniu aspektu bei būti suvokiamos kaip politinės galios, kartais ir konkrečiai sovietinio režimo kritika“.</p> <p>Karnavalo kultūrai būdingas ambivalentiškumas. Pvz., 1 tekstas: Bachtinas teigia, kad dėl karnavalo įtakos radosi „rimtai juokingų žanrų“.</p> <p>2 tekstas: „Kukutis vienu metu ir kvailas, ir išmintingas, linksmas ir rimtas, anekdotiškas ir lyriškas, čia besidžiaugiantis savo paties laidotuvėmis, čia bijantis mirties“.</p>	<p>Apibendrintai nusako ir argumentuotai pacituoja karnavalo kultūrai būdingus bent du bruožus, parenka citatų iš abiejų tekstų.</p> <p>Apibendrintai nusako ir pacituoja karnavalo kultūrai būdingus bent du bruožus.</p> <p>Apibendrintai nusako ir (arba) pacituoja bent vieną bruožą.</p> <p>Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.</p>	3 2 1 0
2.	Kas būdinga karnavalo kultūros „rimtai juokingiems žanrams“? Apibendrintai nusakykite ir argumentuodami pacituokite, parinkdami citatų iš abiejų tekstų.	<p>Oponavimas, oficialios valdžios, kultūros kritika. Rimtumo ir juokingumo dermė. Pvz., 1 tekstas: rimtai juokingiems žanrams būdinga „žanrų daugastiliškumas ir įvairiabalsiškumas“.</p> <p>2 tekstas: „Be abejo, M. Martinaičio groteskas – ne vien satyra, socialinė ar politinė kritika. Matome [...] kultūros lūžį, asmenybės susiskaldymą, [...] asmenybės varžymą, persekiojimą ir kitas dramatiškas, skaudžias XX a. žmogaus patirtis“.</p>	<p>Apibendrintai nusako ir argumentuotai pacituoja „rimtai juokingiems žanrams“ būdingus bent du bruožus, parenka citatų iš abiejų tekstų.</p> <p>Apibendrintai nusako ir pacituoja „rimtai juokingiems žanrams“ būdingus bent du bruožus.</p> <p>Apibendrintai nusako ir (arba) pacituoja „rimtai juokingiems žanrams“ būdingą bent vieną bruožą.</p> <p>Neatsakyta arba atsakyta neteisingai.</p>	3 2 1 0

6 taškai. Surinkta...
Iš viso 20 taškų. Surinkta...

Metodinės rekomendacijos

Šią užduotį siūloma skirti atlikti stipresniems mokiniam. Karnavališkumo supratimas svarbus skaitant F. Rablé „Gargantiua ir Pantagriuelį“. Kad karnavališkumo principai yra būdingi ne tik Viduramžių kultūrai, bet ir moderniajai XX a. kultūrai, padėtų suprasti susipažinimas su M. Martinaičio „Kukučio baladžių“ eilėraščiais. Užduotys skirtos sąvokų karnavališkumas, groteskas, metamorfozė, parodija, karikatūra, ambivalentiškumas išsiaiškinimui. Sąvokas siūloma paaiškinti parinkus literatūrinių pavyzdžių.

Projektinis darbas.

1. Parenkite pristatymą „Kukučio metamorfozės“ iš M. Martinaičio „Kukučio baladžių“ citatų.
2. Parenkite sąvokų žodynėlį, – paaiškinkite sąvokas ir pateikite literatūrinių pavyzdžių.

Rašinys.

1. Siūloma parašyti rašinį metamorfozės tema. Siūloma susieti, palyginti metamorfozės pavyzdžius iš Antikos temos (pvz., Ovidijus „Metamorfozės“) ir Viduramžių temos (F. Rablé „Gargantiua ir Pantagriuelis“, M. Martinaičio „Kukučio baladės“).

2. Siūloma parašyti rašinį karnavališkumo tema: „Karnavališkumo apraiškos literatūroje“, „Karnavališkumo apraiškos šiuolaikiniame gyvenime“ ar pan. tema.

Naujas santykis su tradicija: ginčas ir žaidimas

Tradicijos provokavimas

21. Kostas Ostrauskas „Jūratė ir Kastytis“. Maironis „Jūratė ir Kastytis“. Tekstų lyginimo užduotis.

Atsakymai

Eil. Nr.	Klausimas	Galimi atsakymai	Vertinimo normos	Taškai
1.	Apibūdinkite dramos ir baladės veiksmo vietą. Pateikite citatų.	K. Ostrauskas remarkoje nurodo veiksmo vietą – „ <i>Ant marių kranto meškerioja KASTYTIS</i> “. Maironio baladėje Kastytis žvejoja mariose buriniu laiveliu – minimos vėjo ištemptos burės, Kastytis irkluoja. „Matutė laukus nekantruos: Jai nusibos besižvalgyti Į besiūbuojančias <i>mares</i> Ir vėjo ištemptas <i>bures</i> “. „O atsikvėpęs sau plačiai, <i>Irklavo į aną stačiai</i> “.	Apibūdinamos abi veiksmo vietos, pateikta citatų. Apibūdinta vieno kūrinio veiksmo vieta. Užduotis neatlikta.	2 1 0
2.	Apibūdinkite abiejų kūrinių veiksmo laiką. Pateikite citatų.	Laikas – diena, naktis (Ostrauskas); vakaras, naktis (Maironis). „KASTYTIS. Velniava!.. (Ir t. t.) <i>Tupiu dieną, tupiu naktį</i> – nieko gero nepagaunu.“ „ <i>Saulutė leidžias vakaruos;</i> Skubėk namo, skubėk, Kastyti!“	Apibūdintas dramos ir baladės veiksmo laikas, pateikta citatų. Apibūdintas bent vieno kūrinio veiksmo laikas, pateikta citata. Užduotis neatlikta.	2 1 0
3.	Kokią informaciją autoriai pateikia apie tai, kaip Kastyčiui sekasi žvejyba?	Kastytis žvejoja meškere, nieko nepagauna ir dėl to pyksta (Ostrauskas); pabrėžiama gausa – „marių dovanos vilioja“, „žuvytėms tinklą traukia“ (Maironis).	Užduotis atlikta, apibūdinti abiejų kūrinių žvejybos motyvai. Apibūdintas bent vieno kūrinio žvejybos motyvas. Užduotis neatlikta.	2 1 0
4.	Apie ką ir kaip kalba ir mąsto Kastytis?	Dramoje Kastytis kalba apie nepavykusią žvejybą, mintis reiškia žemuoju stiliumi (Ostrauskas): „KASTYTIS. Velniava!.. (Ir t. t.) <i>Tupiu dieną, tupiu naktį</i> – nieko gero nepagaunu. Vakar menkę už uodegos ištraukiau – ir viskas. Negi žuvys prigėrė?“ ir toliau. Dramos pabaigoje prabyla lotynų kalba, dalykinis stilius atskleidžia jo išsilavinimą, skonį. Baladėje Kastytis nekalba, nurodoma į aukštąjį minties raiškos stilių – jo „mintis dausos skrajoja“ (Maironis).	Užduotis atlikta Apibūdintas bent viename kūrinyje atskleistas Kastyčio kalbėjimas ir mąstymas. Užduotis neatlikta.	2 1 0

5.	Kaip aprašytas Jūratės ir Kastyčio susitikimas?	Jūratė „užkimba drūčiai“ ant meškerės kabliuko, pabrėžiamas jos nepatrauklumas Kastyčiui ir Kastyčio patrauklumas Jūratei (Ostrauskas); „išplaukia dieviška Jūratė“, pabrėžiamas abipusis susižavėjimas (Maironis).	Užduotis atlikta. Apibūdintas bent viename kūrinyje aprašytas susitikimas. Užduotis neatlikta.	2 1 0
6.	Apibūdinkite veikėjų dialogo skirtumus dramoje ir baladėje.	Dramos dialoge kalba ir Kastytis, ir Jūratė, tačiau veikėjai nesusikalba, Kastytis kalba buitiniu stiliumi, Jūratė – aukštuoju stiliumi, kreipiasi Maironio baladės citatomis (Ostrauskas); baladės dialoge Jūratė kreipiasi į Kastytį, Kastyčio atsakymai neužrašyti, jo reakciją į Jūratės žodžius atskleidžia kūno kalba (Maironis): „Bet nenusiminė bailiai Kastyčio vyriška krūtinė; Akių tik žiebė spinduliai Ir jėga tryško begaline; O atsikvėpęs sau plačiai, Irklavo į aną stačiai.“	Užduotis atlikta. Dialogo skirtumai apibūdinti neišsamiai. Užduotis neatlikta.	2 1 0
7.	Apibūdinkite Kastyčio požiūrį į Jūratę dramoje ir baladėje.	Kastyčio požiūris į Jūratę – atsainus, žiūri apsi- blausęs, abejingas, susierzinęs, ją atstumia (Ostrauskas); jėga, žvilgsnis byloja galybę ir aistrą – Kastytis drąsiai iriasi prie Jūratės, pabrėžiamas žvilgsnis („akių tik žiebė spinduliai“), jėga begalinė, jis yra laimingas (Maironis).	Užduotis atlikta. Apibūdintas Kastyčio požiūris į Jūratę bent viename kūrinyje. Užduotis neatlikta.	2 1 0
8.	Apibūdinkite, ką Jūratė mato dramoje ir baladėje. Ką dramoje mato Jūratė, ką mato skaitytojas/žiūrovas?	Dramoje ir baladėje Jūratė mato susižavėjimą keliantį Kastytį. Dramos remarkose sukurtas neatitikimas tarp to, kokį Kastytį mato Jūratė, ir kokį – skaitytojas/žiūrovas.	Užduotis atlikta. Apibūdintas bent vienas aspektas. Užduotis neatlikta.	2 1 0
9.	Įvardinkite, tarp kurių veikėjų vyksta konfliktas dramoje ir baladėje.	Dramoje konfliktas sukurtas tarp Jūratės ir Kastyčio, tarp Kastyčio ir Maironio (Ostrauskas); tarp Jūratės, Kastyčio ir Perkūno (Maironis).	Užduotis atlikta. Apibūdinti ne visi konfliktai. Užduotis neatlikta.	2 1 0
10.	Apibūdinkite dramos ir baladės veikėjų reakciją į mirtį.	Kastyčio reakcija į legendoje apdainuotą lemtį – „linksma mirtis“, jis apgailestauja, kad neteko patirti tokios mirties (Ostrauskas); Jūratė iki šiol vaitoja, verkia žuvusio Kastyčio ir ištikusios Perkūno bausmės: „O vaitoja, Ašaroja Tai Jūratė nelaiminga: Atsiminusi Kastytį Ir kad rūmai sudaužyti Dievo apmauda bausminga“.	Užduotis atlikta. Apibūdintas bent vieno kūrinio veikėjų požiūris į mirtį. Užduotis neatlikta.	2 1 0

Iš viso 20 taškų. Surinkta...

Bendrieji klausimai

1.	Savais žodžiais paaiškinkite, kokie karnavalo kultūrai būdingi bruožai atskleidžiami K. Ostrausko kūrinyje. Aptarkite bent tris požymius.	Apibūdinti, pavyzdžiui, šie bruožai: herojaus apvainikavimas (iškėlimas, garbinamas) ir nuvainikavimas (išjuokimas, numarinimas), požiūris į mirtį, mirties ir atgimimo idėja.	Atpažįsta bent tris karnavalo kultūros bruožus, paaiškina sąsajas su K. Ostrausko drama.	6
			Atpažįsta bent du karnavalo kultūros bruožus, paaiškina sąsajas su K. Ostrausko drama.	4
			Atpažįsta bent vieną karnavalo kultūros bruožą, paaiškina jo sąsają su K. Ostrausko drama.	2
			Užduotis neatlikta.	0
2.	Savais žodžiais paaiškinkite, kaip suprantate sąvoką „rimtai juokingi žanrai“. Aptarkite, kokie K. Ostrausko dramos „Jūratė ir Kastytis“ bruožai leidžia atpažinti Viduramžių karnavalo kultūroje susiformavusių „rimtai juokingų žanrų“ atgimimą, suaktualinimą šiuolaikinėje literatūroje ir kultūroje.	Paaiškina „rimtai juokingų žanrų“ ypatybes – žanrai, kurie sujungia tai, kas priešinga, kas nedera tarpusavyje – juokingumą ir rimtumą. Aptaria, ką K. Ostrauskas vaizduoja rimtai, ką vaizduoja komiškai, juokingai.	Užduotis atlikta. Paaiškinta rimtai juokingo žanro sąvoka, pateikta pavyzdžių.	4
			Sąvoka paaiškinta, atlikta bent viena užduotis.	2
			Užduotis neatlikta.	0

Pirma užduotis – 20 taškų. Surinkta...

Antra užduotis – 10 taškų. Surinkta...

Iš viso – 30 taškų. Surinkta...

Teorinė literatūra

Penakas D. *Kaip romanas*. Kaunas: Šviesa, 2004.

Smith V. *Kaip skaitymą padaryti prasmingą*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2009.

King C., Briggs J. *Literatūros būreliai: idėjos gimsta kalbant*. Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2009.

Buehl D. *Interaktyviojo mokymosi strategijos*. Vilnius: Garnelis, 2004.

Edgar V. Roberts. Henry E. Jacobs. *Literature: An Introduction to Reading and Writing*, Prentice Hall, 2003.

Sylvan Barnet. William Burto. William E. Cain. Marcia Stubbs. *Literature for composition. Essays, Fiction, Poetry and Drama*. Longman, 2003.